

Dziennik Urzędowy

Unii Europejskiej

C 15

Wydanie polskie

Informacje i zawiadomienia

Tom 54

18 stycznia 2011

<u>Powiadomienie nr</u>	Spis treści	Strona
	I <i>Rezolucje, zalecenia i opinie</i>	
	REZOLUCJE	
	Komitet Regionów	
	86. sesja plenarna w dniach 5 i 6 października 2010 r.	
2011/C 15/01	Rezolucja Komitetu Regionów „Szczyt klimatyczny w Cancun. Wkład KR-U do UNFCCC COP16» 29 listopada – 10 grudnia 2010 r.”.....	1
	OPINIE	
	Komitet Regionów	
	86. sesja plenarna w dniach 5 i 6 października 2010 r.	
2011/C 15/02	Opinia perspektywiczna Komitetu Regionów „Rola władz lokalnych i regionalnych w przyszłej polityce ochrony środowiska”	4
2011/C 15/03	Opinia Komitetu Regionów „Wkład polityki spójności w strategię »Europa 2020«”	10
2011/C 15/04	Opinia Komitetu Regionów „Pomiar postępu: wyjść poza PKB”	17

PL

Cena:
4 EUR

(Ciąg dalszy na następnej stronie)

<u>Powiadomienie nr</u>	Spis treści (ciąg dalszy)	Strona
2011/C 15/05	Opinia Komitetu Regionów „Wspieranie inwestycji publiczno-prywatnych krokiem w kierunku naprawy gospodarki i długoterminowej zmiany strukturalnej: zwiększanie znaczenia partnerstw publiczno-prywatnych”	23
2011/C 15/06	Opinia Komitetu Regionów „Strategia dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche”	26
2011/C 15/07	Opinia Komitetu Regionów „Europejska agenda cyfrowa”	34
2011/C 15/08	Opinia Komitetu Regionów „Zwalczanie bezdomności”	41
2011/C 15/09	Opinia Komitetu Regionów „Wdrażanie europejskiej polityki sąsiedztwa, a w szczególności inicjatywy partnerstwa wschodniego: modernizacja, reformy i potencjał administracyjny samorządu terytorialnego w Republice Mołdowy”	46
2011/C 15/10	Opinia Komitetu Regionów „Samorząd lokalny i regionalny w Gruzji a rozwój współpracy między UE a Gruzją”	51

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

KOMITET REGIONÓW

86. SESJA PLENARNA W DNIACH 5 I 6 PAŹDZIERNIKA 2010 R.

**Rezolucja Komitetu Regionów „Szczyt klimatyczny w Cancun. Wkład KR-U do UNFCCC COP16»
29 listopada – 10 grudnia 2010 r.”**

(2011/C 15/01)

KOMITET REGIONÓW

Pilna potrzeba osiągnięcia przez UE dalszych postępów w realizacji światowej strategii dotyczącej zmiany klimatu

1. Przypomina swe zaangażowanie wyrażone w rezolucji na temat **szczytu w Kopenhadze poświęconego zmianie klimatu**, przyjętej na sesji plenarnej KR-u w czerwcu 2009 r.

2. Potwierdza swe pełne poparcie dla **międzynarodowej umowy w sprawie zmiany klimatu**, której celem jest ograniczenie ocieplenia klimatu do nie więcej niż 2 °C do 2012 r.

3. Ubolewa, że pomimo faktu, iż w przededniu szczytu w Kopenhadze **zmiana klimatu** i kwestie związane z ochroną środowiska znalazły się w **centrum uwagi całego świata**, to zawarta umowa nie spełniła ogromnych oczekiwań szerokiego grona kluczowych podmiotów z całej UE, które są zainteresowane polityką przeciwdziałania zmianie klimatu, w tym władz lokalnych i regionalnych.

4. Popiera wysiłki Komisji Europejskiej mające na celu zawarcie **wiążącej umowy międzynarodowej w sprawie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych** i apeluje do UE, by przemawiała jednym i zdecydowanym głosem na szczycie UNFCCC COP16 w Cancun w duchu i kontekście traktatu lizbońskiego, przyjmując tym samym ponownie wiodącą rolę w międzynarodowych negocjacjach dotyczących zmiany klimatu.

5. Odnotowuje, że cele UE dotyczące zmiany klimatu można osiągnąć jedynie wówczas, gdy – z jednej strony – przyszłe **ograniczenia emisji zostaną sprawiedliwie rozłożone** na całą społeczność międzynarodową, z należyтым uwzględnie-

niem zróżnicowanych możliwości i sytuacji wyjściowych państw i regionów, a – z drugiej strony – zawarty zostanie światowy konsensus co do podjęcia zdecydowanych działań, któremu towarzyszyć będą podstawowe wspólne normy regularnego monitorowania, sporządzania sprawozdań i weryfikacji (MRW).

6. Dostrzega potrzebę poczynienia większych postępów w obrębie UE w przeciwdziałaniu zmianie klimatu, dalszego **wytyczania ambitnych celów** oraz wspierania i propagowania sukcesów w ich realizacji, zwłaszcza na szczeblu lokalnym i regionalnym, a także apeluje do Rady i Komisji, by dostosowały i umocniły swą strategię na rzecz unijnej polityki przeciwdziałania zmianie klimatu na wypadek, gdyby nie zawarto żadnego międzynarodowego traktatu w sprawie zmiany klimatu.

7. Ma zwłaszcza nadzieję, że zawarta zostanie **umowa w sprawie takich niezbędnych aspektów**, jak dostosowanie się do zmiany klimatu i jej łagodzenie, finansowanie działań, redukcja emisji spowodowanych wylesianiem (REDD), ograniczenie międzynarodowego transportu lotniczego i morskiego, ustanawianie nowych mechanizmów rynku emisji, a także wsparcie dla najbardziej poszkodowanych krajów rozwijających się oraz dla krajów najsłabiej rozwiniętych.

Kluczowa rola samorządów lokalnych i regionalnych

8. Podkreśla swe niezmiennie **zaangażowanie na rzecz realizacji celów UE 20-20-20** i apeluje do wszystkich władz na całym świecie na szczeblu niższym niż krajowy o inwestycje w przeciwdziałanie zmianie klimatu, podnoszenie świadomości publicznej, zdobywanie publicznego poparcia politycznego, a także o mobilizowanie przedsiębiorstw do inwestowania, uzyskiwanie źródeł finansowania oraz o motywowanie producentów i konsumentów do zmiany zachowania w celu efektywniejszego gospodarowania zasobami i stworzenia gospodarki bardziej przyjaznej dla klimatu.

9. Podkreśla, że **Pakt Terytorialny** Władz Lokalnych i Regionalnych w sprawie strategii „Europa 2020” zaproponowany przez KR może być bardzo istotnym narzędziem przeciwdziałania zmianie klimatu, gdyż cele „Europy efektywnie korzystającej z zasobów” można skutecznie osiągnąć wyłącznie za pomocą ścisłego partnerstwa szczebla europejskiego, krajowego, regionalnego i lokalnego w oparciu o zasadę pomocniczości.

10. Wyraża gotowość podniesienia **celu do 30 %**, jeżeli spełnione zostaną pewne warunki.

11. Odnotowuje, że Komisja przeanalizowała możliwości ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o **ponad 20 %**. Ubolewa, że w oparciu o tę analizę Komisja stwierdza, iż obecne warunki nie pozwalają na jednostronne podniesienie celu ograniczenia emisji UE do 30 %, i że nie realizuje ona obecnie dalszych inicjatyw politycznych w tym zakresie.

12. Podkreśla wysiłki miast i regionów w całej Europie, które przyjęły lokalne lub regionalne strategie w zakresie klimatu i energii wraz z konkretnymi celami łagodzenia zmiany klimatu i które przystąpiły do **Porozumienia Burmistrzów** w celu ograniczenia emisji CO₂ do 2020 r. o przynajmniej 20 %.

13. Apeluje do Rady i Komisji Europejskiej, by **zaangażowały KR w proces** przygotowania się do UNFCCC COP16 w Cancun, tak by zapewnić pełne i stosowne uznanie roli władz lokalnych i regionalnych w łagodzeniu zmiany klimatu i dostosowaniu się do niej.

Włączenie kwestii zmiany klimatu i gospodarki niskoemisyjnej do polityki na szczeblu międzysektorowym

14. Sądzi, że łagodzenie zmiany klimatu i dostosowanie się do niej trzeba **włączyć** do wszystkich obecnych ram politycznych UE jako zadeklarowany cel, w tym do unijnej polityki rolnej i rozwoju obszarów wiejskich, polityki mającej na celu zapobieganie wylesianiu, polityki dotyczącej transportu, różnorodności biologicznej, gospodarki wodnej i gospodarki odpadami, jak również do programów finansowania w dziedzinach takich jak unijna polityka spójności, polityka przemysłowa i rolna, a także polityka współpracy na rzecz rozwoju.

15. Wzywa Komisję Europejską do realizacji kompleksowego **pakietu działań w obszarze transportu i zmiany klimatu** oraz przypomina, że włączenie transportu lotniczego i morskiego do globalnego systemu handlu emisjami będzie istotnym krokiem na drodze do ograniczenia emisji dwutlenku węgla. Sądzi, że w pakiecie tym trzeba uwzględnić szczególną sytuację wysp i regionów najbardziej oddalonych, bardzo uzależnionych od transportu lotniczego i morskiego, i dążyć do równowagi między ograniczaniem emisji CO₂ a ogromnymi kosztami związanymi z przyjmowaniem w tych regionach rozwiązań służących przeciwdziałaniu zmianie klimatu.

16. Uważa, że UE musi – w oparciu o strategię „Europa 2020” na rzecz zrównoważonego rozwoju („Zielony Nowy Ład”) i dążąc do tego, by stać się najbardziej proklimatycznym regionem świata – rozpocząć konkretne prace, które utworzą drogę do przekształcenia Unii w **gospodarkę niskoemisyjną**.

17. Uważa, że polityka energetyczna UE musi dostarczyć silnego bodźca dla **niskoemisyjnych innowacji i efektywności energetycznej**, zapewniając wzmocnienie wiodącej roli przedsiębiorstw europejskich w kluczowych sektorach zielonej gospodarki poprzez innowacje, efektywność ener-

getyczną i zastosowanie nowych technologii na wczesnym etapie.

18. Przypomina, że aby możliwe było zaoszczędzenie energii zgodnie z celami UE 20-20-20, niezbędne będą **masowe inwestycje** w takich sektorach jak przemysł, transport i mieszkalnictwo oraz budynki publiczne i handlowe.

19. Uważa podatek od emisji dwutlenku węgla lub jakąś formę bezpośredniego opodatkowania emisji za instrument, który może być pomocny zarówno w zachęcaniu do niższego i bardziej ekologicznego zużycia energii, jak i w pozyskiwaniu środków finansowych niezbędnych do wprowadzenia zmian koniecznych do przeciwdziałania zmianie klimatu.

20. Proponuje zatem utworzenie **nowych instrumentów** jako priorytetów funduszy strukturalnych lub oddzielnego funduszu inwestowania w energię.

21. Jest przekonany, że przejście na gospodarkę niskoemisyjną musi się dokonać w **odpowiedzialny społecznie i opłacalny ekonomicznie** sposób, przy utrzymaniu i – jeżeli to konieczne – dostosowaniu istniejących miejsc pracy, obok zielonych miejsc pracy, które mają zostać utworzone.

22. Zaleca zawieranie **strategicznych partnerstw publiczno-prywatnych** w formie sojuszy między małymi i średnimi przedsiębiorstwami a władzami lokalnymi i regionalnymi w celu dalszego rozwoju i zastosowania technologii niskoemisyjnych oraz zachęca miasta i regiony do zawierania lokalnych paktów dotyczących działań w dziedzinie klimatu pomiędzy partnerami publicznymi i prywatnymi oraz określenia w tych paktach konkretnych działań w obszarze klimatu, prowadzących do osiągnięcia celu 20-20-20.

Rozwijanie światowego przywództwa UE w zakresie klimatu: wielopoziomowe sprawowanie rządów oraz zwiększenie uprawnień władz lokalnych i regionalnych w zakresie budżetu

23. Podkreśla, że skuteczne przeciwdziałanie zmianie klimatu przez UE wymaga **koordynacji wysiłków** między władzami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi, europejskimi i światowymi.

24. Podkreśla znaczenie uwzględnienia roli władz lokalnych i regionalnych w walce ze zmianą klimatu. W tym kontekście oraz zgodnie z zasadą pomocniczości należy podkreślić potrzebę uwzględnienia tego szczebla sprawowania rządów, jako że do jego kompetencji należy m.in. opracowywanie planów łagodzenia zmiany klimatu, działania dostosowawcze i inne – niezwykle ważne z punktu widzenia walki ze zmianą klimatu – na poziomie lokalnym i regionalnym.

25. Odnotowuje, że skoro 75 % emisji dwutlenku węgla powstaje na **obszarach miejskich**, to miasta odgrywają wiodącą rolę w przeciwdziałaniu zmianie klimatu; zwraca uwagę, że brak porozumienia na konferencji w Kopenhadze w sprawie wiążących celów ograniczenia emisji gazów cieplarnianych obarcza władze lokalne i regionalne szczególnie dużą odpowiedzialnością za realizację zdecydowanych i pilnych działań w zakresie dostosowania się do zmiany klimatu i jej łagodzenia. **Porozumienie Burmistrzów** jest istotnym krokiem we właściwym kierunku.

26. Podkreśla, że unijna wizja **synergii zielonej gospodarki z polityką przeciwdziałania zmianie klimatu** mogłaby stanowić inspirację dla reszty świata, jeżeli potencjał władz lokalnych i regionalnych zostanie w pełni dostrzeżony i rozwinięty.

27. Podkreśla, że wizja ta powinna obejmować **zintegrowany i innowacyjny zbiór środków** w transporcie, budownictwie i produkcji energii elektrycznej, zapoczątkowując nową rewolucję przemysłową angażującą indywidualne gospodarstwa domowe w produkcję energii.

28. Apeluje do Komisji Europejskiej i Rady o ponowne objęcie **długotrwałego i wiarygodnego przywództwa UE** w globalnej polityce przeciwdziałania zmianie klimatu poprzez rozwijanie i umacnianie umiejętności, zdolności i instytucji na poziomie lokalnym, poniżej szczebla krajowego, oraz w wymiarze krajowym i regionalnym, a także wzywa Komisję Europejską do propagowania tego podejścia w jej kontaktach z globalnymi partnerami.

29. Jest przekonany, że europejskie władze lokalne i regionalne mają potencjał, by przyczynić się do globalnego przywództwa UE, stanowiąc dla innych wzór do naśladowania, i dlatego też z niecierpliwością oczekuje realizacji nowego **protokołu ustaleń z Konferencją Burmistrzów USA**, tak by zapewnić osiągnięcie przez gminy w Europie i w USA konkretnych wyników w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i dostosowania do niej.

30. Zdecydowanie zaleca organizowanie **szkoleń** dla władz lokalnych i regionalnych dotyczących przeciwdziałania zmianie klimatu na szczeblu oddolnym oraz organizacji **kampanii uświadamiających** obywateli w tym zakresie.

31. Zdecydowanie zaleca położenie szczególnego nacisku na uwzględnienie zmiany klimatu w **budżecie na wszystkich poziomach sprawowania rządów**, w związku z czym:

- a) Przypomina, że należy jak najszybciej dostarczyć władzom lokalnym i regionalnym **odpowiednich europejskich narzędzi** wspierających wysiłki lokalne i regionalne w zakresie przeciwdziałania zmianie klimatu. Należy dostosować krajowe warunki ramowe dotyczące funduszy i finansowania, a także ułatwić dostęp do pożyczek z Europejskiego Banku Inwestycyjnego.
- b) Odnotowuje, że niedawny kryzys finansowy stanowi dodatkowe obciążenie dla budżetów gminnych. Podkreśla zatem przydatność odpowiednio zaplanowanych **dotacji i zachęt** dla promowania przez władze lokalne i regionalne efektywności energetycznej, zrównoważonej polityki energetycznej i projektów z zakresu energii odnawialnej; apeluje o rozwinięcie **programu „Inteligentna Energia dla Europy”**, przy jednoczesnym lepszym dostosowaniu go do zmieniających się wymogów władz lokalnych i regionalnych.
- c) Zaleca, by w przyszłym **przeglądzie budżetu UE** wyzwania związane ze zmianą klimatu stanowiły **przekrojowy priorytet** takich obecnych systemów finansowania, jak fundusze strukturalne, WPR oraz programy ramowe w zakresie badań naukowych i rozwoju technologicznego.

d) Proponuje, by znaczną część **dochodów** z europejskiego systemu handlu emisjami udostępniano władzom lokalnym i regionalnym na podejmowanie środków w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i dostosowania się do niej na szczeblu lokalnym, a także by **dochody** z międzynarodowego rynku emisji były wykorzystywane do wspierania projektów w krajach rozwijających się.

e) Przypomina istotną rolę **funduszy strukturalnych UE** w zmniejszaniu różnic i umożliwianiu wszystkim regionom wykorzystywania badań naukowych, innowacji i inteligentnych inwestycji do korygowania niewydolności strukturalnych.

Apel władz lokalnych i regionalnych o globalny zasięg i partnerstwo w realizacji strategii dotyczącej zmiany klimatu

32. Apeluje o rozwijanie i promowanie **partnerstwa** państw członkowskich UE z władzami lokalnymi i regionalnymi w krajach rozwijających się i wschodzących, a także wzywa w tym kontekście europejskie władze lokalne i regionalne do oparcia się na dotychczasowym dorobku w zakresie **współpracy zdecentralizowanej** i do jego rozwinięcia w celu podjęcia wspólnych działań z władzami szczebla niższego niż krajowy w krajach rozwijających się, aby podnieść świadomość, wymienić się sprawdzonymi rozwiązaniami, dokonać transferu technologii i zadbać o to, by zobowiązania finansowe podjęte w Kopenhadze zostały skutecznie zainwestowane.

33. Uważa, że niezbędna jest **szersza konwergencja** międzynarodowych i krajowych wysiłków związanych ze zmianą klimatu i utratą różnorodności biologicznej, które by się wzajemnie uzupełniały, wpływając tym samym na lepsze wykorzystanie możliwości w trwających globalnych procesach w ramach konwencji międzynarodowych.

34. Wzywa UE do wsparcia coraz powszechniejszego zastosowania metod opartych na ekosystemie w ramach **finansowania UNFCCC**, w tym programu ONZ dotyczącego redukcji emisji spowodowanych wylesianiem i degradacją lasów (REDD/REDD+), w celu objęcia tym programem nie tylko **lasów**, lecz również innych ekosystemów, takich jak **tereny podmokłe**.

35. Przypomina swe zaangażowanie na rzecz zawarcia **wiążącej umowy międzynarodowej** i podkreśla, że rządy krajowe będą w stanie osiągnąć swe cele wyłącznie przy **czynnym udziale władz lokalnych i regionalnych**.

36. Zobowiązuje swego przewodniczącego do **przedłożenia niniejszej rezolucji** przewodniczącemu Rady Europejskiej, belgijskiej prezydencji UE, Komisji Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i UNFCCC.

Bruksela, 6 października 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

OPINIE

KOMITET REGIONÓW

86. SESJA PLENARNA W DNIACH 5 I 6 PAŹDZIERNIKA 2010 R.

Opinia perspektywiczna Komitetu Regionów „Rola władz lokalnych i regionalnych w przyszłej polityce ochrony środowiska”

(2011/C 15/02)

KOMITET REGIONÓW

- Uważa, że władze lokalne i regionalne powinny odgrywać większą rolę w formułowaniu polityki UE dotyczącej ochrony środowiska, ponieważ gwarantuje to jej lepszą realizację i większe poczucie odpowiedzialności. Innowacyjne metody wielopoziomowego sprawowania rządów, w tym wykorzystanie istniejących sieci i platform, będą wspierać aktywne zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych. Porozumienie Burmistrzów można uznać za wzór pod tym względem, a koncepcję tę można by rozszerzyć na inne istotne obszary polityki UE dotyczącej środowiska.
- Zachęca Komisję Europejską do przeanalizowania możliwości współorganizacji dorocznego forum zajmującego się regionalnymi i lokalnymi problemami dotyczącymi wdrażania prawodawstwa UE w zakresie ochrony środowiska, a także szukaniem rozwiązań tych problemów. Wzywa Parlament Europejski do zapewnienia uczestnictwa Komitetu Regionów w debatach z udziałem Komisji Europejskiej na temat wdrażania europejskiego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska.
- Zachęca państwa członkowskie do dopilnowania, by przestrzegano wewnętrznego podziału kompetencji i wdrożono odpowiednie procedury konsultacji, w tym do utworzenia „zespołów zadaniowych / transpozycyjnych”, w których skład weszliby eksperci z administracji krajowej, regionów i stowarzyszeń władz lokalnych, którzy współpracowaliby podczas całego cyklu politycznego.
- Popiera ideę stworzenia ogólnych i wiążących ram inspekcji w zakresie ochrony środowiska. Szczegóły dotyczące formy i treści inspekcji powinny być ustalane na szczeblu krajowym, a następnie rozwijane na szczeblu lokalnym i regionalnym na podstawie ogólnych zasad ustalonych na szczeblu UE i na niższych szczeblach.
- Podkreśla, że 7. program działań na rzecz środowiska naturalnego (EAP) byłby głównym filarem strategii „UE 2020” oraz jest potrzebny w celu jasnego określenia jej implikacji dla polityki ochrony środowiska. Powinien on ustanawiać jasne cele i harmonogramy oraz obejmować wspólną strategię tematyczną na rzecz ochrony gleby, której celem jest także przyjęcie dyrektywy ramowej dotyczącej gleby.

Sprawozdawca: Paula BAKER (UK/ALDE), członek rady okręgu Basingstoke and Deane

Dokument źródłowy: Wniosek prezydencji hiszpańskiej

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

A. Uwagi ogólne

1. Z zadowoleniem przyjmuje to, że może być zaangażowany w tworzenie lepszych instrumentów na rzecz polityki ochrony środowiska i prace nad siódmym programem działań na rzecz środowiska naturalnego, ponieważ władze lokalne i regionalne odgrywają pierwszoplanową rolę w realizacji polityki ochrony środowiska oraz osiągnięciu konkretnych wyników.

2. Pochwala doskonałą pracę dotyczącą kwestii ochrony środowiska, którą jak dotąd wykonało wiele władz lokalnych i regionalnych, i chciałby je zachęcić do dalszych działań.

3. Dostrzega, że istnieją trudności ze skutecznym stosowaniem prawa. W 2008 r. 23,5 % (481) wszystkich przypadków naruszenia prawodawstwa UE dotyczyło środowiska⁽¹⁾, co wskazuje na ciągłe niszczenie środowiska oraz zakłócenie konkurencji.

4. W niniejszej opinii zamierza zwrócić uwagę na możliwości zwiększenia skuteczności ochrony środowiska na wszystkich szczeblach rządów i na wszystkich etapach rozwoju polityki.

B. Poprawa koordynacji i zarządzania

5. Uważa, że władze lokalne i regionalne powinny odgrywać większą rolę w formułowaniu polityki UE dotyczącej ochrony środowiska. Ich udział gwarantuje lepszą realizację i większe poczucie odpowiedzialności za nią. W przypadku polityki UE dotyczącej ochrony środowiska należy stosować koncepcję wielopoziomowego sprawowania rządów KR-u i rozszerzyć zakres pilotażowych działań związanych z umowami trójstronnymi między UE a władzami krajowymi i regionalnymi lub lokalnymi⁽²⁾. Umożliwiłoby to prawdziwy podział zadań między różne szczeble zarządzania w celu osiągnięcia uzgodnionych rezultatów.

6. Uważa, że innowacyjne metody wielopoziomowego sprawowania rządów, w tym wykorzystanie istniejących sieci i platform, będą wspierać aktywne zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych, które nie będą liczyć wyłącznie na egzekwowanie przepisów UE za pośrednictwem państw członkowskich. W regionach i miastach europejskich istnieje wiele przykładów ambitnych działań władz lokalnych w przypadku niepodjęcia działań przez państwo członkowskie, jak np. „Agenda lokalna 21”, będąca rezultatem Szczytu Ziemi w 1992 r. Porozumienie Burmistrzów można uznać za wzór pod tym względem.

7. Wzywa Komisję Europejską do sprawdzenia, czy koncepcję tę można by rozszerzyć na inne istotne obszary polityki UE dotyczącej środowiska – takie jak różnorodność biologiczna, odpady i woda, hałas i zanieczyszczenie powietrza oraz przeznaczenie gruntów – w ramach całościowego podejścia i koordynacji międzysektorowej.

8. Wyraża ubolewanie nad tym, że chociaż władze regionalne i lokalne mają jasne zadania związane z ochroną środowiska, prawodawstwo UE w tym zakresie skierowane jest do państw członkowskich oraz wymaga wyznaczenia jedynie „właściwego organu” (rzadko „organów”) i tylko w wyjątkowych przypadkach jest w nim mowa o współpracy⁽³⁾.

9. Wyraża ubolewanie nad brakiem nacisku na działania wspierające dobre rządy lokalne i regionalne w planach Komisji Europejskiej mających na celu lepsze wprowadzanie w życie przepisów UE dotyczących ochrony środowiska⁽⁴⁾.

10. Zaznacza, że w art. 11 traktatu lizbońskiego ustanowiono wymóg prowadzenia przez instytucje europejskie bardziej intensywnego dialogu i konsultacji. Władze regionalne i lokalne uważają, że to nowe postanowienie daje możliwości rozwinięcia ich roli w formułowaniu polityki UE. Ponadto zasada pomocniczości została rozszerzona na władze regionalne i lokalne, a art. 5 protokołu w sprawie zasady pomocniczości stanowi, że projekty aktów ustawodawczych muszą zawierać ocenę skutków finansowych danego projektu aktu oraz skutków dla przepisów wprowadzanych przez państwa członkowskie, w tym dla prawodawstwa regionalnego.

11. Uważa, że ocena skutków Komisji Europejskiej powinna objąć również szczebel lokalny i regionalny, a standardową praktyką powinna stać się ocena oddziaływania terytorialnego.

12. Wzywa Parlament Europejski i Radę do tego, by zmiany i modyfikacje wniosków ustawodawczych, które wywołują dalekosiężne skutki dla władz lokalnych i regionalnych, były przez nie wprowadzane pod warunkiem dokonania oceny skutków podobnej do oceny przeprowadzonej w przypadku pierwotnego wniosku.

13. Podkreśla, że do wprowadzenia w życie przepisów dotyczących ochrony środowiska często niezbędne jest znaczne zaangażowanie zasobów administracyjnych i finansowych, kompetencje merytoryczne i specjalistyczne oraz wola polityczna. Określenie skutków wywieranych na lokalne i regionalne struktury instytucjonalne może pomóc w uzasadnieniu większych zachęt finansowych oraz niezbędnego wsparcia europejskiego i krajowego.

⁽¹⁾ COM(2009) 304 wersja ostateczna, strona internetowa Komisji Europejskiej „Statistics on environmental infringements” (statystyki dotyczące naruszeń przepisów w dziedzinie ochrony środowiska).

⁽²⁾ CdR 89/2009 fin, COM(2002) 709 wersja ostateczna.

⁽³⁾ Analiza Brussels Environment (IBGE) 2010 r., *The Regional Dimension in EU Environmental Regulations and Directives*, <http://www.eapdebate.org/files/files/study-regionaldimension.pdf>.

⁽⁴⁾ COM(2008) 773/4.

14. Uważa za niezbędne, by Komisja Europejska dysponowała wspólnymi instrumentami pozwalającymi przyznać władzom lokalnym i regionalnym środki niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów.

15. Zdecydowanie stwierdza, że w każdej fazie rozwoju polityki potrzebna jest lepsza komunikacja na wszystkich poziomach sprawowania rządów, w tym również inwestycje w systemy informacyjne i narzędzia internetowe, które sprawiają, że informacje o ochronie środowiska stają się przejrzyste dla społeczeństwa i instytucji publicznych. Wymagania dotyczące przedstawiania informacji przez władze lokalne i regionalne można zmniejszyć dzięki technologii informacyjno-komunikacyjnej bez wpływu na skutki prawodawstwa.

16. Doradza, aby krajowe ministerstwa środowiska utworzyły wertykalne zespoły zajmujące się określonymi zagadnieniami, w których skład weszliby eksperci z administracji krajowej, regionów i stowarzyszeń władz lokalnych. Współpracowałiby oni podczas całego cyklu politycznego.

17. Chciałby, aby we wszystkich regionach Europy silnie propagowany był program UE Life+ w celu pobudzenia do innowacyjnego działania na szczeblu lokalnym oraz zwiększenia skutków i widoczności tego elementu programu, który dotyczy polityki i zarządzania w zakresie ochrony środowiska.

18. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji Europejskiej dotyczącą ustanowienia stałych sieci zajmujących się wdrażaniem przepisów, w skład których wejdą przedstawiciele Komisji i punkty kontaktowe w państwach członkowskich⁽⁵⁾. Punkty kontaktowe w państwach członkowskich powinny być wspierane przez krajowe zespoły zajmujące się wdrażaniem przepisów, w których skład weszliby administratorzy lokalni i regionalni.

19. Wzywa do bezzwłocznego podjęcia działań w Radzie w związku z wnioskiem dotyczącym dyrektywy w sprawie dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, zatwierdzonym przez Parlament w 2004 r. Pozwoliłoby to na pełne wdrożenie konwencji z Aarhus i przyczyniłoby się do lepszego i bardziej konsekwentnego egzekwowania prawa dotyczącego ochrony środowiska.

20. Wzywa do wymiany wiedzy między systemami sądownictwa zajmującymi się sprawami naruszenia i nieprzestrzegania prawodawstwa UE dotyczącego ochrony środowiska.

21. Popiera apel Parlamentu Europejskiego dotyczący stworzenia ogólnych i wiążących ram inspekcji w zakresie ochrony środowiska, ustanowienia organu UE ds. inspekcji w zakresie ochrony środowiska oraz wzmocnienia Europejskiej Sieci Wdrażania i Egzekwowania Prawa Ochrony Środowiska (IMPEL)⁽⁶⁾. Wiążące przepisy dotyczące inspekcji mogą ograniczyć nieuczciwą konkurencję między regionami i miastami UE wynikającą z różnych systemów inspekcji oraz zapewnić normalizację w zakresie podejmowania działań prawnych. Jednakże szczegóły dotyczące formy i treści inspekcji powinny być usta-

lane na szczeblu krajowym, a następnie rozwijane na szczeblu lokalnym i regionalnym na podstawie ogólnych zasad ustalonych na szczeblu UE i na niższych szczeblach.

22. Ponownie zaleca rozszerzenie sieci IMPEL na szczebel lokalny i regionalny we wszystkich państwach członkowskich, co mogłoby również obejmować rozwinięcie mocnych krajowych sieci IMPEL w celu upowszechnienia rezultatów osiągniętych przez IMPEL⁽⁷⁾.

C. Skuteczniejsze powiązanie ze sobą polityk

23. Z zadowoleniem przyjmuje ostatnią współpracę między DG REGIO i DG ENV, mającą doprowadzić do całkowitej zgodności działań DG REGIO z wymogami w zakresie ochrony środowiska, i uważa, że spójność ta jest potrzebna w przypadku wszystkich departamentów. Całościowy program zasygnalizowany w strategii „UE 2020” można ocenić pozytywnie, lecz musi on mieć wyraźny wymiar terytorialny.

24. Zdecydowanie stwierdza, że tę spójność polityki i skutki dla środowiska trzeba uwzględnić w przeglądzie budżetu UE po 2013 r. i wszystkich funduszach UE przeznaczonych na spójność i rolnictwo.

25. Podkreśla, że w niezamierzony sposób doprowadzono do wzajemnych sprzeczności pomiędzy różnymi elementami prawodawstwa dotyczącego ochrony środowiska. I tak kwestia minimalizacji odpadów powinna być regulowana zarówno w dyrektywie dotyczącej odpadów, jak i w dyrektywie produktywnej. Uproszczenie mające na celu uchwalenie jasnego, jednoznacznego i skoncentrowanego na rezultatach prawodawstwa sprawi, że przepisy będą w większym stopniu ukierunkowane na cel, łatwiejsze do zaakceptowania i lepiej stosowane.

26. Podkreśla, że podczas przygotowywania projektów prawodawstwa europejskiego lub wprowadzania do niego zmian Komisja Europejska powinna konsultować się z władzami lokalnymi i regionalnymi. Ich cenne doświadczenie może pomóc szybko wykryć niespójności z innymi politykami lub szkodliwe skutki oraz zwiększyć skuteczność prawodawstwa.

27. Oczekuje złagodzenia przepisów dotyczących zakłócania rynku w sytuacjach, w których stanowią one przeszkodę w udzielaniu ekologicznych zamówień publicznych.

28. Zdecydowanie stwierdza, że prawodawstwo, które odnosi się do źródła skutków dla środowiska, ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska i zapewnienia spójności w obowiązkach nakładanych na władze lokalne i regionalne. Na przykład władze lokalne i regionalne nie mogą mieć wpływu na normy emisji wytwarzanych przez pojazdy, lecz muszą zachować zgodność z celami UE w zakresie jakości powietrza.

29. Opowiada się za wykorzystaniem instrumentów rynkowych, które odzwierciedlają całkowity koszt towarów lub usług, co sprawia, że skutki wywierane przez nie na środowisko w ich okresie życia są widoczne dla konsumenta w momencie zakupu, i co kładzie nacisk na odpowiedzialność producenta.

⁽⁵⁾ COM(2008) 773/4.

⁽⁶⁾ Rezolucja z dnia 20 listopada 2008 r. w sprawie przeglądu zalecenia 2001/331/WE przewidującego minimalne kryteria kontroli w zakresie ochrony środowiska w państwach członkowskich.

⁽⁷⁾ CdR 36/2001 fin.

D. Jak władze lokalne i regionalne mogą zintensyfikować działania w obszarze ochrony środowiska

Kwestie dotyczące zarządzania

30. Zachęca państwa członkowskie do dopilnowania, by przestrzegano wewnętrznego podziału kompetencji i wdrożono odpowiednie procedury konsultacji z władzami lokalnymi i regionalnymi. Właściwa współpraca, zwłaszcza ta realizowana przez „zespoły transpozycyjne” złożone z przedstawicieli administracji krajowej, regionalnej i lokalnej, pomaga we wzajemnym zrozumieniu oraz w skutecznym wdrażaniu prawodawstwa⁽⁸⁾.

31. Podkreśla zasadniczą funkcję, jaką pełnią władze regionalne i lokalne w procesie gromadzenia danych na temat środowiska. Aby zapewnić spójność, skuteczność i niezawodność sprawozdań i wskaźników odnoszących się do stanu środowiska w UE, konieczny jest prawidłowy podział obowiązków, przyznanie odpowiednich środków i przepływ informacji pomiędzy gminami, regionami i państwami członkowskimi.

32. Zachęca do przejrzystości funkcji, zwłaszcza między tymi departamentami, które egzekwują prawo UE dotyczące środowiska, a tymi, które świadczą usługi w zakresie ochrony środowiska lub zajmują się infrastrukturą czy też planowaniem przestrzennym.

Wymiana informacji

33. Wzywa krajowe i regionalne ministerstwa i agencje ochrony środowiska do opracowania z udziałem przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych dokumentów z wytycznymi, w tym konkretnych propozycji instrumentów, wskaźników odniesienia i wzorów odnoszących się do procedur wdrażanych przez władze lokalne i regionalne. Jednocześnie należy podjąć odpowiednie środki, aby wzmocnić współpracę między władzami lokalnymi i regionalnymi w UE, borykającymi się z podobnymi problemami w zakresie ochrony środowiska.

34. Podkreśla pozytywne znaczenie wymiany sprawdzonych rozwiązań pomiędzy władzami lokalnymi i regionalnymi, w tym rozwiązań dotyczących sposobów pokonywania trudności związanych z dostępem do informacji i widocznością czy barierą językową.

Angażowanie i włączanie obywateli

35. Gratuluje władzom, które inspirują obywateli i angażują ich w opracowywanie wspólnych długoterminowych wizji dotyczących jakości życia na obszarach im podległych, wizji łączących kwestie ochrony środowiska, problematykę społeczną i gospodarczą.

36. Wzywa do wsparcia działań edukacyjnych i badawczych w celu wzmocnienia powiązań między obywatelami a środowiskiem, w którym żyją. Obywatele nie są w pełni świadomi roli, jaką w ich życiu odgrywa środowisko⁽⁹⁾. Władze lokalne i regionalne, które są przecież najbliższe społeczności lokalnych, mogą działać na rzecz zwiększania świadomości obywateli w każdym wieku.

⁽⁸⁾ CdR 199/2009 fin, CdR 89/2009 fin, analiza EIPA *The institutional impacts of EU legislation on local and regional governments*.

⁽⁹⁾ Informacje na podstawie specjalnych badań Eurobarometru dotyczących postaw społecznych względem środowiska (różnorodność biologiczna – 2010 r., zmiana klimatu – 2009 r., środowisko – 2008 r.), zob. http://ec.europa.eu/environment/working_en.htm.

37. Jest zdania, że władze powinny wprowadzić procedury rozpowszechniania informacji, najlepiej przez internet, oraz wdrażać konwencję z Aarhus⁽¹⁰⁾, zapewniając dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, angażując opinię publiczną w monitorowanie wdrażania na szczeblu lokalnym unijnej polityki ochrony środowiska oraz ustanawiając odpowiednie narzędzia na rzecz demokracji uczestniczącej i poczucia lokalnej odpowiedzialności.

38. Jest zdania, że dyrektywa w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i dyrektywa w sprawie oceny oddziaływania na środowisko są kluczowymi instrumentami w prowadzeniu lokalnej i regionalnej polityki ochrony środowiska oraz w zapewnianiu uczestnictwa obywateli⁽¹¹⁾, dzięki czemu uwzględniana jest wiedza lokalna; jednocześnie odnotowuje implikacje w zakresie kosztów i umiejętności.

39. Wzywa władze lokalne i regionalne do stosowania uproszczonych i skoordynowanych publicznych mechanizmów kontroli w zakresie ochrony środowiska, które ułatwiają wypełnianie zobowiązań zawartych w przepisach i sprzyjają stosunkom między administracją publiczną a obywatelami opartym na zasadach skuteczności, przejrzystości i współodpowiedzialności.

Finansowanie i integracja horyzontalna

40. Zachęca władze lokalne i regionalne do włączania aspektu środowiska do wszystkich obszarów działalności, na przykład poprzez oferowanie lokalnym przedsiębiorstwom ekologicznym wsparcia w formie kapitału podwyższonego ryzyka, inwestycji „aniołów biznesu” i mikrokredytów, w tym także w formie doradztwa w sprawie zamówień ekologicznych.

41. Zachęca władze lokalne i regionalne, by stały się „zielonymi nabywcami publicznymi”. Zamówienia publiczne składają się na 16 % unijnego PKB i powinny gwarantować najlepsze wyniki pod względem ochrony środowiska. W związku z tym Komitet z zadowoleniem przyjmuje stronę internetową poświęconą ekologicznym zamówieniom publicznym (<http://ec.europa.eu/environment/gpp>).

42. Popiera pełne wykorzystanie opcji zwrotu kosztów, o której mowa w art. 9 ramowej dyrektywy wodnej, aby stworzyć zachęty na rzecz oszczędności i efektywności, oraz w art. 14 ramowej dyrektywy w sprawie odpadów, aby unaoczniać użytkownikom koszty środowiskowe. Wzywa do uwzględnienia podobnych instrumentów gospodarczych w przyszłych wnioskach.

43. Popiera – uwzględniając istniejące już krajowe systemy planowania – bliskie powiązanie planowania (w tym zrównoważonego planowania przestrzennego) z produkcją i dystrybucją, aby promować niskoemisyjny rozwój, produkcję zgodną z zasadami zrównoważonego rozwoju, efektywne wykorzystywanie zasobów oraz energię ze źródeł odnawialnych i w ten sposób tworzyć zielone miejsca pracy i wspierać zrównoważony wzrost gospodarczy, ograniczając jednocześnie negatywne skutki dla środowiska i zdrowia obywateli.

⁽¹⁰⁾ Konwencja (EKG ONZ) o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska.

⁽¹¹⁾ CdR 38/2010 fin.

44. Apeluje o to, aby kształtując przyszłą politykę ekzarządzania w regionach przygranicznych i w sąsiadujących ze sobą regionach, przez które przepływają te same rzeki bądź które oddzielają rzeki lub inne wody graniczne, skuteczniej wykorzystywać programy partnerskie, np. w ramach euroregionów na szczeblu lokalnym, by wywierać wpływ w krajach sąsiadujących oraz opracowywać i realizować wspólne projekty w zakresie ochrony środowiska.

E. Jaki wkład może wnieść KR

Na etapie opracowywania polityki

45. Zachęca Komisję Europejską do przyjęcia bardziej aktywnego podejścia i zabiegania o wkład KR-u na wczesnym etapie opracowywania polityki, poprzez wnoszenie o opinie perspektywiczne.

46. Zobowiązuje się do dalszej współpracy z Komisją Europejską w celu oceny wpływu niektórych wniosków na władze lokalne i regionalne (ocena oddziaływania terytorialnego) poprzez specjalne sieci KR-u, Sieć KR-u Monitorującą Stosowanie Zasady Pomocniczości oraz Platformę Monitorowania Strategii „Europa 2020”.

Zarówno na etapie opracowywania polityki, jak i na etapie decyzyjnym

47. Zobowiązuje się do uwzględniania w sporządzanych opiniach oddolnych doświadczeń pochodzących od praktyków z lokalnych i regionalnych administracji. Obejmuje to ukierunkowane konsultacje ze specjalnymi sieciami KR-u, z Siecią KR-u Monitorującą Stosowanie Zasady Pomocniczości oraz z Platformą Monitorowania Strategii „Europa 2020”, jak też organizowanie wysłuchań z lokalnymi i regionalnymi stowarzyszeniami oraz z najważniejszymi zainteresowanymi stronami.

Na etapie decyzyjnym

48. Podkreśla, że traktat lizboński wzmacnia rolę KR-u w podejmowaniu decyzji w sprawie polityki UE dotyczącej zmiany klimatu, wprowadzając w sposób jednoznaczny obowiązkowe konsultacje z KR-em. Z zadowoleniem przyjmuje też postanowienie zawarte w traktacie lizbońskim dotyczące prawa do ponownej konsultacji, jeśli pierwotny wniosek ustawodawczy został znacznie zmieniony w procesie ustawodawczym, dzięki czemu KR może sporządzać zmodyfikowane opinie.

49. Pragnie wzmocnić współpracę ze współprawodawcami – z Parlamentem Europejskim i Radą – w zakresie prawodawstwa dotyczącego ochrony środowiska. Parlamentarna Komisja ENVI mogłaby rozważyć możliwość organizowania wspólnych wysłuchań i zapraszać sprawozdawców KR-u, by zapoznać się z kluczowymi opiniami KR-u. Państwa członkowskie mogłyby zapraszać KR do regularnego uczestnictwa w nieformalnych posiedzeniach Rady w składzie ministrów środowiska ⁽¹²⁾.

W udoskonalanie wdrażania

50. Zachęca Komisję Europejską do przeanalizowania możliwości współorganizacji dorocznego forum zajmującego się regionalnymi i lokalnymi problemami dotyczącymi wdrażania prawodawstwa UE w zakresie ochrony środowiska w specyficznych sektorach, takich jak gospodarka wodna,

różnorodność biologiczna, hałas, powietrze czy odpady, a także zajmującego się szukaniem rozwiązań tych problemów.

51. Wzywa Parlament Europejski do zapewnienia uczestnictwa Komisji ENVE Komitetu Regionów w konkretnych debatach Komisji ENVI z udziałem Komisji Europejskiej, na temat wdrażania europejskiego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska.

52. Proponuje utworzenie odznaczenia Europejska Zielona Stolica i zaznacza swoją chęć uczestnictwa w jury. W tym celu proponuje:

- zapewnienie środków budżetowych przeznaczonych dla zwycięzców w celu promowania wartości dodanej UE związanej z wydarzeniem (lub wydarzeniami) dotyczącym tego odznaczenia, podobnie jak w przypadku Europejskiej Stolicy Kultury;
- maksymalizację korzyści i skutków, jakich doświadczają miasta będące Europejską Zieloną Stolicą, w tym łączenie zwycięzców w sieć na rzecz wymiany wiedzy i najlepszych praktyk; wsparcie KR-u mogłoby polegać na byciu gospodarzem imprez oraz na zdawaniu sprawozdań z wyników Komitetowi i Komisji Europejskiej;
- wykorzystywanie przez KR organizowanych przez niego europejskich wydarzeń, konferencji i posiedzeń komisji odbywających się w miastach będących w danym roku Europejską Zieloną Stolicą do dalszego rozwoju wymiany specjalistycznej wiedzy i sprawdzonych rozwiązań;
- zachęcanie Europejskich Zielonych Stolic do składania po upływie kilku lat sprawozdań dotyczących dalszych działań, jakie zostały zrealizowane w dziedzinie zrównoważonej polityki miejskiej; przy okazji europejskich wydarzeń o kluczowym znaczeniu powinny one wymieniać się z innymi miastami i zainteresowanymi podmiotami informacjami o swoich dokonaniach i wizjach;
- promowanie poprzez odznaczenie zaangażowania obywateli w demokrację uczestniczącą i współodpowiedzialność lokalną, w tym włączanie wymiaru regionalnego poprzez zaangażowanie stref przyległych do miast w działania związane z odznaczeniem Europejska Zielona Stolica;
- udoskonalenie procesu selekcji, np. możliwość przeprowadzania przez jury rozmów z przedstawicielami miast znajdujących się na liście finalistów oraz odwiedzania tych miast;
- zwiększenie widoczności tego odznaczenia; KR mogłby być współgospodarzem ceremonii jego wręczenia.

F. W kierunku przyszłych ram polityki ochrony środowiska

Potrzeba realizacji siódmego programu działań na rzecz środowiska naturalnego

53. Jest zdania, że 6. program działań na rzecz środowiska naturalnego (EAP) zasadniczo przyczynił się do osiągnięcia aktualnego dorobku prawnego UE w zakresie ochrony środowiska oraz że konieczne jest uchwalenie 7. EAP.

⁽¹²⁾ CdR 89/2009 fin.

54. Podkreśla, że 7. EAP wzmocniłby strategię UE na rzecz zrównoważonego rozwoju i byłby głównym filarem przyszłej strategii „UE 2020”, w której często czyni się odniesienia do „ekologicznego wzrostu” oraz ewoluowania w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i wydajnie wykorzystującej zasoby. 7. EAP jest potrzebny w celu jasnego określenia, co znaczą te terminy, i urzeczywistnienia ich implikacji dla polityki ochrony środowiska.

55. Jest zdania, że 7. EAP przyniesie korzyści przedsiębiorstwom, jak też lokalnym i regionalnym władzom, dzięki temu, że zapewni on uporządkowane, długoterminowe ramy planowania, dotyczące między innymi istotnych inwestycji w infrastrukturę.

56. Zauważa, że polityka ochrony środowiska musi być zintegrowana ze wszystkimi obszarami polityki, a nie można tego osiągnąć jedynie w drodze uchwalania szczegółowego prawodawstwa w tej dziedzinie.

57. Wyraża obawę, że nieuchwalenie kolejnego EAP po zakończeniu obowiązywania 6. EAP, który był pierwszym programem działań na rzecz środowiska naturalnego stanowiącym instrument prawny zapewniający wiążące decyzje, byłoby odebrane jako brak zaangażowania politycznego w dziedzinie, która jest uznawana za najważniejszy przedmiot zainteresowania obywateli.

Ewentualne elementy 7. EAP

58. Wyraża żal z powodu braku w 6. EAP wyraźnego odniesienia do Komitetu Regionów i wzywa do tego, by zasada wielopoziomowego sprawowania rządów w odniesieniu do środowiska stała się istotnym elementem 7. EAP.

59. Jest zdania, że 7. EAP jest długoterminowym dokumentem planowania strategicznego, w ramach którego należy ustanawiać jasne cele i harmonogramy, przejść od celów relatywnych do celów bezwzględnych (np. CO₂ na osobę) na rzecz ograniczenia danych rodzajów presji na środowisko oraz określać jasne rezultaty dla środowiska oparte na SOER 2010⁽¹³⁾.

60. Odnotowuje, że we wdrażaniu 7. EAP należy uwzględnić kompetencje władz lokalnych i regionalnych oraz ich możliwości działań politycznych i administracyjnych.

61. Jest zdania, że 7. EAP powinien zawierać podstawowy przegląd zarządzania danymi i gromadzenia danych, aby zapewnić możliwość dokładnego porównywania wyników i bardziej wnikliwego rozumienia sprawdzonych rozwiązań.

62. Jest zdania, że w ramach 7. EAP należy zachęcać do dalszego wykorzystywania instrumentów rynkowych

w połączeniu z uregulowaniami. W ramach 6. EAP promowano stosowanie instrumentów gospodarczych w celu poprawienia efektywności wykorzystania zasobów i minimalizacji wpływu na środowisko. Tam gdzie podejście takie jest stosowane, zmniejsza się obciążenie finansowe lokalnych i regionalnych władz oraz poprawia się proces wdrażania.

63. Wzywa, by 7. EAP przyczyniał się do tego, aby od 2013 r. regiony i miasta bezpośrednio otrzymywały środki finansowe pochodzące z systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, przeznaczone na finansowanie lokalnych programów przeciwdziałania zmianie klimatu.

64. Proponuje ujęcie w ramach tego planu długoletniej perspektywy, co najmniej do roku 2020, ponieważ musimy sporządzać obecnie plany na 2050 r., a także by przewidziano średnioterminową ocenę i monitorowanie oraz jasne plany działania z celami pośrednimi.

65. Proponuje zastosowanie systematycznego podejścia do wydajnego wykorzystania zasobów, w tym wyznaczenie szczegółowych celów i harmonogramów na rzecz bezwzględnych ograniczeń ilościowych w wykorzystaniu zasobów naturalnych oraz przyjęcie nowej definicji PKB, która uwzględni wpływ na środowisko.

66. Zdecydowanie wzywa do utrzymania powiązań między różnymi obszarami polityki oraz do przekrojowego zintegrowania w różnych sektorach celów i wymogów w zakresie ochrony środowiska, na przykład w zakresie gospodarki przestrzennej i urbanistyki, mobilności w miastach, rolnictwa, leśnictwa, hałasu, zanieczyszczenia powietrza oraz zdrowia.

67. Wzywa do włączenia celów w zakresie ochrony środowiska do głównych obszarów budżetowych, takich jak rozwój obszarów wiejskich i rolnictwo.

68. Zauważa, że 75 % populacji UE mieszka w miastach i wytwarza 75 % emisji gazów cieplarnianych; jednocześnie miasta są jednak ośrodkami edukacyjnymi, badawczymi i ośrodkami innowacyjności. 7. EAP powinien zawierać wyraźny wymiar miejski oraz mechanizm mający na celu angażowanie miast i wzmocnianie ich pozycji.

69. Dostrzega, że wspólnym celem UE w zakresie klimatu, bezpieczeństwa żywnościowego i różnorodności biologicznej zagrażają procesy degradacji gleby. Wspólna strategia tematyczna na rzecz ochrony gleby, której celem jest także przyjęcie dyrektywy ramowej dotyczącej gleby, powinna zatem pozostać częścią 7. EAP.

Bruksela, 5 października 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

⁽¹³⁾ Sprawozdanie o stanie środowiska (SOER), Europejska Agencja Środowiska, planowane na listopad 2010 r.

Opinia Komitetu Regionów „Wkład polityki spójności w strategię »Europa 2020«”

(2011/C 15/03)

WNIOSKI KOMITETU REGIONÓW

- Należy w zorganizowany sposób włączyć Komitet Regionów w dalszą realizację strategii „Europa 2020”, także z wykorzystaniem ustaleń wynikających z Platformy Monitorowania Strategii „Europa 2020”. Prócz tego w sprawozdaniu rocznym Komisji Europejskiej na szczyt wiosenny należy przewidzieć konkretny rozdział na temat zaangażowania samorządów lokalnych i regionalnych w realizację strategii.
- Także w przyszłości polityka spójności musi być ukierunkowana na zapisane w traktacie UE cele spójności gospodarczej, terytorialnej i społecznej, w szczególności poprzez zmniejszenie dysproporcji w poziomach rozwoju regionów i zacofania regionów najmniej uprzywilejowanych. Jest to niezbędne do tego, by mogła wnieść czynny wkład w realizację strategii „Europa 2020”.
- Tylko dzięki perspektywie horyzontalnej polityki spójności można zagwarantować, że wszystkie regiony w Unii Europejskiej będą miały szansę aktywnego udziału w realizacji strategii „Europa 2020”.
- Może się to udać dzięki *paktowi terytorialnemu z władzami lokalnymi i regionalnymi* określającemu udział samorządów terytorialnych w realizacji strategii „Europa 2020” oraz zalecającemu pakty terytorialne, które na szczeblu krajowym umożliwiłyby zorganizowany udział samorządów lokalnych odpowiednio do ich kompetencji.

Sprawozdawca generalny:	dr Michael SCHNEIDER (DE/PPE), sekretarz stanu ds. federalnych i europejskich, pełnomocnik kraju związkowego Saksonia-Anhalt przy rządzie federalnym
Dokument źródłowy:	Wniosek prezydencji belgijskiej

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Uwagi wstępne

1. Stwierdza, że przedłożenie komunikatu Komisji Europejskiej i konkluzji Rady Europejskiej w sprawie strategii „Europa 2020” oznacza podjęcie ważnych decyzji dotyczących przyszłego ukierunkowania strategii politycznych UE na wspieranie zrównoważonego wzrostu, innowacji i zatrudnienia.

2. Podkreśla, że w toku dalszych rozmów instytucje europejskie porozumiały się w kwestii wymiernych celów i priorytetowych dziedzin, które mają być wspierane w najbliższych miesiącach poprzez projekty przewodnie i wnioski legislacyjne.

3. Zwraca uwagę na fakt, że szczególnie istotne jest włączenie samorządów lokalnych i regionalnych w dalsze kształtowanie strategii, a także ich czynny udział w tym zakresie oraz zwiększenie ich roli w jej realizacji.

4. W tym kontekście stwierdza, że kluczem do sukcesu strategii „Europa 2020” jest konsekwentne wykorzystywanie potencjału i zasobów samorządów lokalnych i regionalnych.

5. Podkreśla znaczący wkład, jaki polityka spójności UE może wnieść w realizację strategii „Europa 2020”.

6. W związku z powyższym z zadowoleniem przyjmuje fakt, że belgijska prezydencja Rady zwróciła się do Komitetu Regionów o sporządzenie opinii w sprawie przyszłej roli polityki spójności w realizacji strategii „Europa 2020”.

7. Przypomina, że w minionych latach Komitet Regionów intensywnie zajmował się ukierunkowaniem strategii lizbońskiej oraz udziałem samorządów lokalnych i regionalnych w jej realizacji, a także angażował się w kwestię przyszłego ukierunkowania strategii „Europa 2020”.

8. W tym kontekście zwraca uwagę przede wszystkim na następujące dokumenty:

— Białą księgę Komitetu Regionów w sprawie wielopoziomowego sprawowania rządów ⁽¹⁾, w której odnośnie do spój-

ności terytorialnej wezwano do konsekwentnego włączania samorządów lokalnych i regionalnych w sektorowe obszary polityki UE;

— opinię „Przyszłość strategii lizbońskiej po 2010 r.” ⁽²⁾, w której stwierdzono, że nowa strategia powinna opierać się na istniejących strukturach partnerstwa;

— opinię „Przyszłość polityki spójności” ⁽³⁾, w której wezwano do tego, by polityka spójności nadal stanowiła główny filar procesu integracji europejskiej.

Cele: „Europa 2020” i spójność są współzależne

9. Podkreśla, że punktem wyjścia dla oceny przyszłej roli polityki spójności w realizacji strategii „Europa 2020” muszą być podstawy traktatowe i cele poszczególnych obszarów polityki UE.

10. Stwierdza w związku z tym, że wkład polityki spójności w realizację strategii „Europa 2020” powinien mieścić się w ramach celów określonych w art. 174 TFUE oraz przekrojowego celu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej ustanowionego przez traktat lizboński w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej.

11. Zwraca uwagę na fakt, że polityka spójności ma na celu wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, aby wspierać harmonijny rozwój całej Unii i zmniejszać dysproporcje w poziomach rozwoju różnych regionów oraz zacofanie regionów w najgorszym położeniu. Szczególną uwagę poświęca się obszarom wiejskim, obszarom o niekorzystnych warunkach gospodarczych bądź obszarom dotkniętym przemianami przemysłowymi i regionom o poważnych i trwałych niekorzystnych warunkach przyrodniczych lub demograficznych, takim jak najbardziej na północ wysunięte regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wyspiarskie, przygraniczne i górskie. Ponadto Komitet Regionów przypomina o wymienionych w badaniu „Europa 2020” wyzwaniach dla regionów UE, w tym regionów położonych przy zewnętrznych granicach UE, a także obszarów miejskich, których strefy peryferyjne ulegają często stopniowej degradacji i ubożeniu pod względem społecznym i gospodarczym. Uważa również, że w realizacji strategii „Europa 2020” należy uwzględnić aspekt regionów najbardziej oddalonych, zgodnie z art. 349 TFUE.

⁽¹⁾ Biała księga Komitetu Regionów w sprawie wielopoziomowego sprawowania rządów, Cdr 89/2009 fin.

⁽²⁾ Opinia Komitetu Regionów „Przyszłość strategii lizbońskiej po 2010 r.”, Cdr 25/2009 fin.

⁽³⁾ Opinia perspektywiczna Komitetu Regionów „Przyszłość polityki spójności”, Cdr 210/2009 fin.

12. Stwierdza, że fundusze strukturalne UE znacząco przyczyniły się do realizacji dotychczasowej strategii lizbońskiej, ale ubolewa nad zbyt słabym włączeniem samorządów terytorialnych w jej realizację.

13. W związku z powyższym popiera konkluzje Rady Europejskiej z dnia 17 czerwca 2010 r., w których Rada Europejska podkreśla znaczenie propagowania spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz rozwijania infrastruktury, by przyczynić się do powodzenia strategii „Europa 2020”. Ubolewa jednak nad bardzo małym wyczuleniem w tych konkluzjach na kwestie terytorialne.

14. Wskazuje na wniosek z raportu Wima Koka dotyczący niewłączania samorządów lokalnych i regionalnych w realizację strategii lizbońskiej i w związku z nim stwierdza, że konieczne jest stworzenie podstawowego warunku udanej realizacji strategii „Europa 2020” poprzez aktywny udział samorządów na najniższym szczeblu.

15. W związku z tym uważa, że powodzenie realizacji strategii „Europa 2020” zależy zwłaszcza od następujących aspektów:

- włączenie samorządów lokalnych i regionalnych musi nastąpić na wczesnym etapie i na szeroką skalę, aby osiągnąć identyfikację podmiotów z celami, treścią i środkami strategii „Europa 2020”;
- strategia „Europa 2020” musi być w stanie wykorzystać potencjał rozwojowy wszystkich samorządów terytorialnych;
- strategię „Europa 2020”, która ma raczej układ tematyczny, należy powiązać z perspektywą horyzontalną polityki spójności, aby osiągnąć pełne uczestnictwo i działanie we wszystkich samorządach terytorialnych.

16. Ostrzega jednak przed zwiększaniem obciążeń administracyjnych związanych z polityką spójności poprzez dodatkowe obowiązki sprawozdawcze wykraczające poza aktualnie obowiązujące procedury.

17. Podkreśla, że także w przyszłości w centrum polityki spójności muszą znajdować się elastyczne strategie dopasowane do potrzeb lokalnych i regionalnych i przyczyniające się do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” poprzez udzielanie odpowiedzi na bardzo zróżnicowane potrzeby rozwoju samorządów lokalnych i regionalnych.

18. Przypomina swój zdecydowany sprzeciw wobec propozycji Komisji Europejskiej przedstawionej w komunikacie w sprawie zacieśnienia zarządzania gospodarczego z 12 maja 2010 r., by w ramach procedury nadmiernego deficytu zawieszać wypłacanie środków z funduszy strukturalnych, oraz odwołuje się do swojej rezolucji z 10 czerwca 2010 r. ⁽⁴⁾.

19. Przypomina, że polityka spójności jest również ściśle powiązana z usługami świadczonymi w interesie ogólnym,

ponieważ i jedna i drugie przyczyniają się w przekrojowy sposób do wzmocnienia rynku wewnętrznego oraz spójności w Europie. Sądzi zatem, że usługi świadczone w interesie ogólnym, jako czynnik o kluczowym znaczeniu dla inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, powinny zostać w szczególności sposób podkreślone w strategii „Europa 2020”. Jak stwierdza Mario Monti w sprawozdaniu dotyczącym nowej strategii na rzecz jednolitego rynku (maj 2010 r.), to zwłaszcza finansowanie infrastruktury dla usług świadczonych w interesie ogólnym oraz usługi związane z włączeniem społecznym trzeba określić jako cele polityczne przyszłej strategii wzrostu Unii Europejskiej.

20. Uważa, że najważniejsze zadanie i istotną wartość dodaną strategii „Europa 2020” stanowi przystąpienie do niezbędnych reform strukturalnych w Europie, w tym reform obejmujących instytucje UE, w celu wzmocnienia zrównoważonego wzrostu, innowacji i zatrudnienia. Reformy te mają także duże znaczenie dla skutecznego stosowania polityki spójności.

21. Odrzuca środki, które ograniczają priorytety stosowania funduszy strukturalnych na ograniczenie wąskich gardeł strukturalnych określonych w strategii „Europa 2020”, jeżeli nie są one przy tym zgodne z celami polityki spójności (warunki dotyczące treści).

22. Dostrzega jednak, w ramach partnerskiego dialogu z samorządami lokalnymi i regionalnymi, który musi rozpocząć się odpowiednio wcześniej przed następnym programowaniem funduszy strukturalnych, oraz w odpowiednich przypadkach na podstawie porozumień umownych, takich jak pakt terytorialne proponowane przez KR, możliwość określenia wspólnych celów i warunków ramowych dla przyszłego wykorzystania funduszy strukturalnych, które byłyby wtedy w wysokim stopniu wiążące dla wszystkich zainteresowanych podmiotów i mogły w ten sposób przyczynić się także do spełnienia warunków makroekonomicznych.

Wkład polityki spójności w realizację trzech priorytetów: inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

23. Z zadowoleniem przyjmuje zasadnicze ukierunkowanie strategii „Europa 2020” na zrównoważony rozwój, innowacje i zatrudnienie oraz wspiera większe włączenie wymiaru społecznego i ekologicznego.

24. Dostrzega w nim wyraz rozległego zrozumienia sytuacji, zgodnie z którym konkurencyjność musi opierać się na zrównoważonym rozwoju oraz większej spójności społecznej i terytorialnej.

25. Stwierdza, że już w przeszłości polityka spójności wniosła znaczący wkład we wzmocnienie inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu w Unii Europejskiej, które to elementy odgrywają teraz kluczową rolę w strategii „Europa 2020”.

⁽⁴⁾ Stanowisko Komitetu Regionów wyrażone w rezolucji z 10 czerwca 2010 r. (CdR 175/2010, pkt 12).

Wkład polityki spójności w osiągnięcie celów

26. Podkreśla, że instrumenty polityki spójności – w ramach celów polityki spójności określonych w traktacie – mogą wnieść ważny wkład w osiągnięcie celów strategii „Europa 2020”. Niezbędne jest przy tym zachowanie równowagi między tradycyjną (wciąż aktualną) misją tej polityki a nowymi, wspólnymi dla całej UE wyzwaniami strategicznymi. Równowagę taką można uzyskać m.in. poprzez utrzymanie specyficznego statusu regionów konwergencyjnych.

27. Zwraca uwagę na fakt, że, zwłaszcza w kontekście coraz bardziej ograniczonych zasobów finansowych, cele przyszłej strategii „Europa 2020” nie są w szczególności ukierunkowane na ilościowe wykorzystanie środków budżetowych oraz sądzi, że udana realizacja strategii „Europa 2020” będzie w znacznym stopniu uzależniona od rodzaju i jakości wykorzystywanych instrumentów oraz ich praktycznej funkcjonalności. W związku z tym stwierdza, że zasadne jest dążenie do maksymalnej integracji wszystkich istniejących instrumentów finansowych UE. W szczególności dotyczy to instrumentów, które faktycznie służą finansowaniu przedsięwzięć o pokrewnej naturze (np. EFRR i EFRROW w części dotyczącej rozwoju obszarów wiejskich).

28. Dostrzega konieczność dalszego rozwoju innowacyjnych instrumentów finansowania w ramach polityki spójności, np. funduszy odnawialnych, aby dodatkowo pobudzić funkcjonowanie polityki spójności w odniesieniu do celów strategii „Europa 2020”.

29. W odniesieniu do *celu dotyczącego zatrudnienia* (zwiększenie do 75 % stopy zatrudnienia osób w wieku 20–64 lat w Unii Europejskiej), zwraca uwagę na fakt, że w ramach obecnego programu funduszy strukturalnych zarezerwowano ok. 14 mld EUR na podnoszenie zdolności przedsiębiorstw i pracowników do przewidywania zmian i zarządzania nimi. Z kwoty tej około 9,4 mld EUR przeznaczono na pomoc przedsiębiorstwom we wprowadzaniu skutecznych strategii rozwoju kapitału ludzkiego.

30. Podkreśla przy tym konieczność wzmocnienia interakcji między funduszami o wymiarze terytorialnym, a w szczególności współdziałania Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w celu stworzenia nowych możliwości zatrudnienia lub zwiększenia szans na rynku pracy poprzez środki na rzecz szkoleń i kształcenia ustawicznego.

31. Popiera w związku z tym propozycję utworzenia wspólnych europejskich ram strategicznych obejmujących Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i Europejski Fundusz Rybacki. Wzywa zatem Komisję Europejską do zapewnienia współdziałania EFRR i EFS także w następnym okresie programowania poprzez wspólne rozporządzenie ramowe w zakresie polityki spójności.

32. W odniesieniu do *celu dotyczącego badań* (zwiększenie wydatków na badania i rozwój w UE do 3 % PKB) zwraca uwagę na fakt, że według Komisji w obecnym okresie programowania na badania i rozwój wykorzystano 86 mld EUR, czyli 25 % środków finansowych w ramach polityki spójności, przeznaczając je na budowę i rozbudowę środowiska badawczego w europejskich regionach.

33. Przypomina, że przewidziana w ramach polityki spójności polityka wsparcia ukierunkowana na samorządy regionalne i lokalne może przyczynić się do wspierania europejskich ośrodków doskonałości, rozszerzając niezbędny zakres działania europejskiej polityki badań i innowacji, aby doprowadzić do sukcesu strategii „Europa 2020”.

34. Sądzi, że w odniesieniu do *celu dotyczącego klimatu i energii* (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii o 20 % i zwiększenie efektywności energetycznej o 20 %) poprawa jakości środowiska naturalnego musi nadal stanowić priorytet programów w ramach funduszy strukturalnych we wszystkich państwach członkowskich oraz stwierdza, że w obecnym okresie programowania przeznaczają się na ten cel ok. jednej trzeciej łącznych środków finansowych w ramach polityki spójności (105 mld EUR). Uważa ponadto, że utworzenie nowego instrumentu finansowego w dziedzinie polityki przeciwdziałania zmianie klimatu na poziomie międzynarodowym nie może oznaczać zmniejszenia środków przeznaczonych na politykę spójności. Przypomina w tym kontekście swój apel o to, by bilans inwestycji nie prowadził do dodatkowych emisji gazów cieplarnianych.

35. Stwierdza, że z tych środków ok. 48 mld EUR przyczynia się do realizacji środków w różnych dziedzinach związanych z wyzwaniami wynikającymi ze zmiany klimatu, włącznie ze środkami ograniczającymi skutki zmiany klimatu i działaniami adaptacyjnymi. Obejmuje to także inwestycje takie jak promowanie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii (9 mld EUR) oraz działania pośrednie, m.in. projekty zrównoważonego transportu miejskiego (6,2 mld EUR).

36. W odniesieniu do *celu dotyczącego kształcenia* (ograniczenie wskaźnika przerywania nauki i zwiększenie odsetka osób w wieku 30–34 lat posiadających wyższe wykształcenie lub równoważny poziom kwalifikacji do 40 %) zwraca uwagę na fakt, że już w obecnym okresie programowania w wielu programach operacyjnych polityka spójności wnosi ważny wkład w ograniczanie wskaźnika przerywania nauki. Trzeba przy tym mieć na uwadze szczególne wyzwania związane z utrzymaniem placówek kształcenia i zapewnieniem dojazdu do nich na obszarach o bardzo niskiej gęstości zaludnienia.

37. Podkreśla jednak też, że kompetencje Unii w tym zakresie są ograniczone i że państwa członkowskie muszą zapewnić władzom lokalnym i regionalnym wystarczające finansowanie i uprawnienia decyzyjne oraz określić swoje cele krajowe odpowiednio do swojej sytuacji wyjściowej i uwarunkowań krajowych, z uwzględnieniem tych wymiernych celów.

38. W odniesieniu do *celu dotyczącego ubóstwa* (zmniejszenie liczby osób ubogich i zagrożonych ubóstwem w Unii Europejskiej o 20 mln) jest zdania, że polityka spójności w ramach ukierunkowania na wzrost i zatrudnienie może wnieść wkład w walkę z ubóstwem w Unii Europejskiej, przede wszystkim poprzez wspieranie lokalnych i regionalnych projektów związanych z integracją i zatrudnieniem. W nowych programach przeznaczono ok. 19 mld EUR na eliminację barier w dostępie do zatrudnienia, szczególnie dla kobiet i osób młodych, a także osób starszych i pracowników o niskich kwalifikacjach.

39. Zwraca uwagę na fakt, że według Komisji Europejskiej w latach 2007 i 2008 bieżące programy EFS wpłynęły na sytuację prawie 6 milionów ludzi, z których 52 % stanowią kobiety. Około jednej trzeciej działań dotyczyło pomocy pracownikom. Wprowadzono również środki skierowane do osób bezrobotnych (33 % beneficjentów, w tym 7 % dotkniętych długotrwałym bezrobociem), a także do szczególnie zagrożonych grup społecznych, takich jak migranci i mniejszości (13 %).

40. W tym kontekście zauważa, że zgodnie z art. 153 TFUE Unia Europejska jedynie wspiera i uzupełnia działania państw członkowskich w tej dziedzinie.

41. Podkreśla konieczność dopuszczenia możliwości wykorzystywania funduszy strukturalnych w przeciwdziałaniu nierównościom zdrowotnym.

Wkład polityki spójności w realizację projektów przewodnich

42. Stwierdza, że projekty przewodnie przewidziane w ramach strategii „Europa 2020” zasadniczo służą realizacji celów tematycznych lub sektorowych, jednak pokrywają także znaczne części polityki spójności.

43. Przyjmuje do wiadomości, że w odniesieniu do realizacji większości projektów przewodnich Komisja zwróciła już uwagę na wkład funduszy strukturalnych oraz postrzega politykę spójności i fundusze strukturalne jako ważne katalizatory inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu w państwach członkowskich i regionach UE.

44. Zwraca uwagę na konieczność dostosowania środków określonych w ramach projektów przewodnich strategii „Europa 2020” do już istniejących procesów i środków, aby zapewnić przejrzystość oraz zapobiec powielaniu procesów i wymogów dotyczących sprawozdawczości.

45. Wzywa Komisję Europejską, aby w ramach dalszego rozwoju projektów przewodnich przyjęła podejście zintegrowane pomiędzy różnymi europejskimi instrumentami wsparcia i zagwarantowała, że podejście zdecentralizowane będzie uwzględniane oraz, zależnie od możliwości i potrzeb, rozbudowywane.

46. Potwierdza swój postulat, zawarty już w opinii w sprawie polityki spójności, zgodnie z którym zaproponowane projekty przewodnie nie mogą prowadzić do zawężenia europejskiej polityki spójności. Fundusze strukturalne muszą nadal umożliwiać zintegrowane rozwiązywanie problemów na szczeblu regionalnym i nie mogą zostać zredukowane do wypełniania postulatów sektorowych.

47. W odniesieniu do projektu przewodniego „Europejska agenda cyfrowa” stwierdza, że zwłaszcza w przypadku szerokiego dostępu do sieci szerokopasmowych na obszarach wiejskich lub przy opracowywaniu nowych usług w celu rozwiązania problemu zmian demograficznych istnieją ścisłe powiązania pomiędzy agendą cyfrową a realizowaniem polityki spójności.

48. W odniesieniu do projektu przewodniego „Unia innowacji” dostrzega możliwość osiągnięcia lepszego podziału pracy i zadań pomiędzy ukierunkowanym na doskonałość wspieraniem badań podstawowych i badań stosowanych na szczeblu europejskim a wspieraniem innowacji na szczeblu zdecentralizowanym, aby w ten sposób rozszerzać niezbędny zakres działania.

49. W tym kontekście zwraca uwagę na środki polityki spójności służące tworzeniu skutecznych regionalnych systemów innowacyjnych, instrumentów współpracy terytorialnej, dostarczeniu kapitału podwyższonego ryzyka i środków mających na celu szybsze wprowadzanie innowacyjnych produktów oraz tworzenie sieci zainteresowanych podmiotów z kręgów gospodarki, nauki i administracji.

50. Wzywa do wzmocnienia komplementarnego podziału ról pomiędzy instrumentami UE w przypadku środków na szczeblu zdecentralizowanym służących wspieraniu innowacji, zwłaszcza że wspieranie innowacji już teraz stanowi kluczowy element programów funduszy strukturalnych UE.

51. W odniesieniu do projektu przewodniego „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” z zadowoleniem przyjmuje cel, jakim jest uniezależnienie zużycia zasobów od wzrostu, i zwraca uwagę na fakt, że zwłaszcza w przypadku renowacji infrastruktury energetycznej, alternatywnych źródeł energii, wspierania działalności w zakresie recyklingu i rozwoju zrównoważonych koncepcji transportu należałoby przyjąć zdecentralizowane podejście do działania, wraz z szerszym wykorzystaniem funduszy strukturalnych, co pozwoliłoby zwiększyć skuteczność inicjatywy.

52. Wyraźnie stwierdza, że w przypadku rozmaitych odrębnych środków w tej dziedzinie konieczne jest staranne rozgraniczenie kompetencji pomiędzy Unią Europejską a państwami członkowskimi oraz przestrzeganie zasady pomocniczości. Ponadto należy zwracać szczególną uwagę na efektywność rozmaitych stosowanych środków.

53. W odniesieniu do projektu przewodniego „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” podkreśla, że polityka spójności wnosi ważny wkład we wzmacnianie konkurencyjności poprzez wykorzystanie potencjału rozwoju przemysłu, zwłaszcza w słabszych regionach, wspieranie inicjatyw na rzecz klastrów, środki służące wspieraniu MŚP, rozbudowę infrastruktury służącej bezpośrednio przemysłowi lub wsparcie przy dywersyfikacji ośrodków przemysłowych.

54. W odniesieniu do projektu przewodniego „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” z zadowoleniem przyjmuje starania Komisji mające na celu wspieranie młodszej generacji w zakresie kształcenia i na rynku pracy oraz opowiada się za wspieraniem mobilności studentów i osób odbywających szkolenia oraz środków służących wspieraniu integracji młodych ludzi na rynku pracy.

55. Zwraca uwagę na fakt, że projekty przewodnie w znacznym stopniu pokrywają się z obszarami stosowania Europejskiego Funduszu Społecznego, i wspiera postulat dotyczący lepszego powiązania tych celów z odpowiednimi europejskimi instrumentami finansowania.

System zarządzania polityką spójności może znacznie przyczynić się do udanej realizacji strategii „Europa 2020”

56. Stwierdza, że wielopoziomowy system polityki strukturalnej, opracowany z sukcesem w ostatnich latach przy istotnym udziale podmiotów lokalnych i regionalnych oraz z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań, może wnieść ważny wkład w udaną realizację strategii „Europa 2020”.

57. Podkreśla, że w tym celu należy zachować lub rozbudować następujące elementy polityki spójności:

- wieloletnie programowanie,
- dzielone zarządzanie środkami i współfinansowanie,
- upowszechnienie realizacji polityki strukturalnej we wszystkich regionach Unii Europejskiej,
- programowanie w oparciu o wskaźniki wychodzące poza PKB i ocena programów przy udziale samorządów lokalnych i regionalnych,
- zdecentralizowane wdrażanie,
- włączenie podmiotów na najniższym szczeblu zgodnie z zasadą partnerstwa funduszy strukturalnych,
- elastyczne stosowanie europejskich priorytetów w regionach,
- współpraca terytorialna.

58. Utwierdza się w przekonaniu, że dotychczasowe ukierunkowanie polityki spójności na wzrost i zatrudnienie zmierza we właściwą stronę, dlatego nie widzi potrzeby wprowadzenia dalszych obostrzeń w istniejącym przeznaczeniu funduszy strukturalnych. Przy tym podstawą polityki spójności nadal muszą być strategie dostosowane do warunków lokalnych i regionalnych oraz uwzględniające zróżnicowane potrzeby w zakresie rozwoju.

59. Wzywa instytucje europejskie, aby w odniesieniu do szybkiej realizacji strategii „Europa 2020” i jej związków z polityką spójności stworzyły możliwości demokratycznego i odpowiedniego udziału właściwych organów, np. zapewniły dość czasu na konsultacje i sformułowanie stanowisk na wszystkich szczeblach oraz zadbały o zachowanie przejrzystości i zrozumiałości procesów decyzyjnych.

Rola samorządów lokalnych i regionalnych w odniesieniu do realizacji strategii „Europa 2020”

60. Zwraca uwagę, że zapisana w traktacie idea spójności terytorialnej powinna być naczelną zasadą w realizacji strategii „Europa 2020”, podobnie jak w innych dziedzinach polityki UE. Na wszystkich etapach wdrażania strategii należy uwzględnić zasadę wielopoziomowego sprawowania rządów.

61. Dostrzega jednak także konieczność wzmocnienia, w razie potrzeby, zdolności administracyjnych samorządów lokalnych i regionalnych, aby i one mogły odegrać swoją ważną rolę w ramach strategii „Europa 2020”.

62. W związku z tym wzywa instytucje europejskie i państwa członkowskie, aby w ramach *paktu terytorialnego z samorządami lokalnymi i regionalnymi* określiły swój udział w realizacji strategii „Europa 2020”, opisując także rolę projektów przewodnich realizowanych na najniższym szczeblu. Zalecenie dotyczące paktów terytorialnych powinno umożliwić na szczeblu krajowym zorganizowany udział samorządów terytorialnych odpowiednio do ich kompetencji oraz w poszanowaniu zasady pomocniczości.

63. Proponuje wykorzystanie europejskiej polityki spójności jako głównego instrumentu udziału władz lokalnych i regionalnych w realizacji strategii „Europa 2020” w rozumieniu tego paktu terytorialnego. Na wszystkich obszarach objętych polityką spójności należy za pomocą paktu terytorialnego umożliwić mobilizację kompetentnych podmiotów w terenie, by zrealizować priorytety i kluczowe cele strategii „Europa 2020”.

64. Opowiada się za tym, by w ramach celów polityki spójności przewidzieć uzupełniające przepisy, które umożliwiłyby władzom lokalnym i regionalnym aktywny udział w realizacji priorytetów wzrostu i kluczowych celów strategii „Europa 2020” za pośrednictwem ich programów operacyjnych.

65. Proponuje, by w ramach celu europejskiej współpracy terytorialnej zorganizowano wymianę doświadczeń i tworzenie sieci między władzami lokalnymi i regionalnymi z myślą o realizacji priorytetów i kluczowych celów strategii „Europa 2020” i by w stosownych przypadkach wykorzystano również europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej (EUWT). W dziedzinie współpracy transgranicznej można by wyznaczyć dodatkowe priorytety udziału władz lokalnych i regionalnych w realizacji projektów przewodnich Komisji Europejskiej.

66. Proponuje, by sprawozdania dotyczące realizacji działań w ramach europejskich funduszy, sporządzane dla Komisji Europejskiej, wykorzystywać do oceny efektów wysiłków władz lokalnych i regionalnych na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”. Dzięki temu można by uniknąć nowych struktur biurokratycznych i obowiązków sprawozdawczych. Nie wymagałoby to ani nowych instytucji, ani dodatkowych środków.

67. Apeluje do Komisji Europejskiej, by na podstawie wspomnianych sprawozdań regularnie informowała Parlament Europejski i Komitet Regionów o realizacji paktów terytorialnych dotyczących strategii „Europa 2020” w ramach polityki spójności UE i by omawiała z tymi instytucjami strategiczne zmiany.

68. Wzywa Komisję Europejską, aby w ramach piątego sprawozdania w sprawie spójności gospodarczej i społecznej przedstawiła swoją wizję przyszłych powiązań pomiędzy polityką spójności a realizacją strategii „Europa 2020”.

69. Sądzi, że opublikowanie piątego sprawozdania w sprawie spójności na początku listopada 2010 r. musi zapoczątkować unijną dyskusję na temat przyszłych wytycznych polityki spójności w świetle strategii „Europa 2020” przy włączeniu szczebla lokalnego i regionalnego, aby następnie uchwalić je po fazie konsultacji i współpracy, wystarczająco wcześniej przed rozpoczęciem nowego okresu wsparcia.

70. Ponadto dostrzega potrzebę zorganizowanego udziału Komitetu Regionów w dalszej realizacji strategii „Europa 2020” i w tym kontekście proponuje, aby w sprawozdaniu rocznym Komisji Europejskiej na szczyt wiosenny przewidziano konkretny rozdział na temat zaangażowania samorządów lokalnych i regionalnych w strategię.

71. Podkreśla wiedzę o wymiarze terytorialnym dostarczaną przez Platformę Monitorowania Strategii „Europa 2020” na potrzeby analizy realizacji strategii „Europa 2020” i prac Komitetu Regionów.

Przedstawia następujące wnioski:

72. Także w przyszłości polityka spójności musi być ukierunkowana na zapisane w traktacie UE cele spójności gospodarczej, terytorialnej i społecznej, w szczególności poprzez zmniejszenie dysproporcji w poziomach rozwoju regionów i zacofania regionów najmniej uprzywilejowanych.

73. Jest to niezbędne do tego, by mogła wnieść czynny wkład w realizację strategii „Europa 2020”.

74. Może się to jednak udać tylko wówczas, gdy polityka spójności także w przyszłości będzie obejmowała wszystkie regiony Unii Europejskiej.

75. Tylko dzięki perspektywie horyzontalnej polityki spójności można zagwarantować, że wszystkie regiony w Unii Europejskiej będą miały szansę aktywnego udziału w realizacji strategii „Europa 2020”.

76. Może się to udać dzięki *paktowi terytorialnemu z władzami lokalnymi i regionalnymi* określającemu udział samorządów terytorialnych w realizacji strategii „Europa 2020” oraz zalecającemu pakty terytorialne, które na szczeblu krajowym umożliwiłyby zorganizowany udział samorządów lokalnych odpowiednio do ich kompetencji.

77. Wsparcie w ramach polityki spójności musi jednak nadal koncentrować się na regionach najsłabszych i obciążonych największymi problemami, a w odniesieniu do regionów, które po 2013 r. przestaną się mieścić w pułapach pomocy (włącznie z regionami dotkniętymi tzw. efektem statystycznym), trzeba wypracować, w obliczu wciąż istniejących trudności, odpowiednie i sprawiedliwe przepisy przejściowe, aby zapewnić utrzymanie osiągniętych efektów w przypadku regionów, które przestaną otrzymywać wsparcie, dbając tym samym o zrównoważony rozwój.

78. Jednocześnie należy nadal wspierać regiony, które już obecnie wnoszą ważny wkład w konkurencyjność UE. Ponadto w regionach silniejszych gospodarczo istnieją także obszary słabsze strukturalne, które również wymagają wsparcia.

79. Współpraca terytorialna może wnieść ważny wkład w realizację strategii „Europa 2020” w ramach współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej.

80. Także w przyszłości Europejski Fundusz Społeczny musi pozostać częścią polityki spójności, co należy zagwarantować przy pomocy wspólnego rozporządzenia ramowego.

81. Należy w zorganizowany sposób włączyć Komitet Regionów w dalszą realizację strategii „Europa 2020”, także z wykorzystaniem ustaleń wynikających z Platformy Monitorowania Strategii „Europa 2020”. Prócz tego w sprawozdaniu rocznym Komisji Europejskiej na szczyt wiosenny należy przewidzieć *konkretny rozdział na temat zaangażowania samorządów lokalnych i regionalnych* w realizację strategii.

82. Samorzady lokalne i regionalne w Unii Europejskiej są gotowe wnieść wkład w powodzenie strategii „Europa 2020” w ramach realizacji przyszłej polityki spójności w Europie.

Bruksela, 5 października 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

Opinia Komitetu Regionów „Pomiar postępu: wyjść poza PKB”

(2011/C 15/04)

KOMITET REGIONÓW

- Zauważa, że PKB nie jest dokładną miarą zdolności danego społeczeństwa do rozwiązywania problemów związanych np. ze zmianą klimatu, efektywnym użytkowaniem zasobów, jakością życia czy integracją społeczną. Dlatego też proponuje, aby wskaźniki wybrane w celu opracowywania i planowania polityki i strategii publicznych były zgodne z priorytetami strategii „Europa 2020”.
- Uważa za odpowiednie pięć rozważanych w komunikacie kierunków działań, które mają zapewnić ocenę wyników gospodarczych i postępu społecznego, a mianowicie: a) uzupełnienie PKB wskaźnikami środowiskowymi i społecznymi; b) uzyskiwanie informacji w czasie zbliżonym do rzeczywistego w celu ułatwienia podejmowania decyzji; c) dokładniejsza sprawozdawczość dotycząca dystrybucji i nierówności; d) opracowanie europejskiej tablicy wyników dla zrównoważonego rozwoju; oraz e) rozszerzenie rachunków narodowych na kwestie środowiskowe i społeczne. Stwierdza ponadto, że stanowią one podstawę wniosków zawartych w strategii „Europa 2020”. Działania te powinny być nie tylko narzędziami późniejszej oceny, lecz muszą być także wykorzystane w procesie podejmowania decyzji.
- Uważa za niezbędne usprawnienie metod w celu szybkiego uzyskiwania pełniejszych i dostosowanych do rzeczywistości informacji, dzięki czemu wskaźniki ułatwią proces decyzyjny. Podkreśla, że wskaźniki, które mają być wykorzystywane przez władze lokalne, regionalne, krajowe i europejskie, muszą zostać ujednoczone i zapewniać powstawanie i rozprzestrzenianie innowacji społecznych oraz spójność w procesie podejmowania decyzji.
- Stwierdza, że Eurostat powinien uwzględnić propozycje zawarte w komunikacie, ale także w szerszym zakresie podawać statystyki regionalne dotyczące jakości życia, zrównoważonego rozwoju oraz dystrybucji dochodu i majątku.
- Podkreśla, że działanie funduszy strukturalnych, w tym Funduszu Spójności, po roku 2013 nie może i nie powinno opierać się tylko na PKB na mieszkańca.
- Popiera treść komunikatu i podobnie jak Komisja uważa, że PKB jest ważnym wskaźnikiem służącym do pomiaru wzrostu gospodarczego i dobrobytu Europy i jej regionów. Do kształtowania i oceny polityki wspólnotowej pożądane jest jednak opracowanie wskaźników uzupełniających zapewniających dokładniejszy pomiar postępów w trwałym osiągnięciu celów społecznych, gospodarczych i ekologicznych.

Sprawozdawca:	Vicente ALVAREZ ARECES (ES/PSE), przewodniczący Asturii
Dokument źródłowy:	Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Wyjść poza PKB. Pomiar postępu w zmieniającym się świecie” COM(2009) 433 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

A. Uwagi ogólne

1. Z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji, który stanowi okazję dla Komitetu Regionów do kontynuowania debaty na temat przyszłości Unii Europejskiej w zmieniającym się świecie. Ustalenie wskaźników, które dokładnie odzwierciedlą rzeczywistość i na podstawie których będzie można skutecznie podejmować decyzje, jest koniecznością zmuszającą nas do podjęcia wysiłków na rzecz stworzenia nowego modelu wzrostu.

2. Komitet wielokrotnie zajmował się zagadnieniami związanymi z kwestią poruszoną w komunikacie. W niedawnej debacie na temat strategii lizbońskiej po roku 2010 (CdR25/2009) nalegał, aby „nowa strategia miała wyraźny nadrzędny cel ukierunkowany na wysoką jakość życia i dobrobyt wszystkich obywateli UE”. KR zwraca także uwagę na „coraz większe niezadowolenie ze stosowania PKB jako głównego wskaźnika mierzącego wyniki gospodarcze i wzywa do opracowania nowych wskaźników zapewniających bardziej konstruktywny sposób mierzenia koniunktury, dobrobytu i jakości życia w Europie”.

3. Wskazuje na swoje stanowisko przedstawione w opinii perspektywicznej w sprawie przyszłości polityki spójności (CdR 210/2009 fin): „Opowiada się za zróżnicowanym podejściem do wskaźników oceny polityki spójności, które powinny być starannie wybrane i adekwatne, tak aby środki były wykorzystywane w sposób celowy oraz by można było wszechstronnie przedstawić efekty polityki strukturalnej”.

4. Uważa, że debata na temat wskaźników innych niż PKB jest debatą polityczną, która powinna doprowadzić do wyjaśnienia, czym jest dobrobyt dla obecnych i przyszłych pokoleń i jakie polityki są najodpowiedniejsze do jego zapewnienia.

5. Wskazuje, że Komisja Europejska we współpracy z Eurostatem, Komisją ds. Pomiaru Wyników Gospodarczych i Postępu Społecznego (tzw. komisja Stiglitz-Sen-Fitoussi) oraz OECD stara się osiągnąć cele wspólne wszystkim tym instytucjom.

6. Uważa za odpowiednie pięć rozważanych w komunikacie kierunków działań, które mają zapewnić ocenę wyników gospodarczych i postępu społecznego, a mianowicie: a) uzupełnienie PKB wskaźnikami środowiskowymi i społecznymi; b) uzyskiwanie informacji w czasie zbliżonym do rzeczywistego w celu ułatwienia podejmowania decyzji; c) dokładniejsza sprawozdawczość dotycząca dystrybucji i nierówności; d) opracowanie europejskiej tablicy wyników dla zrównoważonego rozwoju; oraz e) rozszerzenie rachunków narodowych na kwestie środowiskowe i społeczne. Stwierdza ponadto, że stanowią one podstawę wniosków zawartych w strategii „Europa 2020”. Działania te powinny być nie tylko narzędziami późniejszej oceny, lecz muszą być także wykorzystane w procesie podejmowania decyzji.

7. Przypomina, że komunikat zbiega się w czasie z wprowadzeniem strategii „Europa 2020” oraz z polityczną debatą, która zdecyduje o średnio- i długoterminowym rozwoju Unii Europejskiej, a także z debatą na temat perspektywy finansowej po roku 2013. Bez wątplenia będzie miał wpływ na ukierunkowanie polityki spójności, a zatem również na wsparcie finansowe udzielane w jej ramach. Odpowiednie wskaźniki ułatwiają określenie różnic w dochodach, poziomie wykształcenia (w tym formalnego i pozaformalnego), dostępności usług publicznych, jakości usług zdrowotnych, ofercie dóbr kulturalnych na poziomie regionalnym i lokalnym w UE.

8. Należy w tym kontekście uwzględnić sprawozdanie Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej „Regiony 2020”, w którym używa się wskaźników regionalnych, by zapoznać się z sytuacją każdego regionu w obliczu różnych wyzwań, jak również z jego położeniem w porównaniu do innych, okolicznych regionów.

9. Ostrzega, że w komunikacie Komisji nie podkreślono wprawdzie roli podmiotów lokalnych i regionalnych, jednak udane projekty sprawdzonych rozwiązań wskazują na to, że podmioty lokalne i regionalne mogą odgrywać najważniejszą rolę w przyjmowaniu i rozpowszechnianiu bardziej kompleksowej oceny postępu społeczeństwa (w wymiarze gospodarczym, ekologicznym i społecznym), pod warunkiem że dysponują odpowiednimi możliwościami i zasobami, w tym wsparciem finansowym z UE lub ze środków krajowych. Aby wskaźniki mierzące dobrobyt, w szerszym rozumieniu tego pojęcia, faktycznie się przyjęły, muszą umożliwić ujęcie danych na szczeblu regionalnym i lokalnym, a do tego konieczna jest współpraca samorządów terytorialnych.

10. Podkreśla, że ze względu na zasadę równych szans należy zwrócić szczególną uwagę na mieszkańców obszarów wiejskich i oddalonych, obszarów podlegających przemianom przemysłowym i regionów, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, takich jak najbardziej na północ wysunięte regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wspiarskie, najbardziej oddalone, transgraniczne i górskie. Dążąc do zmniejszenia dysproporcji na obszarze Unii Europejskiej, należy skoncentrować się właśnie na tych obszarach. Ich wrażliwość wynika z napięć gospodarczych, społecznych, demograficznych, geograficznych, historycznych, terytorialnych oraz środowiskowych. Należy zatem poświęcić im szczególną uwagę podczas opracowywania zestawienia wskaźników, które dostarczają przejrzystych informacji na temat dostępności dla mieszkańców tych obszarów infrastruktury i usług świadczonych w interesie ogólnym. W zestawieniu wskaźników należy uwzględnić zobowiązania zawarte w agendzie terytorialnej UE oraz karcie lipskiej, aby można było promować policentryzm oraz tworzenie nowych relacji strukturalnych między obszarami miejskimi i wiejskimi. Oczywiście charakter tych stosunków wpłynie na ramy środowiskowe i przyczyni się do poprawy jakości polityki lokalnej i regionalnej.

11. Stwierdza, że Eurostat powinien uwzględnić propozycje zawarte w komunikacie, ale także w szerszym zakresie podawać statystyki regionalne dotyczące jakości życia, zrównoważonego rozwoju oraz dystrybucji dochodu i majątku. Regionalny rocznik statystyczny Eurostatu powinien być dokumentem służącym za podstawę corocznej debaty politycznej i restrukturyzacji kierunków polityki wspólnotowej.

B. Niewystarczalność produktu krajowego brutto jako wskaźnika wzrostu służącego do kierowania polityką w XXI wieku

12. Zauważa, że w komunikacie „Wyjść poza PKB. Pomiar postępu w zmieniającym się świecie” Komisja wyraźnie wskazuje na ograniczenia wskaźnika PKB, a jednocześnie proponuje poddać pod dyskusję inne wskaźniki, które mają go uzupełnić. Niemniej jednak Komisja przyznaje, że pomimo wszystkich niedoskonałości wskaźnik PKB nadal stanowi najlepszy sposób mierzenia wyników gospodarki rynkowej. Jednakże – choć i nad tą kwestią można dyskutować – komunikat skupia się na postępie społecznym i dobrobycie, a w tej dziedzinie PKB nie jest najbardziej odpowiednim wskaźnikiem.

13. Odnawia, że trwają obecnie negocjacje międzynarodowe w sprawie umowy ONZ mającej na celu pokierowanie globalnymi działaniami na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu po 2012 r., kiedy kończy się pierwszy okres zobowiązań protokołu z Kioto. Zauważa również, że UE podjęła jednostronne zobowiązanie do ograniczenia emisji w 2020 r. o co najmniej 20 % w stosunku do poziomu z lat 90. i proponuje zwiększenie tego ograniczenia do 30 %, pod warunkiem że inni główni emitenci w świecie rozwijającym się i rozwiniętym będą mieli odpowiedni udział w wysiłkach na rzecz łagodzenia zmiany klimatu na mocy globalnego porozumienia. Badania naukowe pokazują, że do 2050 r. trzeba będzie dodatkowo ograniczyć emisje co najmniej do 50 % poziomu z lat 90. Te ambitne cele będą wymagać przejścia do gospodarki niskoemisyjnej, w której metody produkcji i struktura konsumpcji będą mniej energochłonne i bardziej efektywne pod względem zasobów. Dominujące wskaźniki ekonomiczne muszą odzwierciedlać ten nowy kierunek.

14. Przypomina, że według szacunków OECD PKB jest wskaźnikiem mierzącym produkcję, a nie korzyści, jakie z tej produkcji czerpie społeczeństwo. Skutkiem tego wiele działań ujętych w PKB oznacza tak naprawdę zmniejszenie dobrobytu obywateli (np. wysokie koszty transportu z powodu zatorów, których przyczyną są duże odległości dzielące miejsca zamieszkania od miejsc pracy lub kroki służące zmniejszaniu negatywnego wpływu niektórych działań na środowisko). Ponadto dobrobyt społeczeństwa zależy także od podziału dochodu oraz od dostępności i kosztów dóbr publicznych. Podobne wnioski zawiera sprawozdanie komisji Stiglitz-Sen-Fitoussi, w którym stwierdzono, że już od dawna przypuszcza się, iż PKB jest niewystarczającym narzędziem pomiaru dobrobytu, w tym działalności rynkowej⁽¹⁾.

15. Podkreśla również, że PKB nie uwzględnia wpływu czynników, które oddziałują na środowisko, takich jak problemy związane z niedoborem zasobów, emisja CO₂, wpływ czynników zanieczyszczających, jakość wody, różnorodność biologiczna, wpływ koncentracji ludności w miastach lub wyludnienie obszarów wiejskich. Nie uwzględnia także niezwykle istotnych aspektów społecznych, jak np. nierównego podziału dochodów pomiędzy jednostkami i regionami, ubóstwa lub stanu zdrowia ani działań, które nie są rozpoznawalne na rynku, takich jak praca nielegalna, praca w domu, wolontariat lub czas wolny.

16. Uważa, że wskaźnik PKB nie obejmuje pewnych podstawowych danych. Państwo może zwiększyć PKB, intensywnie wykorzystując zasoby naturalne, ale zmniejsza w ten sposób kapitał kraju, pozostawiając mniej zasobów dla przyszłych pokoleń. Jednocześnie Komitet ostrzega przed stawianiem postępu gospodarczego w opozycji do innych aspektów dobrobytu. Doświadczenie wskazuje, że pomyślny rozwój gospodarczy jest przeważnie warunkiem umożliwiającym uwzględnianie tych innych aspektów w polityce.

17. Zwraca się do instytucji Unii Europejskiej z opinią, że konieczne jest ujednoczenie i wyjaśnienie informacji, które mają dotrzeć do obywateli poprzez użycie wskaźników związanych z PKB oraz PKB na mieszkańca. Potrzebna jest bardziej przejrzysta polityka komunikacyjna.

18. Stwierdza, że w oficjalnych dokumentach UE, w tym traktatach i niektórych rozporządzeniach, wraz z PKB wykorzystywane są inne wskaźniki uzupełniające. Na przykład, aby określić i sklasyfikować regiony objęte celem konwergencji (okres 2007–2013), wykorzystano wskaźnik PKB na mieszkańca. Aby określić, które państwa mogą otrzymać finansowanie z Funduszu Spójności, użyto wskaźnika dochodu narodowego brutto (DNB) na mieszkańca. Także w perspektywie finansowej wykorzystuje się wskaźnik DNB do ustalenia limitu wydatków budżetowych. Ponadto w Protokole nr 28 w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej nie wykorzystuje się ani PKB, ani DNB, lecz produkt narodowy brutto (PNB) na mieszkańca w celu określenia, w których państwach członkowskich mogą zostać wykorzystane środki z Funduszu Spójności.

⁽¹⁾ Stiglitz Joseph, Sen Amartya i Fitoussi Jean Paul, *Issues Paper*, Komisja ds. Pomiaru Wyników Gospodarczych i Postępu Społecznego, 25 lipca 2008 r.

19. Podkreśla, że działanie funduszy strukturalnych, w tym Funduszu Spójności, po roku 2013 nie może i nie powinno opierać się tylko na PKB na mieszkańca.

C. Działania na rzecz lepszego pomiaru postępu w zmieniającym się świecie: uwagi na temat wskaźników omawianych w komunikacie

20. Podziela wyrażony w komunikacie zamiar opracowania przez Komisję całościowego indeksu środowiskowego i ulepszenia wskaźników jakości życia. Dlatego też zdecydowanie wspiera rozwój projektu pilotażowego mającego na celu opracowanie **całościowego indeksu środowiskowego** obejmującego takie aspekty, jak emisja gazów cieplarnianych, zmniejszenie obszarów naturalnych, zanieczyszczenie powietrza, zużycie wody i wytwarzanie odpadów. Ponieważ istnieją już pewne metody określania tego złożonego wskaźnika, wzywa Komisję do rozpowszechnienia prac nad tym zagadnieniem oraz do szybkiego przedstawienia wskaźnika w celu umożliwienia dyskusji na ten temat już w 2010 r., tak jak przewidziano w komunikacie. Jak stwierdza się w komunikacie Komisji, wskaźniki muszą ujmować nie tylko negatywne bądź pozytywne zmiany środowiskowe, ale również jakość środowiska. Jednakże ważne jest, by wskaźniki opierające się na czynnikach środowiskowych nie faworyzowały takiego użytkowania zasobów, które nie jest zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju.

21. Przypomina, że PKB w niewystarczającym stopniu uwzględnia koszty, ponieważ koszty społeczne i ekologiczne nie są na razie w pełnym zakresie wliczane w ceny produktów i usług. Dlatego KR zwraca się do Komisji i państw członkowskich, by w przyszłości, stanowiąc prawo, nadal starały się uwzględniać rzeczywiste ekonomiczne koszty produktu.

22. Ponadto indeks ten, który oceni wyniki działań skierowanych na ochronę obszaru Unii Europejskiej i który w postaci liczbowej będzie wskazywał postęp lub jego brak w dziedzinie ochrony środowiska, powinien obejmować nie tylko państwa, lecz także poszczególne regiony UE. Komisja powinna uwzględnić w swojej metodyce elementy niezbędne do rozszerzenia zakresu jego definicji. Z drugiej strony należy opracować system zachęt dla tych obszarów, które osiągną lub przekroczą wyznaczone cele.

23. Przypomina, że podczas konferencji UE w sprawie tych wskaźników, które mogłyby zastąpić PKB, portugalska prezydencja UE wezwała do tego, aby postęp był mierzony w sposób w pełni umożliwiający porównanie różnych obszarów. Zauważyła również, że wskaźniki, które nie pozwalają na dokonywanie porównań pomiędzy regionami, będą miały ograniczoną wartość. Z tego powodu Rada obradująca w Lizbonie zaleciła ustanowienie ściślejszego powiązania między wskaźnikami makroekonomicznymi a wymiarem regionalnym.

24. Uważa, że należy opracować wskaźnik jakości środowiska (aby nie pozostał jedynie w sferze możliwości, jak podano w komunikacie), który nie tylko ustali liczbę obywateli UE żyjących w zdrowym środowisku, lecz także wskaże obszary, na których istnieje zamierzona jakość środowiska, tak

aby można było określić strategie środowiskowe, które doprowadziły do powstania tej jakości. Proponuje się zatem, aby analiza jakości środowiska była dokonywana na poszczególnych obszarach UE, tak aby umożliwić ich porównanie.

W tym celu należy dopilnować, aby **mapy oraz wskaźniki priorytetowe opracowywane przez Europejską Agencję Środowiska** odgrywały istotną rolę w określaniu charakteru każdego z regionów Europy, co pozwoli opracować dokładniejszą politykę dla każdego obszaru oraz strategię solidarności tych regionów, które ze względów historycznych mają większe problemy z poprawą jakości środowiska. Wsparcie w tworzeniu regionalnych obserwatoriów środowiska byłoby bezcenne dla podejmowania i monitorowania oddolnych decyzji oraz pozwoliło każdemu regionowi wyrazić zarówno swoją odmienność, jak i elementy wspólne z innymi regionami europejskimi. Ułatwiłoby to elastyczną i asymetryczną politykę na szczeblu europejskim, a także dostarczyło pozytywnych bodźców do współpracy między regionami.

25. Jeżeli chodzi o jakość życia i dobre samopoczucie, duże znaczenie ma dysponowanie wskaźnikami takimi jak usługi publiczne, zdrowie, czas wolny i wypoczynek, zamożność, mobilność i czyste środowisko, które stanowią zarówno świadectwo, jak i przyczynę dobrego lub złego stanu środowiska. Krótko mówiąc, społeczeństwa lub regiony są zdrowe pod względem zrównoważonego rozwoju, jeżeli ich aspekty gospodarcze (produkcja, dystrybucja i konsumpcja) odpowiadają czynnikom środowiskowym i społecznym. Badania OECD na temat tego, jak obywatele postrzegają dobre samopoczucie, są istotne dla stosowania tych wskaźników.

26. Podziela opinię, zgodnie z którą informacje niezbędne do podejmowania decyzji powinny być dostępne w czasie zbliżonym do rzeczywistego, zarówno jeżeli chodzi o wskaźniki ochrony środowiska, jak i wskaźniki społeczne. Uważa za przełomowe wydarzenie zeszłoroczną prezentację Wspólnego Europejskiego Systemu Informacji o Środowisku (SEIS). Należy zlikwidować dwu- lub trzyletnie opóźnienie, z jakim docierają do nas dane na temat środowiska w porównaniu z danymi gospodarczymi.

W odniesieniu do obecnych wskaźników społecznych przypomina, że Eurostat jest w trakcie opracowywania nieopublikowanego jeszcze zharmonizowanego badania obejmującego lata 2006–2007 oraz 2008–2009 i dotyczącego warunków życia rodzin we wszystkich krajach Unii. W związku z tym istnieje już podstawowa struktura, którą można dostosować do szczebla regionalnego.

Proponuje więc, aby podjęto działania na rzecz rozwoju **zharmonizowanego badania społecznego** na szczeblu europejskim i regionalnym, które stanie się jednym z punktów odniesienia dla polityki spójności i dla decyzji podejmowanych na szczeblu lokalnym i regionalnym.

27. Uważa za sprawę najwyższej wagi dostęp do informacji na temat podziału dochodów i nierówności. Zgadza się z oceną wyrażoną w komunikacie, iż „spójność społeczno-gospodarcza stanowi nadrzędny cel Wspólnoty. Jego realizacja ma zmniejszyć nierówności między regionami i grupami społecznymi”.

Niemniej jednak zauważa brak wyraźnego odniesienia do spójności terytorialnej, która jest szczególnie ważna z punktu widzenia ochrony środowiska i naturalnych niedogodności, z jakimi borykają się niektóre regiony na drodze do rozwoju. Należy to wziąć pod uwagę podczas przeprowadzania analiz stanowiących punkt wyjścia do podejmowania decyzji. W tym celu trzeba dokonać kwantyfikacji tych aspektów, która umożliwi późniejszą analizę porównawczą.

Podział bogactwa stanowi coraz poważniejszy problem, ponieważ mimo wzrostu PKB na mieszkańca może zwiększać się także liczba osób zagrożonych ubóstwem. Stąd niezbędne są bardziej szczegółowe informacje na temat dystrybucji i nierówności, które umożliwią lepsze określenie polityki spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej.

Co więcej, kluczowym wskaźnikiem jest ocena poziomu wykształcenia siły roboczej danego regionu, zarówno zatrudnionej, jak i bezrobotnej. Osiągnięte dzięki tej ocenie zrozumienie różnic w poziomie wykształcenia różnych grup społecznych może pomóc w opracowaniu odpowiednich rozwiązań politycznych.

Poza tym należy przeprowadzić odrębne analizy bezpośredniego i pośredniego wpływu ostatniej recesji oraz jej oddziaływania na dobrobyt poszczególnych regionów i grup społecznych, aby zgromadzić wiedzę na ten temat, przedstawić propozycje i móc zapobiegać takim przypadkom w przyszłości.

28. Uważa jednak, że w odniesieniu do wskaźników społecznych nie tylko w sytuacji ubóstwa istnieje związek między problemami nierówności regionalnych lub indywidualnych a wpływem na środowisko. Należy zdać sobie sprawę, że wzrost nierówności, szczególnie jeśli nierówność oznacza zmniejszenie możliwości poboru podatku, ogranicza możliwości stawiania czoła przekształceniom niezbędnym do utrzymania zrównoważonego rozwoju. Niski poziom dochodów zmniejsza zdolność gospodarstw domowych do przeprowadzania zmian w modelu konsumpcji, który zakłada zrównoważony rozwój. Prawdą jest również, że wzorce zachowań zgodne ze zrównoważonym rozwojem generują średnio- i długoterminowe oszczędności, które rekompensują koszty początkowych inwestycji.

Tak więc wskaźniki nierówności w dochodach oraz wskaźniki dotyczące różnic regionalnych powinny znaleźć się w centrum zainteresowania przy podejmowaniu strategicznych decyzji w przyszłości.

29. Popiera przedstawiony w komunikacie projekt utworzenia **tablicy wyników dla zrównoważonego rozwoju**. Należy położyć szczególny nacisk na użyteczność tabeli oraz na odejście od systemu oceny *ex post* o charakterze akademickim. Tabela powinna objąć wszystkie kraje i regiony, by zapewnić kompatybilność systemów statystycznych na wszystkich szczeblach, a także stanowić narzędzie działania i przygotowywania wytycznych służących do opracowywania strategii sektorowych i regionalnych Unii Europejskiej, co umożliwi uwzględnienie innowacyjności społecznej, a w

konsekwencji zwłaszcza czynnika stabilności w każdej konstrukcji strategicznej oraz szersze stosowanie oceny porównawczej sprawdzonych rozwiązań i szybszą realizację celów rozwoju. Wzywa Komisję do przedstawienia wersji pilotażowej, o której wspomina się w komunikacie.

30. Nowe wskaźniki powinny być stałe, wiarygodne i powszechnie uznawane, by umożliwić pomiar postępów na drodze do ekologicznie wydajnej gospodarki. Muszą także stanowić podstawę utworzenia tablicy wyników dla zrównoważonego rozwoju, a więc w obszarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Niezbędnym elementem tych nowych wskaźników powinna być różnorodność biologiczna.

31. W odniesieniu do zintegrowanej rachunkowości środowiskowo-gospodarczej wspiera wysiłki podejmowane na rzecz budowy „zielonej rachunkowości”. Pod niektórymi względami można zaobserwować znaczne postępy dzięki koordynacji działań Eurostatu, służb statystycznych państw członkowskich oraz OECD, ale należy rozpowszechnić te osiągnięcia we wszystkich krajach UE, tak aby już w 2013 r. dysponować rachunkowością środowiskową dla zużycia energii i utylizacji odpadów, a także rachunkami monetarnymi dla dotacji związanych ze środowiskiem w ramach wspólnych przepisów prawnych.

Konieczne jest również ukończenie prac nad tablicą wskaźników społecznych europejskiego systemu rachunków, takich jak dochód rozporządzalny gospodarstw domowych lub dostosowane dane liczbowe o dochodach rozporządzalnych. Należy zapewnić możliwość korzystania z tablicy wszystkim państwom członkowskim i regionom UE w celu zachęcenia ich do zastosowania tych wskaźników, gdyż mierzą one konsumpcję i oszczędności w lepszy sposób niż obecny wskaźnik PKB na mieszkańca.

D. Pomocniczość, proporcjonalność i lepsze uregulowania prawne

32. Uważa, że kwestie poruszone w komunikacie odpowiadają tytułom XVIII i XX trzeciej części TFUE, które dotyczą spójności gospodarczej i społecznej oraz środowiska.

33. Rozumie, że kwestie polityczne objęte komunikatem nie należą do wyłącznych kompetencji Unii Europejskiej, dlatego też stosuje się zasadę pomocniczości. Jednakże należy stwierdzić, że istnieją aspekty międzynarodowe, które nie mogą być właściwie regulowane niezależnie przez państwa członkowskie lub podmioty lokalne i regionalne. Cele te można więc osiągnąć najskuteczniej poprzez wspólne strategie i skoordynowane działania.

34. Uważa, że działania przewidziane w komunikacie wydają się zgodne z zasadą proporcjonalności, ponieważ nie wykraczają poza to, co jest konieczne do osiągnięcia przewidzianych celów. W szczególności Komisja zamierza opracować wskaźniki i inne narzędzia monitorowania, takie jak europejska tablica wyników dla zrównoważonego rozwoju.

35. W kwestii poprawy prawodawstwa zwraca się do Komisji Europejskiej o uznanie większej roli władz lokalnych i regionalnych, szczególnie w odniesieniu do potrzeby wsparcia ich udziału w rozwoju nowego podejścia do pomiaru postępu społecznego i ekologicznego. Komisja powinna udzielać pomocy i środków na tworzenie baz danych statystycznych na poziomie lokalnym i regionalnym obejmujących całą Unię Europejską. Bazy te przyczynią się do ułatwienia opracowywania wskaźników na szczeblu unijnym.

36. Przypomina, że państwa członkowskie oraz władze regionalne i lokalne określiły już szereg indywidualnych i zróżnicowanych wskaźników środowiskowych, gospodarczych, społecznych i technologicznych, które mogą pomóc UE w opracowaniu wskaźników odzwierciedlających sytuację państw członkowskich także na szczeblu lokalnym i regionalnym, co umożliwi dokonanie porównań między różnymi regionami i miejscowościami w całej UE.

Oprócz wskaźników na szczeblu UE warto by dysponować informacjami na temat innych krajów oraz informacjami uzyskanymi przez organizacje międzynarodowe.

E. Podsumowanie i wnioski

37. Wiele argumentów przemawia za uzupełnieniem PKB statystykami obejmującymi inne aspekty gospodarcze, społeczne i środowiskowe, od których niewątpliwie zależy dobrobyt obywateli.

Zadaniem PKB nie jest dokładne mierzenie długofalowego postępu gospodarczego i społecznego, a zwłaszcza zdolności danego społeczeństwa do rozwiązywania problemów związanych np. ze zmianą klimatu, efektywnym użytkowaniem zasobów, jakością życia czy integracją społeczną. Dlatego też proponuje się, aby wskaźniki wybrane w celu opracowywania i planowania polityki i strategii publicznych były zgodne z priorytetami strategii „Europa 2020”.

38. Uważa, że tradycyjny wskaźnik PKB powinien zostać ulepszony i uzupełniony o czynniki związane ze środowiskiem i dobrobytem. W tym kontekście oznacza to, że należy stworzyć całościowy indeks środowiskowy oraz zharmonizowane badanie społeczne na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym.

39. Uważa za niezbędne usprawnienie metod w celu szybkiego uzyskiwania pełniejszych i dostosowanych do rzeczywistości informacji, dzięki czemu wskaźniki ułatwią proces decyzyjny. Podkreśla, że wskaźniki, które mają być wykorzystywane

przez władze lokalne, regionalne, krajowe i europejskie, muszą zostać ujednoczone i zapewniać powstawanie i rozprzestrzenianie innowacji społecznych oraz spójność w procesie podejmowania decyzji. Trzeba także zadbać o lepsze zrozumienie związku między różnymi wskaźnikami dobrobytu, zwłaszcza dlatego, że wskaźniki, które mają uzupełniać PKB, często zmieniane są z dużym przesunięciem czasowym.

40. Uważa, że wybór wskaźników oraz ich treść powinna być wynikiem szerokiego oddolnego udziału społeczności lokalnych, regionów, państw członkowskich i Unii Europejskiej w procesie debaty, która dzięki współpracy zapewni większą skuteczność celów oraz uzasadni polityczne działania UE poprzez lepszą identyfikację obywateli z wysiłkami na rzecz przezwyciężenia kryzysu i ochrony środowiska oraz utrzymania jakości życia.

41. Zauważa, że wskaźnik gęstości zaludnienia został wprowadzony w momencie rozszerzenia Unii w 1995 r. Wskaźnik ten ukazywał trudności, jakie napotykał rozwój słabo zaludnionych obszarów w północnej Europie, takie jak duże odległości, wysoki koszt świadczenia usług i zapewnienia infrastruktury oraz niedostateczna baza ekonomiczna do zakładania przedsiębiorstw. W przyszłości tego rodzaju proste wskaźniki powinny być nadal stosowane, np. w kierowaniu polityką spójności.

42. Wzywa UE do dalszej współpracy z innymi instytucjami międzynarodowymi, takimi jak OECD, Bank Światowy, Międzynarodowa Organizacja Pracy czy urzędy statystyczne, aby kroki, które musimy podjąć, zmierzały w tym samym kierunku, co starania innych organizacji międzynarodowych na całym świecie.

43. Zwraca uwagę na to, że konieczne jest uzgodnienie wskaźników z głównymi celami nowej strategii i perspektywy finansowej po roku 2013. Strategie wspólnotowe są uwzględniane w budżecie i muszą zmierzać w dalszej perspektywie do poprawy sytuacji, która może opierać się jedynie na dwóch źródłach informacji – statystyce oraz opinii obywateli. Ponadto demokratyczne instytucje Europy muszą odgrywać przywódczą rolę.

44. Popiera treść komunikatu i podobnie jak Komisja uważa, że PKB jest ważnym wskaźnikiem służącym do pomiaru wzrostu gospodarczego i dobrobytu Europy i jej regionów. Do kształtowania i oceny polityki wspólnotowej pożądane jest jednak opracowanie wskaźników uzupełniających, zapewniających dokładniejszy pomiar postępów w trwałym osiągnięciu celów społecznych, gospodarczych i ekologicznych.

Bruksela, 5 października 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

Opinia Komitetu Regionów „Wspieranie inwestycji publiczno-prywatnych krokiem w kierunku naprawy gospodarki i długoterminowej zmiany strukturalnej: zwiększanie znaczenia partnerstw publiczno-prywatnych”

(2011/C 15/05)

KOMITET REGIONÓW

- Zwraca uwagę, że PPP nie powinny być traktowane przede wszystkim jako możliwość krótkoterminowego finansowania, lecz postrzegane w perspektywie cyklu życia, od etapu planowania, projektowania, finansowania i budowy do etapu działalności, z uwzględnieniem łącznych kosztów przypadających w ciągu całego czasu trwania projektu, jako że umowy niekiedy podpisywane są nawet na okres do 30 lat.
- Uważa, że PPP nie są uniwersalnym rozwiązaniem dla każdej sytuacji, należy zatem w przypadku każdego projektu, każdej usługi publicznej i każdej innowacji z osobna sprawdzić, czy zawarcie partnerstwa z sektorem prywatnym wniesie wartość dodaną.
- Sądzi, że jest za wcześnie na uregulowanie koncesji na usługi przez Komisję. Jeśli jednak Komisja mimo wszystko zdecydowałaby, że koncesje na usługi powinny być objęte dyrektywą w sprawie zamówień publicznych, to jest niezbędne, by uregulowania były tak proste i elastyczne, jak to tylko możliwe. W takim przypadku przyjęte uregulowania powinny się wzorować na uregulowaniach dyrektywy w sprawie koncesji na roboty budowlane, w żadnym wypadku zaś na uregulowaniach dotyczących udzielania zamówień na usługi.

Sprawozdawca:	Catarina SEGERSTEN LARSSON (SE/PPE), członek Rady Regionu Värmland
Dokument źródłowy:	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „Wspieranie inwestycji publiczno-prywatnych krokiem w kierunku naprawy gospodarki i długoterminowej zmiany strukturalnej: zwiększanie znaczenia partnerstw publiczno-prywatnych” COM(2009) 615 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że UE i państwa członkowskie realizują ambitne plany naprawcze mające na celu stabilizację sytuacji w sektorze finansowym i zmniejszenie wpływu kryzysu finansowego i gospodarczego na obywateli i realną gospodarkę. Zarazem chciałby podkreślić, jak ważne jest zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych.

2. Jest też zdania, że w kontekście działań naprawczych partnerstwa publiczno-prywatne (PPP) mogą oferować skuteczne sposoby realizacji projektów inwestycyjnych w obszarze infrastruktury, świadczenia usług publicznych oraz wprowadzania szerzej zakrojonych innowacji.

3. W związku z tym zwraca uwagę, że PPP nie powinny być traktowane przede wszystkim jako możliwość krótkoterminowego finansowania, lecz postrzegane w perspektywie cyklu życia, od etapu planowania, projektowania, finansowania i budowy do etapu działalności, z uwzględnieniem łącznych kosztów przypadających w ciągu całego czasu trwania projektu, jako że umowy niekiedy podpisywane są nawet na okres do 30 lat.

4. Uważa, że PPP nie są uniwersalnym rozwiązaniem dla każdej sytuacji, należy zatem w przypadku każdego projektu, każdej usługi publicznej i każdej innowacji z osobna sprawdzić, czy zawarcie partnerstwa z sektorem prywatnym wniesie wartość dodaną.

5. Wzywa samorządy lokalne i regionalne, by starannie zbadały wszelkie możliwe rozwiązania finansowe, takie jak programy transgranicznego leasingu infrastruktury publicznej oraz inne wspólne projekty PPP, które już zaczęły realizować bądź które ewentualnie przewidują w przyszłości. Miałyby to na celu uniknięcie nieprzyjemnych niespodzianek i poważnych skutków dla ich budżetów.

6. Stwierdza, że możliwości finansowania różnią się w zależności od państwa członkowskiego. W niektórych krajach

samorządy lokalne mogą np. same zaciągać kredyty i realizować poważne inwestycje. Jest zdania, że ze względu na takie różnice warunków PPP mogą być tworzone tylko w określonych przypadkach w celu efektywniejszego zarządzania finansami publicznymi i skuteczniejszego realizowania kompleksowych projektów.

7. Sądzi, że PPP mogą stanowić skuteczną formę zarządzania publicznymi inwestycjami, ale to do władz lokalnych i regionalnych powinna należeć ocena, jakie metody są najwłaściwsze w przypadku poszczególnych projektów, usług publicznych i innowacji. Istotnym warunkiem wstępnym związanym z tworzeniem PPP jest ustalenie, kto lub jaka grupa partnerów w pierwszej kolejności będzie w stanie ponieść różne rodzaje ryzyka.

8. Jest przekonany, że fundusze strukturalne albo Europejski Bank Inwestycyjny mogą, pod pewnymi warunkami, dostarczyć środki, które można wykorzystać na wsparcie projektów dotyczących partnerstw publiczno-prywatnych.

9. Podziela opinię, że PPP mogą stanowić środek do stawienia czoła problemom spowodowanym zmianą klimatu oraz przyczynić się do poprawy sytuacji przemysłu europejskiego i sektora publicznego pod względem wzrostu i zatrudnienia.

10. Uważa, że istotne jest zapewnienie małym i średnim przedsiębiorstwom lepszych możliwości udziału w PPP, jako że są one niedocenianym często czynnikiem wzrostu gospodarczego i tworzenia trwałych miejsc pracy.

11. Wskazuje, że samorządy lokalne i regionalne najlepiej potrafią ocenić, jak powinny być finansowane usługi publiczne. Zwraca uwagę na różnorodne zadania gmin i regionów, ponieważ oprócz organizacji i nadzorowania działalności gospodarczej oraz kierowania nią jednostki te odpowiadają także za własne operacje wewnętrzne. Władze lokalne i regionalne muszą ustalać jasne cele związane z interesem publicznym, określać jakość oferowanych usług i politykę cenową w ich zakresie oraz kontrolować realizację celów.

12. Stwierdza, że pojęcie partnerstwa jest obecnie interpretowane o wiele szerzej, niż pierwotnie zakładano, dlatego proponuje, by w przyszłości jaśniej definiować partnerstwo publiczno-prywatne, tak by obejmowało ono długoterminowe stosunki, wspólne podejmowanie ryzyka oraz znaczne zaangażowanie finansowe. Uważa zatem, że niezwykle ważne jest konkretniejsze określenie pojęcia partnerstwa publiczno-prywatnego, aby zapoczątkować rzeczową debatę nad możliwymi przyszłymi działaniami wspólnotowymi.

Uwagi Komitetu Regionów na temat pięciu głównych działań zaproponowanych przez Komisję na rok 2010

Propozycja Komisji dotycząca grupy ds. PPP

13. Jest zdania, że ze względu na rosnącą liczbę PPP istotne jest utworzenie systemu międzynarodowego wsparcia oraz międzynarodowej wymiany doświadczeń. Podkreśla jednak stanowczo, że realia w poszczególnych państwach członkowskich są różne i że sukces partnerstwa zależy od tego, czy będzie ono tworzone w zgodności z warunkami lokalnymi i regionalnymi. Uważa zatem, że w każdym państwie członkowskim należy zapewnić wsparcie i fachową wiedzę.

14. Uważa, że jeśli na poziomie Unii powstanie odpowiedni organ lub grupa, koniecznie powinien w nim być reprezentowany szczebel lokalny i regionalny, a KR powinien mieć możliwość powoływania przedstawicieli szczebla lokalnego i regionalnego do tego gremium.

Propozycja Komisji dotycząca współpracy z EBI w celu zwiększenia puli środków finansowych dostępnych dla projektów PPP

15. Jest zdania, że w wypadku realizacji większych inwestycji należy stale zwracać uwagę na to, by samorzady lokalne i regionalne oraz przedsiębiorstwa prywatne nie znalazły się ostatecznie w sytuacji uniemożliwiającej spłatę zobowiązań, ponieważ z partnerstwami wiążą się zobowiązania ekonomiczne o bardzo długiej perspektywie. Postrzega fundusze strukturalne UE jako istotny atut dla PPP. Sądzi, że EBI powinien wносить coraz większy wkład w tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi skutecznych i innowacyjnych partnerstw.

Propozycja Komisji, zgodnie z którą dokona ona przeglądu odpowiednich zasad i praktyk, aby zagwarantować równe traktowanie podczas przydzielania funduszy wspólnotowych

16. Docenia starania Komisji mające na celu zagwarantowanie na poziomie Unii, że przy udzielaniu zamówień publicznych i koncesji stosowane będą zapisane w traktacie zasady, takie jak przejrzystość, równe traktowanie, proporcjonalność i wzajemne uznawanie.

17. Komisja mogłaby poczynić większe starania, aby w ramach prawa zamówień publicznych stworzyć możliwości zawierania PPP.

Zamiar Komisji dotyczący zaproponowania bardziej skutecznych ram prawnych w obszarze innowacji, obejmujących możliwość uczestnictwa UE w podmiotach prawa prywatnego i bezpośredniego inwestowania w konkretne projekty

18. Uważa, że sprawa udziału UE w podmiotach prawa prywatnego lub zagadnienie inwestycji bezpośrednich w konkretne projekty powinny zostać dokładniej przedyskutowane i wyjaśnione, jak również należy przeprowadzić „test pomocniczości”, zanim on sam będzie mógł zająć uzasadnione stanowisko w tych kwestiach.

Propozycja Komisji, zgodnie z którą na podstawie przygotowywanej oceny skutków opracuje ona wniosek w sprawie instrumentu legislacyjnego dotyczącego koncesji

19. Sądzi, że jest za wcześnie na uregulowanie koncesji na usługi przez Komisję. Jeśli jednak Komisja mimo wszystko zdecydowałaby, że koncesje na usługi powinny być objęte dyrektywą w sprawie zamówień publicznych, to jest niezbędne, by uregulowania były tak proste i elastyczne, jak to tylko możliwe. W takim przypadku przyjęte uregulowania powinny się wzorować na uregulowaniach dyrektywy w sprawie koncesji na roboty budowlane, w żadnym wypadku zaś na uregulowaniach dotyczących udzielania zamówień na usługi.

20. Zwraca uwagę, że przyszły rozwój sytuacji w dziedzinie PPP nie może ograniczać możliwości zatrudniania osób o szczególnych potrzebach. Jest to także zgodne z aktualnym orzecznictwem ETS.

Bruksela, 5 października 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

Opinia Komitetu Regionów „Strategia dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche”

(2011/C 15/06)

KOMITET REGIONÓW

- Jest przekonany, że makroregiony mogą stanowić innowacyjną formę międzyregionalnej i ponadnarodowej współpracy europejskiej, tworzącej odpowiednie ramy współpracy określonej przestrzennie, merytorycznie i czasowo, prowadzonej pomiędzy samorządami regionalnymi i lokalnymi, państwami członkowskimi i organami Unii Europejskiej.
- Podkreśla, że strategie makroregionalne nie muszą obejmować wszystkich obszarów polityki, ale najpierw powinny skoncentrować się na wyzwaniach, które są wspólne dla danego makroregionu. Pragnie przy tym uściślić, że makroregion nie stanowi kolejnego szczebla instytucjonalnego Unii Europejskiej.
- Podkreśla, że wspólne priorytety działania w regionie Morza Północnego i kanału La Manche dotyczą w pierwszym rzędzie obszarów polityki morskiej, ochrony środowiska naturalnego, energii, transportu, przemysłu i nauki oraz ich oddziaływania na spójność społeczną.
- Wzywa państwa członkowskie, by wobec niecierpiących zwłoki wyzwań w dziedzinie transportu, ochrony środowiska, rybołówstwa i badań naukowych, wspierały dalsze działania na rzecz rozwoju strategii makroregionalnej dla tego obszaru.
- Zwraca się do Komisji Europejskiej, aby jeszcze przed 2013 r. przydzieliła środki na opracowanie strategii makroregionalnych oraz by wsparła opracowanie strategii makroregionalnej dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche do 2013 r.
- Opowiada się za tym, by polityka spójności po 2013 r. w możliwie jak największym stopniu uwzględniała strategie makroregionalne w obszarze współpracy terytorialnej i uważa, że bardzo pilną kwestią jest określenie roli i funkcji makroregionów w ramach zielonej księgi.

Sprawozdawca: Hermann Kuhn, członek parlamentu krajowego Wolnego Miasta Hanzeatyckiego Bremy (DE/PSE)

I. UWAGI OGÓLNE

KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w dniu 10 czerwca 2009 r. Komisja Europejska przedłożyła „Strategię Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego”, która dotyczy makroregionu Morza Bałtyckiego. Już publikując ten dokument, Komisja zwróciła uwagę, że strategia ta może stanowić przykład dla podobnych inicjatyw w innych europejskich makroregionach.

2. Zwraca uwagę, że strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego opiera się na zintegrowanym podejściu, dobrowolności oraz na czynnej współpracy i konsultacji z podmiotami regionalnymi. Jest także neutralna pod względem finansowym i dąży do bardziej skoordynowanego wykorzystania dostępnych zasobów. Ta metoda może posłużyć za drogowskaz w opracowywaniu strategii makroregionalnych, przy czym za każdym razem punktem wyjścia powinna być specyfika danego makroregionu i stojące przed nim wyzwania.

3. Z zadowoleniem przyjmuje także, że w dniach 18–19 czerwca 2009 r. Rada Europejska zwróciła się do Komisji o przedstawienie „Strategii UE dla regionu Dunaju”.

4. Przypomina o tym, że Komitet Regionów od początku sprzyjał tym pracom i wnosił w nie wkład, ponieważ mogą one przyczynić się do zwiększania politycznego zaangażowania samorządów lokalnych i regionalnych.

5. Stwierdza, że wiele europejskich regionów zajmuje się tematem strategii makroregionalnej. Było to wyraźnie widoczne na konferencji Komitetu Regionów w dniu 13 kwietnia 2010 r. na temat: „Makroregiony Europy: integracja poprzez współpracę terytorialną”.

6. Jest przekonany, że makroregiony mogą stanowić innowacyjną formę międzyregionalnej i ponadnarodowej współpracy europejskiej, która może stworzyć odpowiednie ramy współpracy określonej przestrzennie, merytorycznie i czasowo, prowadzonej pomiędzy samorządami regionalnymi i lokalnymi, państwami członkowskimi i organami Unii Europejskiej. Jednocześnie przy opracowywaniu tego rodzaju nowych strategii należy uwzględnić wieloletnie doświadczenia w zakresie współpracy transgranicznej, ponadnarodowej i międzyregionalnej.

7. Podkreśla, że europejska strategia dla makroregionu może poprawić spójność i koordynację działań politycznych w różnych sektorach i na różnych szczeblach oraz przełożyć konkretne wyzwania na wspólne działania. Może pomóc w koordynacji wdrożenia środków finansowych, lepszym uwzględnianiu samorządów lokalnych i regionalnych zgodnie

z zasadami wielopoziomowego sprawowania rządów i w bardziej elastycznym włączeniu organizacji społecznych.

8. Wychodzi zatem z założenia, że strategie makroregionalne stanowią instrument stopniowej integracji europejskiej i rosnącej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

9. Uważa, że należy zbadać, jak połączyć strategie makroregionalne i pola działania z innymi strategicznymi obszarami polityki Unii, przede wszystkim ze strategią „Europa 2020”, polityką spójności i zintegrowaną polityką morską.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

Makroregiony: nowa forma międzyregionalnej i ponadnarodowej współpracy europejskiej

10. Przypomina, że wspieranie i rozwijanie współpracy transgranicznej, ponadnarodowej i międzyregionalnej było zawsze jednym z najważniejszych aspektów działalności Komitetu Regionów: zarówno podczas tworzenia euroregionów, które koncentrują się na współpracy regionów przygranicznych, jak i podczas kształtowania europejskich struktur w ramach przedsięwzięć transgranicznych, ponadnarodowych i międzyregionalnych w formie prawnej europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT).

11. Zwraca uwagę na fakt, że wspieranie współpracy międzyregionalnej i ponadnarodowej stanowi także ważny cel i element polityki spójności. Programy Interreg IV B już obecnie odnoszą się bezpośrednio do większych struktur regionalnych, takich jak Morze Północne czy „Łuk Atlantycki”.

12. Pozytywnie ocenia fakt, że dzięki ujęciu celu „spójności terytorialnej” w traktatach europejskich obszar geograficzny zyskał jeszcze większe znaczenie jako punkt odniesienia europejskiej polityki.

13. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w zintegrowanej polityce morskiej UE, która ma połączyć i zintegrować polityki sektorowe, uznano regionalizację strategii za istotny warunek skutecznego wdrożenia, ponieważ dzięki temu będzie można dokładniej dostosowywać priorytety i instrumenty do konkretnej sytuacji geograficznej, gospodarczej i politycznej danego obszaru morskiego.

14. Jest przekonany, że koncepcja makroregionów i odnoszące się do niej strategie polityczne mogą stanowić nową innowacyjną formę międzyregionalnej i ponadnarodowej polityki Unii Europejskiej. Może to znacznie przyczynić się do spójności i zdolności do działania na określonym obszarze, a tym samym połączyć efektywność gospodarczą, spójność społeczną i równowagę ekologiczną w konkretnych warunkach.

15. Stwierdza, że makroregion jest obszarem „wybrany”, a nie „wyznaczony”, jego granice nie muszą zatem pokrywać się z granicami administracyjnymi i politycznymi. Jest to poziom, na którym różne podmioty postanawiają współpracować, aby rozwiązywać wspólne problemy, których rozwiązanie na innych szczeblach terytorialnych byłoby trudniejsze lub niemożliwe. Za każdym razem chodzi tu o zajęcie się konkretnymi wyzwaniami i szansami, w przypadku których region lub państwo członkowskie okazują się za małe, a z kolei Unia za duża, a jej przepisy zbyt ogólne.

16. Wnioskuje z tego, że strategię makroregionalną nie muszą obejmować wszystkich obszarów polityki, ale najpierw powinny skoncentrować się na wyzwaniach, które są wspólne dla danego makroregionu i które wspólnie stwierdzono w ramach partnerskich działań. Łączą one więc zasadę współpracy, tam gdzie jest ona celowa i niezbędna, z zasadą pomocniczości.

17. Podkreśla, że makroregion jako „obszar funkcjonalny” nie ma ściśle określonych granic, a granice mogą być zmienne zależnie od problemu i rozwiązania. Należy jednak uzyskać minimalny stopień zgodności w odniesieniu do tego, co stanowi obszar centralny (także wewnątrz lądu). Zasadnicze cechy każdego makroregionu określają dane warunki naturalne, które wpływają na kształt jego historii gospodarczej, politycznej i kulturowej.

18. Pragnie uściślić, że makroregion nie stanowi kolejnego szczebla instytucjonalnego ani konstytucyjnego Unii Europejskiej. Makroregion powinien być raczej zorganizowany w postaci formy działania, platformy lub sieci, w ramach której partnerzy lokalni, regionalni, krajowi i europejscy mogą współpracować – z udziałem podmiotów społecznych – w ramach określonego obszaru nad realizacją wspólnie określonych celów. Należy przy tym korzystać z istniejących sieci i platform.

19. Jest przekonany, że strategię makroregionalną stwarzają duże szanse i możliwości dalszego rozwoju i konkretyzacji metody wielopoziomowego sprawowania rządów, którą Komitet Regionów uczynił priorytetem swej działalności. Dotyczy to także otwartego i elastycznego udziału organizacji społecznych.

20. Zwraca uwagę na fakt, że samorządy lokalne i regionalne są najlepiej zorientowane w konkretnych warunkach i problemach regionu, więc także z tego powodu muszą być równoprawnymi partnerami podczas opracowywania i wdrażania strategii makroregionalnych. Są to podmioty najbliższe obywatelom.

21. Uważa jednak, że współpraca w makroregionie nie może być organizowana wyłącznie w wymiarze dwu- lub wielostronnym, ale musi w zasadniczym stopniu mieć wsparcie organów Unii Europejskiej. Reprezentują one bowiem wspólne cele, wspólne zasady i wspólne zasoby Unii Europejskiej.

22. Jest przekonany, że każdy region potrzebuje dopasowanej do siebie strategii. Dopiero opracowanie szeregu strategii makroregionalnych o różnym charakterze zapewni wystarczająco

jące doświadczenia dotyczące możliwości i granic tego instrumentu.

Strategia dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche

23. Zauważa, że region Morza Północnego i kanału La Manche obejmuje obszar morski Morza Północnego wraz z drogami łączącymi je z Bałtykiem (cieśniny Skagerrak i Kattegat), Atlantykiem (kanał La Manche) i Morzem Norweskim oraz regiony przybrzeżne leżące przy tym obszarze morskim, o ile są one bezpośrednio lub pośrednio połączone z morzem, odczuwają jego wpływ lub na nie nie wpływają. Obszar morski odpowiada granicom regionu morskiego „Morze Północne” w opracowanych przez Komisję dokumentach OSPAR i w dyrektywie w sprawie strategii morskiej UE.

24. Zwraca uwagę na fakt, że państwa członkowskie UE: Szwecja, Dania, Niemcy, Holandia, Belgia, Francja i Wielka Brytania oraz ich samorządy lokalne i regionalne są politycznie powiązane z makroregionem Morza Północnego i kanału La Manche. Dotyczy to także Norwegii i w szerszym znaczeniu Islandii, które poprzez swoje członkostwo w EOG utrzymują już bliskie stosunki z UE. Islandia złożyła ponadto wniosek o członkostwo w Unii.

25. Odnotowuje, że Morze Północne jest położone na szelfie kontynentalnym, dlatego jego wody nie są głębokie; jego ekosystem, obejmujący 230 gatunków ryb i 10 milionów ptaków morskich jest bogaty i złożony, ale także wrażliwy i zagrożony. Wybrzeże jest zróżnicowane: składają się na nie fiordy, ujścia rzek, plaże, zatoki i obszary wattów; kształtują je silne prądy i częściowo silne prądy. Rzeki, które uchodzą do Morza Północnego i kanału La Manche, odwadniają większą część Europy i dodatkowo zanieczyszczają morza.

26. Zdaje sobie sprawę z tego, że region Morza Północnego i kanału La Manche jest obszarem morskim o największym natężeniu ruchu na świecie, który ogółem jest wykorzystywany niezwykle intensywnie: poprzez żeglugę (której największa koncentracja przypada na kanał La Manche), rybołówstwo, wydobywanie surowców z dna morza (ropy naftowej, gazu ziemnego, piasku i żwiru), energetykę morską i turystykę. Te poszczególne rodzaje użytkowania często kolidują zarówno ze sobą nawzajem, jak i z ochroną przyrody.

27. Wie, że wybrzeża Morza Północnego i kanału La Manche należą do dobrze rozwiniętych regionów UE. Znajdują się tu dwa z największych na świecie portów międzykontynentalnego transportu morskiego, duże ośrodki miejskie z tradycyjnymi i nowoczesnymi gałęziami przemysłu; w wielu częściach regionu dobrze rozwinięte są turystyka i rolnictwo. Jednocześnie tradycyjne branże, takie jak rybołówstwo i przemysł stoczniowy, przechodzą trudne przemiany strukturalne, które dodatkowo komplikuje obecny kryzys finansowy i gospodarczy.

28. Uważa, że region Morza Północnego i kanału La Manche jest regionem wzrostu. Region ten może i powinien wnieść wkład w strategię „Europa 2020” oraz przyczynić się do inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu w Europie. Podejście makroregionalne może ułatwić realizację tych celów.

29. Jest zaniepokojony faktem, że region Morza Północnego i kanału La Manche jest poważnie obciążony ekologicznie i zagrożony: obciążony z powodu różnego rodzaju zanieczyszczeń i substancji wprowadzanych do morza oraz zagrożony w związku z żegluga i pozyskiwaniem energii. Zmiana klimatu przynosi nowe zagrożenia dla regionów położonych bezpośrednio nad morzem, związane z podnoszeniem się poziomu wód i nasileniem się ekstremalnych zjawisk pogodowych.

30. Zwraca uwagę na fakt, że regiony przybrzeżne Morza Północnego i kanału La Manche były ze sobą powiązane politycznie i kulturowo od dwóch tysięcy lat, poprzez ruchy migracyjne, bliskie stosunki handlowe, np. w czasach Hanzy, czy wspólne tradycje morskie. To tu przez wiele stuleci rozpoczynały się szlaki żeglugi morskiej obejmującej cały świat, co wpływało na poczucie tożsamości mieszkańców regionu.

31. Podkreśla, że kraje położone nad Morzem Północnym i kanałem La Manche stają wobec wspólnych poważnych problemów i wyzwań, których nie będą w stanie rozwiązać ani pokonać poszczególne regiony i państwa członkowskie. Problemy te wynikają zasadniczo ze szczególnych uwarunkowań naturalnych i przestrzennych Morza Północnego, kanału La Manche i obszarów przybrzeżnych, które do dziś są podstawą podobnych doświadczeń historycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych. Są to przede wszystkim:

- własny ekosystem o wewnętrznych powiązaniach oraz jego zagrożenia;
- warunki klimatyczne i geologiczne (możliwości wykorzystania do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, takich jak wiatr i pływy; nowe wyzwania dla ochrony wybrzeży);
- intensywne eksploatacja zasobów naturalnych (m.in. rybołówstwo, wydobywanie ropy i gazu);
- intensywne i sprzeczne ze sobą wykorzystanie przestrzeni (energia wiatru, żegluga morska, ochrona przyrody);
- tradycje gospodarcze na obszarach przybrzeżnych (żegluga, przemysł stoczniowy, turystyka).

32. Podkreśla, że pilnie potrzebne środki mające na celu zachowanie ekosystemu Morza Północnego i połączeń z przylegającymi morzami, ochronę jego zasobów, zmniejszenie i unikanie dalszego zanieczyszczenia, bezpieczeństwo na morzu i na lądzie oraz dostosowanie do zmiany klimatu mają zasadniczo charakter transgraniczny i dlatego nie mogą być wprowadzane przez regiony czy poszczególne państwa członkowskie. Dotyczy to także tworzenia transgranicznej infrastruktury i planowania przestrzennego: korytarzy żeglugi, sieci transportowych, tras kabli i rurociągów, sieci chronionych obszarów morskich.

Ważne obszary działania

33. Podkreśla, że wspólne priorytety działania w regionie Morza Północnego i kanału La Manche dotyczą w pierwszym rzędzie obszarów polityki morskiej, ochrony środowiska natu-

ralnego, energii, transportu, przemysłu i nauki oraz ich oddziaływanie na spójność społeczną. W tych obszarach polityki wartość dodana udanej współpracy w makroregionie będzie wyraźnie widoczna. Będzie jednak miała też pozytywny wpływ na obszary polityki, które nie są bezpośrednio uzależnione od uwarunkowań przestrzennych i tradycyjnego rozwoju.

Żegluga i porty

34. Podkreśla, że żegluga to istotny element europejskiej gospodarki, znaczące źródło zatrudnienia i, mimo negatywnego wpływu na środowisko naturalne, najbardziej ekologiczny rodzaj transportu. Dlatego celem jest przeniesienie przede wszystkim transportu towarowego na wodę i lepsze powiązanie tras wodnych i kolejowych z obszarami położonymi w głębi lądu. Działania w związku z rozwojem żeglugi morskiej bliskiego zasięgu, autostrad morskich i połączeń ze śródlądowymi drogami wodnymi w makroregionie Morza Północnego i kanału La Manche wymagają koordynacji.

35. Uważa, że należy nadal zwracać szczególną uwagę na ulepszenie i kontrolę bezpieczeństwa na morzu, zwłaszcza na obszarach morskich obciążonych dużym ryzykiem, takich jak kanał La Manche. Dodatkowe scenariusze zagrożeń spowodowanych rosnącą liczbą morskich elektrowni wiatrowych wymagają nowych, wspólnych strategii ochrony ludności.

36. Obawia się, że wraz z zaostrzeniem konkurencji w żegludzie i w gospodarce portowej, spowodowanym kryzysem finansowym i gospodarczym, wymogi walki z zanieczyszczeniem mórz i wybrzeży mogą znaleźć się na dalszym planie. Niezbędne jest szczególne wsparcie oraz środki i zachęty, aby dalej rozwijać strategię takie jak „ekologiczny transport morski” („Clean Shipping”), „bezemisyjny statek” i „czysty port” („Green Harbour”). Dobrymi przykładami są tu „rotterdamska inicjatywa klimatyczna” oraz „wskaźnik ekologicznego transportu morskiego” („Clean Shipping Index”).

37. Jest przekonany, że kwestie bezpieczeństwa na morzach oraz środków przeciwko zanieczyszczeniu środowiska naturalnego muszą wprawdzie być przedmiotem umów międzynarodowych, jednak umowy takie można skutecznie przygotować i uruchomić dzięki działaniom i przykładom płynącym z dobrze zorganizowanych makroregionów.

Kwalifikacje

38. Uważa, że ponowny wzrost znaczenia transportu morskiego i instalacji morskich spowoduje zwiększenie zapotrzebowania na siłę roboczą i wyższe wymogi wobec niej; międzynarodowa konkurencja o wykwalifikowaną siłę roboczą przybierze na sile. Regiony morskie w regionie Morza Północnego i kanału La Manche stają wobec wspólnego wyzwania, jakim jest zadbanie o wykształcenie i zapewnienie kwalifikacji fachowcom w różnych sektorach działalności morskiej.

39. Opowiada się za przeanalizowaniem koncepcji utworzenia „akademii morskiej” jako wspólnej wirtualnej placówki edukacyjnej kształcącej w tradycyjnych i nowych zawodach morskich, w której opracowywano by wspólne programy i standardy nauczania z myślą o wzajemnym uznawaniu.

Przemysł i gospodarka

40. Podkreśla, że regiony przybrzeżne w regionie Morza Północnego i kanału La Manche poważnie ucierpiały na skutek radykalnych zmian międzynarodowego podziału pracy w przemyśle, przede wszystkim w sektorze stoczniowym. Wspieranie specjalistycznej budowy statków z wykorzystaniem zaawansowanych technologii i budowy statków nisko- lub bezemisyjnych jest konieczne, aby zwiększyć konkurencyjność stoczni, a jednocześnie sprawić, że transport morski stanie się bezpieczniejszy i bardziej zrównoważony.

41. Zwraca uwagę, że morze i tereny przybrzeżne mają szansę stać się miejscem lokalizacji lub surowcem dla nowych technologii i gałęzi przemysłu. Chodzi przy tym o technologie offshore, „niebieskie” biotechnologie, technologię wodną i technologię Delta, marikultury i o ewentualne pozyskiwanie dalszych surowców z dna morza. W regionie Morza Północnego i kanału La Manche należy budować klastry w dziedzinie tych przyszłościowych technologii i gałęzi przemysłu, ponieważ istnieje tu duży potencjał naukowy i przemysłowy w tym zakresie.

42. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w swoim programie prac na 2010 r. Komisja zapowiedziała przyjęcie komunikatu „Niebieski wzrost – nowa wizja zrównoważonego rozwoju w regionach przybrzeżnych i w sektorach morskich”.

Zintegrowana polityka morska

43. Podkreśla, że w zintegrowanej polityce morskiej UE zaakcentowano konieczność wprowadzania rozwiązań dostosowanych do specyfiki (geograficznej, gospodarczej, politycznej) mórz regionalnych i że obszar Morza Północnego i kanału La Manche jest takim morzem regionalnym. Rozwój zintegrowanej polityki morskiej dla tego regionu, jej wdrożenie i kontrola stanowią zasadniczą część europejskiej strategii dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche.

44. W związku z tym wychodzi z założenia, że w zapowiedzianym komunikacie w sprawie zintegrowanej polityki morskiej w obszarze morskim Morza Północnego Komisja podkreśli konieczność ściślejszej współpracy państw położonych nad tym morzem i określi cele i instrumenty współpracy.

45. Zwraca uwagę na fakt, że samorządy lokalne i regionalne i przedstawiciele ich interesów na miejscu są ważnymi partnerami w tej dyskusji, ponieważ najlepiej mogą ocenić, które środki są odpowiednie.

Rybołówstwo

46. Wyraża ubolewanie w związku z tym, że polityka rybołówstwa Unii Europejskiej jak dotąd nie doprowadziła w wystarczającym stopniu do osiągnięcia wytyczonych jej celów i staje przed poważnymi wyzwaniami: przełowieniem w przypadku wielu gatunków i w wielu regionach, złym stanem wielu zasobów – częściowo poniżej granicy biologicznej – wciąż niewspółmiernie wysokimi zdolnościami połowowymi, nielegalnymi i nieuregulowanymi połowami, którym dotąd nie udało się skutecznie zapobiec.

47. Zaleca przeprowadzenie w odniesieniu do każdego obszaru połowowego analizy i oceny tego, która forma użytkowania najlepiej pasuje do danego regionu morskiego, gatunków będących przedmiotem połowu i rodzaju floty. Oprócz tego

należy wzmocnić rolę Regionalnych Komitetów Doradczych (RAC) i wspierać udział samorządów regionalnych i lokalnych.

Środowisko naturalne

48. Stwierdza, że rozwój gospodarczy i coraz większa ingerencja człowieka doprowadziły do poważnego obciążenia ekosystemu Morza Północnego i kanału La Manche oraz do poważnych problemów ekologicznych: nagromadzenia odpadów (m.in. plastikowych) w morzu i na plażach; wzrostu zanieczyszczenia wód chemikaliami i metalami ciężkimi, zanieczyszczenia spowodowanego żeglugą oraz wydobyciem ropy naftowej i gazu ziemnego na morzu.

49. Jest przekonany, że trwałe polepszenie środowiska morskiego (jakość wody, zachowanie różnorodności biologicznej), także w estuariach, można osiągnąć tylko pod warunkiem, że wszystkie kraje położone nad Morzem Północnym i kanałem La Manche określą wspólne cele oraz zobowiążą się do ich spójnego wdrażania i kontroli.

50. Z dużym zaniepokojeniem przyjmuje do wiadomości, że na dnie Morza Północnego i kanału La Manche jeszcze dziś znajdują się duże ilości amunicji (szacowane na 1 milion ton) z czasów II wojny światowej, które oznaczają poważne zagrożenie dla żeglugi, środowiska naturalnego i ludzi. Aby móc zmniejszyć i wyeliminować to zagrożenie, konieczna jest wymiana informacji, oparta na zaufaniu współpraca i wspólny program działania.

51. Obstaje przy tym, że przed zaplanowaniem składowania dwutlenku węgla (CCS) pod dnem morza konieczne jest przeprowadzenie bardzo gruntownych analiz w celu oszacowania ryzyka i oddziaływania na środowisko naturalne.

Zmiana klimatu – łagodzenie i działania dostosowawcze

52. Zwraca uwagę na fakt, że podnoszenie się poziomu morza i większe zagrożenie terenów przybrzeżnych powodziami i ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi na skutek zmiany klimatu w szczególności i podobny sposób dotyczą regionów nad Morzem Północnym i kanałem La Manche. Regiony przybrzeżne Morza Północnego i kanału La Manche muszą zareagować na te wyzwania wspólnymi badaniami, wymianą ważnych informacji i uzgodnieniem konkretnych środków ochrony wybrzeża.

53. Stwierdza, że kraje położone nad Morzem Północnym mają jedyne w swoim rodzaju doświadczenie w reagowaniu na zmiany poziomu morza, które mogą występować na skutek zmiany klimatu. Współpraca w zakresie badań naukowych i aktualizacji wiedzy w tej dziedzinie może zatem przyczynić się zarówno do zwiększenia konkurencyjności, jak i do ochrony obszarów, na których żyją ludzie.

54. Jednocześnie zwraca uwagę na fakt, że obszary w regionie Morza Północnego i kanału La Manche przywiązują dużą wagę do ochrony klimatu oraz do badań w dziedzinie środowiska naturalnego i wspólnie wykorzystują swoje regionalne możliwości działania na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Odbywa się to poprzez regionalne programy ochrony klimatu, zwiększanie efektywności energetycznej oraz wspieranie odnawialnych źródeł energii – zarówno na morzu, jak i na lądzie – które mają zastąpić źródła kopalne.

55. Podkreśla, że obszar przybrzeżny, a przede wszystkim duże estuaria, muszą stać się bardziej odporne na oddziaływanie klimatu i że musi to nastąpić w taki sposób, by w miarę możliwości poprawić stan przyrody i jakość życia w regionach przybrzeżnych i w głębi łądu.

56. Stwierdza, że zmiana klimatu może dalej szkodzić także ekosystemom morskim, poprzez ocieplenie, zakwaszenie wody i napływ nowych gatunków. Zmieni także możliwości w zakresie turystyki na tym obszarze. Realistyczne działania polityczne bezwzględnie wymagają wspólnie opracowanych scenariuszy opartych na podstawach naukowych.

Planowanie przestrzenne

57. Podkreśla, że ze względu na oddziaływania transgraniczne występujące w tak intensywnie wykorzystywanym obszarze Morza Północnego i kanału La Manche niezbędna jest ściślejsza koordynacja w kwestiach dotyczących planowania przestrzennego na wybrzeżu i w wodzie. Projekty zagospodarowania tego ograniczonego i wrażliwego obszaru, których liczba ciągle wzrasta, wymagają oceny także z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska naturalnego.

58. Poddaje pod rozagę, czy dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche nie należałoby ustanowić wspólnego „prawa wydobywania” w postaci wspólnego prawa eksploatacji dna morza obejmującego standardy dotyczące zezwoleń i kwestie bezpieczeństwa. Konieczne są przy tym także przepisy dotyczące układania i eksploatacji kabli i rurociągów na dnie morza.

59. Zwraca uwagę, że strefa przybrzeżna odgrywa ważną rolę w ochronie terenów położonych w głębi łądu przed oddziaływaniem morza. Jednocześnie stanowi wartościowy obszar przyrodniczy i wypoczynkowy, dzięki czemu znacząco przyczynia się do jakości życia mieszkańców regionu Morza Północnego i kanału La Manche. Ze względu na mnogość różnych zapotrzebowań na wykorzystanie tego obszaru (przyroda, wypoczynek, gospodarka, bezpieczeństwo, mieszkalnictwo) nieodzowne jest odpowiednie i efektywne korzystanie z terenów przybrzeżnych oraz zintegrowane planowanie i rozwój.

Energia

60. Wychodzi z założenia, że wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego na Morzu Północnym będzie trwało nadal. Wspólne wysokie standardy bezpieczeństwa i systemy służące ochronie przed zagrożeniami i ich ograniczaniu są niezbędne, aby w miarę możliwości zmniejszyć ryzyko, a w razie potrzeby móc zareagować szybko i skutecznie.

61. Podkreśla, że z uwagi na warunki geograficzne na Morzu Północnym i kanale La Manche istnieją bardzo dobre możliwości rozwoju energii odnawialnej, której rozbudowa ma decydujące znaczenie dla sukcesu polityki klimatycznej. Energia wiatru, fal, pływów i prądów ma tu duży potencjał, a jej dalsze badanie i wspieranie leży w interesie wszystkich w regionie. Wobec szybkiej rozbudowy morskich elektrowni wiatrowych trzeba uzgodnić standardy dotyczące budowy i bezpieczeństwa tych instalacji oraz spowodowanego przez nie obciążenia hałasem i zanieczyszczenia.

62. Z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie planowania sieci północnomorskiej jako rozległej sieci przesyłowej energii, dzięki której będzie można w pełni wykorzystać potencjał odnawialnych źródeł energii. Oznacza to bezwzględną potrzebę współpracy państw członkowskich, regionów i partnerów prywatnych. Dzięki koniecznemu dalszemu przekształceniu w „inteligentne sieci”, atuty związane z wytwarzaniem energii odnawialnej mogłyby uczynić z tego obszaru pilotażowy region „e-mobilności”.

Badania

63. Wzywa do większego wsparcia badań morskich w ósmym programie ramowym w zakresie badań oraz do popierania tworzenia sieci w tym zakresie. Podstawą wszystkich wspomnianych obszarów działania jest bowiem wiedza naukowa o ekosystemie Morza Północnego i jego stanie, o skutkach zmiany klimatu, o wzajemnym oddziaływaniu konkurujących ze sobą rodzajów działalności itp.

64. Proponuje zapoczątkowanie osobnej przekrojowej inicjatywy badawczej na rzecz regionu, ukierunkowanej na zintegrowanie wiedzy na temat regionu Morza Północnego i kanału La Manche ze wszystkich dziedzin. Należy przy tym wykorzystać doświadczenia zdobyte w ramach programu Bonus 169 na rzecz regionu Morza Bałtyckiego.

Kultura

65. Wskazuje na fakt, że życie i praca na morzu i na wybrzeżu stworzyły spuściznę wieloletniej tradycji kulturowej, wspomnień i opowieści. Pozyskiwanie ziemi, budowa statków i żegluga w znacznym stopniu przyczyniły się do kształtowania samoświadomości i poczucia tożsamości ludzi mieszkających nad Morzem Północnym i kanałem La Manche. Ożywienie i rozwój tych tradycji jako wspólnej tożsamości stanowi także walor tego regionu, który może wyróżnić go wśród konkurencji.

66. W związku z tym sugeruje wsparcie współpracy muzeów i placówek kulturalnych zajmujących się tą tematyką (np. North Sea Maritime Museum Network – sieć muzeów morskich w regionie Morza Północnego). Rozwiązaniem służącym lepszemu zrozumieniu wspólnej (i odrębnej) historii rejonu mogłyby być wspólny podręcznik do historii.

67. Zwraca uwagę na znaczenie branży twórczej i branży kultury w wielu regionach rejonu Morza Północnego i kanału La Manche i jest przekonany, że znaczenie tego sektora gospodarki dla wzrostu i zatrudnienia w regionie wzrośnie, zwłaszcza dzięki programom wymiany kulturalnej i uniwersyteckiej oraz powiązaniom między kulturą a zrównoważoną turystyką w całym regionie.

Związek z innymi obszarami polityki UE

68. Wskazuje na dużą zgodność pomiędzy tymi priorytetami i tematami strategii na rzecz regionu Morza Północnego i kanału La Manche a celami i wytycznymi strategii „Europa 2020” i dostrzega w niej doskonałą podstawę wzajemnej inspiracji pomiędzy orientacją strategiczną na szczeblu całej Unii a intensywną współpracą transgraniczną i ponadnarodową państw położonych nad Morzem Północnym i kanałem La Manche w ramach określonego makroregionu.

69. W szczególności dostrzega w projektach przewodnich „Unia innowacji”, „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” oraz „Nowe umiejętności i zatrudnienie” te przyszłe zadania UE, w których realizację makroregionalna strategia dla Morza Północnego i kanału La Manche mogłaby wnieść konkretny i trwały wkład.

70. Potwierdza swoje przekonanie, że współpraca partnerów krajowych, regionalnych i lokalnych w ramach jasno określonych obszarów tematycznych w kontekście makroregionu wnosi zasadniczą wartość dodaną we wdrożenie nadrzędnej strategii UE, ponieważ pozwala na określenie właściwych podmiotów na szczeblu makroregionalnym oraz ukierunkowane uruchomienie i dostosowanie zasobów.

71. Zwraca uwagę na szczególne znaczenie współpracy podmiotów w ramach makroregionu dla efektywnego i udanego wdrożenia strategii „Europa 2020” na miejscu i w praktycznym życiu obywateli w wymiarze regionalnym i lokalnym.

72. Zwraca uwagę na istnienie licznych powiązań gospodarczych i politycznych między regionem Morza Północnego a regionem Morza Bałtyckiego. Obydwa obszary morskie stoją w obliczu podobnych wyzwań, zwłaszcza w zakresie gospodarki morskiej, ochrony środowiska morskiego, zmiany klimatu i polityki energetycznej. Należy zatem dążyć do ściślejszej współpracy między tymi regionami. Ponadto należałoby się zastanowić, jak można by wykorzystać w strategii dla regionu Morza Północnego rozwiązania, które sprawdziły się w przypadku strategii na rzecz Morza Bałtyckiego.

73. Proponuje zbadanie, czy i jak należy w przyszłości powiązać cele i obszary działania polityki spójności z uzgodnionymi priorytetami w ramach strategii makroregionalnych, na przykład przyporządkowując tym strategiom konkretne środki finansowe w ramach funduszy strukturalnych.

74. Stwierdza, że w regionie Morza Północnego i kanału La Manche realizowane są już unijne programy współpracy transgranicznej, ponadnarodowej i międzyregionalnej, które wspierają współpracę i przyczyniają się do większej spójności regionów, przede wszystkim programy Interreg IV B dla Morza Północnego i Łuku Atlantyckiego. Programy te – powiązane ze sobą w ściślejszy i bardziej elastyczny sposób lub w dłuższej perspektywie połączone – można by przekształcić w ważny instrument służący opracowaniu i wdrożeniu strategii dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche.

75. Wzywa samorządy lokalne i regionalne w regionie Morza Północnego i kanału La Manche, aby już teraz w większym stopniu wykorzystywały te instrumenty wsparcia współpracy międzyregionalnej do sformułowania i opracowania strategii makroregionalnej.

76. Ponownie domaga się, aby podczas ustalania polityki spójności po 2014 r. dalej wzmocnić współpracę międzyregionalną i zwiększyć środki na ten cel, co jednak nie może się odbyć kosztem celu 1 i celu 2 polityki spójności.

Sprawowanie rządów

77. Przyjmuje do wiadomości stanowisko Komisji Europejskiej, zgodnie z którym w chwili obecnej Komisja mówi „trzy

razy nie” opracowywaniu strategii makroregionalnych: żadnych nowych uregulowań, żadnych nowych instytucji, żadnych nowych środków.

78. Uważa jednak, że jednocześnie należy powiedzieć „trzy razy tak”:

— wspólnie uzgodnionemu stosowaniu i kontroli istniejących uregulowań w makroregionie;

— tworzeniu platformy, sieci lub klastru terytorialnego samorządów regionalnych i lokalnych oraz państw członkowskich, z udziałem zainteresowanych stron, pod egidą organów Unii;

— uzgodnionemu wykorzystywaniu istniejących zasobów finansowych Unii w celu opracowywania i wdrażania strategii makroregionalnych.

79. Uważa, że konieczne jest, by w celu wdrażania strategii makroregionalnych stworzono i wykorzystywano nowe formy sprawowania rządów (sieci, platformy), nastawione na wspólne działanie i osiągnięcie konkretnych celów. Mogą one pobudzić i udoskonalić procesy polityczne, nie podważając istniejących praw wynikających z kompetencji i praw suwerennych. Sensownym rozwiązaniem byłaby wielopoziomowa struktura współpracy, łącząca różne szczeble sprawowania rządów, władzy, zasobów i zdolności.

80. Przypomina, że w ramach Międzynarodowej Konferencji Ochrony Morza Północnego w latach 1984–2006 wykonano pionierską pracę w zakresie uzgodnień mających na celu lepszą ochronę tego morza. Od czasu wejścia w życie w 1998 r. Konwencji OSPAR o ochronie środowiska morskiego północno-wschodniego Atlantyku, w tym Morza Północnego, istnieją wiążące ramy dotyczące międzynarodowych umów w tym regionie.

81. Podkreśla, że Komisja Morza Północnego, jedna z komisji geograficznych w ramach Konferencji Peryferyjnych Regionów Nadmorskich Europy (KPRNE), jest ważnym partnerem, który opowiada się za ściślejszą współpracą w tym regionie i ze swojej strony opracowała już koncepcję dotyczącą strategii dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche. W tej kwestii już od pewnego czasu prowadzona jest intensywna komunikacja między Grupą Międzyregionalną „Morze Północne i kanał La Manche” w Komitecie Regionów a Komisją Morza Północnego. Także innym sieciom organizacji lokalnych i regionalnych tego obszaru należy umożliwić wnieście wkładu w tę działalność.

82. Podkreśla, że w odniesieniu do kanału La Manche ważną rolę odgrywa „Zgromadzenie Arc Manche”, które zdecydowanie opowiada się za włączeniem kanału La Manche we wspólną strategię makroregionalną z Morzem Północnym.

83. Jest przekonany, że współpraca w ramach tych i innych aktywnych zespołów (jak np. „Forum Morza Wattów”) i organizacji pozarządowych stanowi zasadniczy element opracowania i powodzenia strategii makroregionalnych.

84. Oczekuje lepszej synergii pomiędzy środkami będącymi do dyspozycji na szczeblu wspólnotowym, dopóki nie będą dostępne odrębne środki na strategię makroregionalną. W przypadku strategii makroregionalnych, z uwagi na mnogość rozpatrywanych kwestii, powinno być przy tym możliwe wykorzystanie różnych istniejących środków wspólnotowych, nie tylko funduszy strukturalnych, lecz także np. programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji, programów TEN-T i programu „Marco Polo” w dziedzinie transportu, programu ramowego w zakresie badań i rozwoju, i innych.

85. Uważa, że polityka na rzecz makroregionów ma na celu wspólne działanie określone przestrzennie, merytorycznie i czasowo. Dlatego też powinna zostać ujęta w planie działania „Morze Północne i kanał La Manche 2020”.

III. WNIOSKI

86. Zwraca się do państw członkowskich o wspieranie dalszych działań mających na celu opracowanie strategii makroregionalnej dla Morza Północnego i kanału La Manche na szczeblu europejskim.

87. Uważa, że wobec palących problemów i wyzwań opracowywanie europejskiej strategii dla Morza Północnego i kanału La Manche musi rozpocząć się teraz. Wzywa Radę Europejską, aby powierzyła Komisji opracowanie strategii, i zwraca się do Parlamentu Europejskiego o bliską współpracę.

88. Opowiada się za tym, by polityka spójności po 2013 r. w możliwie jak największym stopniu uwzględniała strategię makroregionalną w obszarze współpracy terytorialnej (transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej). Opowiada się za przyjęciem strategii makroregionalnej do 2013 r., aby programy regionalne przyszłego okresu programowania mogły w miarę swych możliwości wnieść wkład w konkretne wdrożenie tej strategii.

89. Podkreśla, że strategia dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche opiera się na stosowaniu zasady pomocniczości. Będzie ona dotyczyć kwestii i problemów, których nie

można rozwiązać wyłącznie na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym.

90. Podkreśla, że opracowaniu strategii muszą towarzyszyć szeroko zakrojone konsultacje publiczne. Należy je przeprowadzić w bliskiej współpracy z Komitetem Regionów, reprezentującym samorządy regionalne i lokalne, a zwłaszcza z Komisją Morza Północnego w ramach KPRNE, zgromadzeniem „Arc Manche” i innymi ważnymi podmiotami. W procesie tym powinny także uczestniczyć Norwegia i Islandia, członkowie EOG.

91. Zwraca się do Komisji Europejskiej, by jeszcze przed 2013 r. przydzieliła środki pomocy technicznej na opracowanie strategii makroregionalnych, tak aby można je było ująć w przyszłej perspektywie finansowej Unii Europejskiej.

92. Proponuje, by Komisja Europejska wspierała opracowanie strategii makroregionalnej dla regionu Morza Północnego i kanału La Manche do 2013 r. również w ramach programów na rzecz współpracy terytorialnej, a zwłaszcza Interreg IV B i innych programów sieciowych, takich jak ESPON. Dzięki temu wiadomo będzie, które dyrektywy i konwencje europejskie mają już zastosowanie do tego obszaru.

93. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w programie prac Komisji Europejskiej przewidziano przedstawienie komunikatu w sprawie wdrożenia zintegrowanej polityki morskiej w obszarze Morza Północnego.

94. Uważa, że bardzo pilną kwestią jest bliższe zbadanie i ustalenie roli i funkcji makroregionów w ramach zielonej księgi. Komitet Regionów wezwał już do tego Komisję Europejską w swojej rezolucji w sprawie programu działalności legislacyjnej i prac Komisji na 2010 r.

95. Powierza swojemu przewodniczącemu zadanie przekazania niniejszej opinii z inicjatywy własnej Komisji Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, urzędującej prezydencji Rady i jej partnerom w zespole trzech prezydencji (2010–2011 r.).

Bruksela, 5 października 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

Opinia Komitetu Regionów „Europejska agenda cyfrowa”

(2011/C 15/07)

KOMITET REGIONÓW

- Z zadowoleniem przyjmuje europejską agendę cyfrową, jeden z siedmiu projektów przewodnich strategii „Europa 2020”. Ogólnym celem agendy cyfrowej jest uzyskanie trwałych korzyści ekonomicznych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego w oparciu o szybki i bardzo szybki internet i interoperacyjne aplikacje. Wdrożenie agendy cyfrowej zależy od odpowiednio dużych ambicji i zobowiązań, które wzmocnią pozycję Europy, umożliwiając jej budowę nowego modelu gospodarczego opartego na wiedzy, niskoemisyjnej gospodarce i wysokim poziomie zatrudnienia.
- Zauważa, że władze lokalne i regionalne należą do najważniejszych adresatów zaleceń europejskiej agendy cyfrowej i mogą być głównym motorem jej wdrażania. Priorytety europejskiej agendy cyfrowej na szczeblu lokalnym i regionalnym stanowią warunki wstępne jakości życia oraz działalności społecznej i gospodarczej obywateli, a także staną się bodźcem do rozwoju efektywniejszych i lepiej dostosowanych do indywidualnych potrzeb usług publicznych oraz lokalnej przedsiębiorczości.
- Podkreśla, że jednolity rynek cyfrowy stanowi fundament europejskiej agendy cyfrowej, który umożliwi stworzenie rozwijającego się, odnoszącego sukcesy i dynamicznego ogólnoeuropejskiego rynku kreowania i rozpowszechniania legalnych treści cyfrowych oraz usług internetowych, a także zapewni konsumentom łatwy, bezpieczny i elastyczny dostęp do treści cyfrowych oraz rynków usług.
- Z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji mającą na celu uproszczenie udostępniania praw autorskich, zarządzania nimi i licencjonowania transgranicznego poprzez wzmocnienie zarządzania, przejrzystości i paneuropejskiego licencjonowania w dziedzinie zarządzania prawami autorskimi w internecie oraz stworzenie ram prawnych, by ułatwić cyfryzację i rozpowszechnianie dzieł kultury w Europie.
- Zaznacza, że podczas budowy infrastruktury internetowej i rozwijania świadczonych za jej pośrednictwem usług zasadnicze znaczenie będzie miało zadbanie o to, by wymogi w zakresie bezpieczeństwa zostały spełnione na każdym szczeblu, aby zagwarantować optymalny poziom prywatności i ochrony danych osobowych. W tym kontekście ważne jest zapobieganie nieupoważnionemu śledzeniu wszelkiego rodzaju informacji osobowych i profilowaniu użytkowników.

Sprawozdawca:	Markku Markkula (FI/PPE), członek Rady Miasta Espoo
Dokument źródłowy:	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie europejskiej agendy cyfrowej COM(2010) 245 wersja ostateczna

I. WPROWADZENIE

KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje europejską agendę cyfrową, jeden z siedmiu projektów przewodnich strategii „Europa 2020”. Ogólnym celem agendy cyfrowej jest uzyskanie trwałych korzyści ekonomicznych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego w oparciu o szybki i bardzo szybki internet i interoperacyjne aplikacje. Wdrożenie agendy cyfrowej zależy od odpowiednio dużych ambicji i zobowiązań, które wzmocnią pozycję Europy, umożliwiając jej budowę nowego modelu gospodarczego opartego na wiedzy, niskoemisyjnej gospodarce i wysokim poziomie zatrudnienia.

2. Zauważa, że władze lokalne i regionalne należą do najważniejszych adresatów zaleceń europejskiej agendy cyfrowej i mogą być głównym motorem jej wdrażania. Priorytety europejskiej agendy cyfrowej na szczeblu lokalnym i regionalnym stanowią warunki wstępne jakości życia oraz działalności społecznej i gospodarczej obywateli, a także staną się bodźcem do rozwoju efektywniejszych i lepiej dostosowanych do indywidualnych potrzeb usług publicznych oraz lokalnej przedsiębiorczości.

3. Podkreśla, że wśród podmiotów sektora publicznego władze lokalne i regionalne są najbliższe zwykłym ludziom i odpowiedzialne za najważniejsze usługi, które wpływają na dobrobyt obywateli. Muszą one pilnie zyskać możliwość wykorzystania nowego potencjału technologicznego, szczególnie w obliczu kryzysu gospodarczego i zmian struktury demograficznej oraz potrzeb ludzi. Wspólnie władze lokalne i regionalne oraz odpowiednie działania przedsiębiorstw i trzeciego sektora mogą mieć najlepsze szanse na wykorzystanie innowacji. Efektywność, z jaką wiedza wytwarzana przez uniwersytety i ośrodki badawcze jest stosowana na szczeblu lokalnym i regionalnym, ma zasadnicze znaczenie.

4. Przypomina, że KR zawsze wzywał do inwestycji w badania w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK), aby zapewnić wzrost i rozwój nowych przedsiębiorstw. Uważa, że tylko efektywne wykorzystywanie TIK może przyspieszyć innowacje w celu rozwiązania najważniejszych ogólnoeuropejskich wyzwań społeczno-gospodarczych.

5. Uznaje, że internetowe usługi administracyjne polegały dotąd w zbyt dużym stopniu na przenoszeniu papierowej biurokracji do internetu. UE i państwa członkowskie powinny

być prekursorami, inicjującymi w ścisłej współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi wysiłki na szczeblu europejskim i krajowym służące doprowadzeniu do większych zmian w procedurach i strukturach administracyjnych poprzez wykorzystywanie TIK w celu poprawy znaczenia, jakości i wydajności pracy oraz efektywności władz publicznych, a także ograniczenia biurokracji z korzyścią dla ogółu społeczeństwa i przedsiębiorstw.

6. Uważa, że w obecnej postaci działania zaproponowane w komunikacie wydają się nie budzić kontrowersji w odniesieniu do ich zgodności z zasadą pomocniczości lub zasadą proporcjonalności. Podkreśla jednak, że władze lokalne i regionalne powinny być systematycznie angażowane w opracowywanie i wdrażanie środków mających na celu wprowadzenie europejskiej agendy cyfrowej w życie (zwłaszcza w odniesieniu do obszarów działania „interoperacyjność i normy”, „szybki i bardzo szybki dostęp do internetu”, „zwiększenie umiejętności wykorzystywania technologii cyfrowych i włączenia społecznego” oraz „korzyści z TIK dla społeczeństwa UE”, np. w kontekście usług e-administracji, zmiany klimatu i inteligentnych systemów transportowych) oraz w zarządzanie nimi.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

Skuteczne wdrożenie to konieczność

7. Z zadowoleniem przyjmuje cel europejskiej agendy cyfrowej, jakim jest uczynienie z Europy siły napędowej inteligentnego, zrównoważonego wzrostu na arenie międzynarodowej, który sprzyja jednocześnie włączeniu społecznemu.

8. Przypomina konkluzje Rady w sprawie europejskiej agendy cyfrowej (posiedzenie Rady ds. Transportu, Telekomunikacji i Energii 31 maja 2010 r.)⁽¹⁾, w których stwierdzono między innymi, że:

— Europa powinna wspierać gospodarkę cyfrową, aby wykrzesać jej ułatwiającą rozwój, międzysektorową zdolność do zwiększania wydajności i konkurencyjności innych sektorów oraz do wykorzystania TIK w celu lepszego sprostania globalnym wyzwaniom, takim jak przekształcenie w niskoemisyjną gospodarkę efektywniej korzystającą z zasobów oraz tworzenie lepszych i liczniejszych miejsc pracy;

⁽¹⁾ Konkluzje Rady w sprawie europejskiej agendy cyfrowej (posiedzenie Rady ds. Transportu, Telekomunikacji i Energii 31 maja 2010 r.) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/trans/114710.pdf.

— europejska agenda cyfrowa odgrywa zasadniczą rolę w ramach strategii „Europa 2020” i powinna być spójna z jej pozostałymi częściami oraz z innymi projektami przewodnimi, takimi jak „Unia innowacji” i „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”;

— należy wzmocnić pozycję konkurencyjną Europy w tym ważnym sektorze poprzez wzmoczenie wysiłków w zakresie działań badawczo-rozwojowych i innowacyjnych w dziedzinie TIK oraz pobudzanie trójkąta wiedzy.;

— zachęca się Komisję i państwa członkowskie do poszukiwania sposobów zwiększenia koordynacji horyzontalnej pomiędzy zainteresowanymi instytucjami na szczeblu UE i szczeblu krajowym w celu poprawy wdrażania europejskiej agendy cyfrowej.

9. Przypomina, że w rezolucji Parlamentu Europejskiego z 5 maja 2010 r. w sprawie nowej agendy cyfrowej dla Europy stwierdzono: „Europa będzie czerpać korzyści z tej cyfrowej rewolucji tylko wtedy, gdy wszyscy obywatele UE zostaną zachęcani i uprawnieni do pełnego uczestnictwa w nowym społeczeństwie cyfrowym, a człowiek znajdzie się w centrum działań politycznych; [...] rewolucja cyfrowa nie może być dłużej uważana za ewolucję bazującą na przemysłowej przeszłości, ale za proces radykalnej transformacji”⁽²⁾.

10. Przyznaje, że społeczeństwo informacyjne przyniosło ogromne przyspieszenie postępu społeczno-gospodarczego. Wymagane przejście od społeczeństwa informacyjnego do ekologicznego społeczeństwa opartego na wiedzy można postrzegać nawet jako swego rodzaju zmianę paradygmatu. O znaczeniu europejskiej agendy cyfrowej może świadczyć fakt, że udane wdrożenie tego projektu przewodniego stanowi jeden z warunków powodzenia innych projektów przewodnich strategii „UE 2020”.

11. Uznaje, że jakość społeczeństwa w dużym stopniu zależy od jego zdolności do tworzenia prawdziwego procesu uczenia się i współpracy oraz nowej wizjonerskiej wiedzy. W związku z tym nasze społeczeństwo narzuca zupełnie nowe wymagania w zakresie metod pracy, kultury pracy, aktualności informacji, umiejętności korzystania z mediów itp.

12. Zauważa, że cyfryzacja i globalizacja spowodowały szybkie zmiany w procesach biznesowych. Analizy OECD wskazują, że TIK mają daleko idący wpływ na wyniki gospodarcze i sukces poszczególnych przedsiębiorstw, w szczególności

w połączeniu z inwestowaniem w umiejętności, zmiany organizacyjne, innowacje i tworzenie nowych przedsiębiorstw⁽³⁾.

13. Podkreśla, że wdrożenia europejskiej agendy cyfrowej nie można oddzielić od rozwoju uczenia się przez całe życie i kapitału ludzkiego oraz środków potrzebnych do ich wspierania. Kluczem do sukcesu jest to, na ile dobrze i na jak szeroką skalę w wymiarze UE uda się zachęcać społeczności zawodowe i ogół społeczeństwa, tzn. jednostki i różne społeczności, do odegrania aktywnej roli w tworzeniu bardziej innowacyjnej i wydajnej Europy. Aby odnieść pełny sukces, innowacyjne działania oddolne, przedsiębiorczość, firmy dążące do wzrostu, a zwłaszcza innowacyjne inicjatywy w zakresie partnerstwa podmiotów publicznych, przedsiębiorstw i trzeciego sektora wymagają zdecydowanego zobowiązania politycznego na wszystkich szczeblach (UE, państw członkowskich, władz lokalnych i regionalnych).

14. Podkreśla, że zdolności w zakresie przyspieszenia procesów innowacji i szybkie wdrożenie to zasadnicze czynniki sukcesu w powiązanych ze sobą społeczeństwach. Wymaga to częstszego stosowania analiz porównawczych (*benchmarking*) oraz bliższej współpracy pomiędzy regionami i miastami, aby można było sprostać wyzwaniom za pomocą innowacyjnych rozwiązań i zastosować najlepsze wzorce w warunkach i kulturach lokalnych.

15. Podkreśla, że otwartość, przydatność do ponownego wykorzystania i neutralność technologiczna powinny być głównymi zasadami stosowanymi w rozwoju usług publicznych.

Pełne wykorzystanie potencjału Europy

16. Podkreśla, że należy maksymalnie wykorzystać pełen potencjał Europy w zakresie rozwoju usług TIK w sektorze publicznym i prywatnym oraz że TIK powinny być wykorzystywane jako środek służący poprawie usług władz lokalnych i regionalnych w takich dziedzinach, jak opieka zdrowotna, edukacja, porządek publiczny, bezpieczeństwo i usługi socjalne. Za doskonałą podstawę do zdobywania umiejętności i wiedzy na szczeblu lokalnym w całej Unii służyć mogą wspierane przez UE partnerstwa publiczno-prywatne w dziedzinie usług użyteczności publicznej TIK między władzami lokalnymi i regionalnymi a MŚP zajmującymi się rozwojem TIK⁽⁴⁾.

17. Przypomina, że jednolity rynek cyfrowy zapewnia ogromne możliwości obywatelom europejskim, nie tylko jako klientom, lecz także jako przedsiębiorcom i specjalistom w branżach twórczych i innych sektorach.

⁽²⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 5 maja 2010 r. w sprawie nowej agendy cyfrowej dla Europy: 2015.eu (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2010-0133+0+DOC+XML+V0//PL>).

⁽³⁾ OECD, „The Economic Impact of TIK – Measurement, Evidence and Implications”.

⁽⁴⁾ CdR 156/2009 fin.

18. Zwraca uwagę na fakt, że wdrożenie europejskiej agendy cyfrowej wymaga znacznej ogólnoeuropejskiej zmiany sposobu myślenia: chęci do pracy w sposób horyzontalny i multidyscyplinarny, przezwyciężenia tradycyjnych barier, zwalczania „myślenia silosowego”, a także ukierunkowania na współpracę. Pożądanego efektu nie uda się osiągnąć poprzez konwencjonalne projekty rozwojowe. Szanse na osiągnięcie pożądanej zmiany dają pionierskie projekty na dużą skalę wykorzystujące najwyższej jakości europejską wiedzę specjalistyczną oraz prowadzone z udziałem wszystkich zainteresowanych stron. Szczególną uwagę należy poświęcić rozpowszechnianiu i wdrażaniu wyników projektów na szczeblu lokalnym.

19. Podkreśla fakt, że Europa potrzebuje większej liczby badań i innowacji ukierunkowanych na życie codzienne i użytkowników. „Żywe laboratoria” (*Living Labs*) jako platforma współpracy między uczelniami a przedsiębiorstwami stanowią ogólnoeuropejską koncepcję, którą należy dalej rozwijać we współpracy z użytkownikami końcowymi. Dobrze funkcjonujące procesy usługowe umożliwiają użytkownikom aktywny udział w badaniach i innowacjach oraz zachęcają wszystkie zainteresowane strony do ciągłego uczenia się. Może to mieć istotny i pozytywny wpływ na odnowę lokalnych procesów usługowych oraz zwiększenie współpracy regionalnej. Wdrażaniu agendy cyfrowej powinny towarzyszyć inicjatywy zachęcające władze lokalne i regionalne oraz uczelnie do współpracy w rozwijaniu niezbędnych koncepcji „żywych laboratoriów”.

20. Powtarza, że dostęp do wysokiej jakości łączy szerokopasmowych po przystępnej cenie może zwiększyć jakość życia obywateli i jakość usług świadczonych przez władze lokalne i regionalne, ułatwiając mikroprzedsiębiorstwom oraz MŚP oferowanie produktów do sprzedaży. Można oczekiwać, że regiony i społeczności oddalone od centrum, a szczególnie regiony najbardziej oddalone, osiągną znaczne korzyści z szybszego i bardziej rozpowszechnionego dostępu do usług szerokopasmowych ⁽⁵⁾.

21. Wzywa miasta i regiony do współpracy mającej na celu stworzenie masy krytycznej niezbędnej do wprowadzania nowych innowacyjnych rozwiązań. UE i państwa członkowskie powinny stworzyć sprzyjające warunki dla nowych typów zamówień przedkomercyjnych, zwiększając tym samym gotowość sektora publicznego do stopniowych oraz radykalnych innowacji. Efektywność energetyczna i inteligentne zarządzanie ruchem stanowią przykłady obszarów, w których potrzebne są nowe radykalne zmiany w celu wsparcia lokalnych zastosowań.

22. Zaznacza, że zarządzanie środowiskiem zbudowanym i planowanie przestrzenne miast to sektory mające duży wpływ na gospodarkę lokalną oraz na jakość obszarów zamieszkałych. Nowe metody zarządzania informacją mogą odegrać kluczową rolę w realizacji celu dotyczącego osiągnięcia

ambitnego nowego systemu w dziedzinie klimatu. Modelowanie informacji o budynku (BIM) jest aktywnie wykorzystywane w zarządzaniu obiektami (*facility management*), by zapewnić przedstawienie fizycznych i funkcjonalnych cech obiektu w formie cyfrowej. Koncepcje BIM należy uwzględnić także w planowaniu regionalnym i urbanistycznym. Mogłyby one wtedy służyć jako wspólne źródło wiedzy dla danego obszaru, tworząc rzetelną podstawę analizy cyklu życia, rozwoju procesów biznesowych zorientowanych na użytkowników oraz tworzących wartość procesów decyzyjnych.

Dynamiczny jednolity rynek cyfrowy

23. Podkreśla, że jednolity rynek cyfrowy stanowiący fundament europejskiej agendy cyfrowej umożliwi stworzenie rozwijającego się, odnoszącego sukcesy i dynamicznego ogólnoeuropejskiego rynku kreowania i rozpowszechniania legalnych treści cyfrowych oraz usług internetowych, a także zapewni konsumentom łatwy, bezpieczny i elastyczny dostęp do treści cyfrowych oraz rynków usług.

24. Zaznacza, że otwarcie dostępu do informacji sektora publicznego przynosi korzyści całemu społeczeństwu. Rozwój nowych praktyk wykorzystujących połączone otwarte dane stanowi krok w kierunku procesów usługowych ukierunkowanych na użytkowników. Inne korzyści mogą mieć postać innowacyjnych usług, nowych modeli biznesowych i zwiększonej efektywności sektora publicznego. Dlatego Komitet z zadowoleniem przyjmuje przegląd dyrektywy w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego.

25. Z zadowoleniem przyjmuje pojawienie się Europeany – internetowej biblioteki, muzeum i archiwum Europy, mającej na celu udostępnienie dziedzictwa kulturowego i naukowego Europy w internecie ⁽⁶⁾. Dostępność dziedzictwa kulturowego Europy odgrywa kluczową rolę we wspieraniu zrozumienia różnorodności kulturowej, wzmocnianiu i jednoczeniu obywateli w wielojęzycznej i wielokulturowej Europie oraz zwiększaniu potencjału gospodarczego w takich obszarach, jak turystyka i uczenie się.

26. Zwraca uwagę na fakt, że brak wspólnych europejskich norm dotyczących wiadomości elektronicznych stosowanych w handlu elektronicznym, zwłaszcza w fakturowaniu, stanowi jedną z największych przeszkód technicznych w urzeczywistnieniu sprawnie funkcjonującego jednolitego rynku cyfrowego.

27. Popiera propozycję dotyczącą przeglądu dyrektywy w sprawie podpisów elektronicznych w celu stworzenia ram prawnych dla transgranicznego uznawania i interoperacyjności bezpiecznych systemów e-uwierzytelniania.

⁽⁵⁾ CdR 252/2005 fin.

⁽⁶⁾ COM(2009) 440 wersja ostateczna.

28. Z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji mającą na celu uproszczenie udostępniania praw autorskich, zarządzania nimi i licencjonowania transgranicznego poprzez wzmocnienie zarządzania, przejrzystości i paneuropejskiego licencjonowania w dziedzinie zarządzania prawami autorskimi w internecie oraz stworzenie ram prawnych, by ułatwić cyfryzację i rozpowszechnianie dzieł kultury w Europie.

29. Podkreśla potrzebę zrównoważenia praw użytkowników i praw właścicieli praw własności intelektualnej. Środki ochrony praw własności intelektualnej nie powinny ograniczać praw użytkowników do swobodnego korzystania z treści cyfrowych na podobnych zasadach jak w przypadku treści w formacie analogowym. Prawa obywateli do dostępu do treści internetowych i wyrażania poglądów nie powinny też być ograniczane filtrowaniem treści ani uniemożliwianiem dostępu do sieci w interesie ochrony praw własności intelektualnej.

Interoperacyjność i normy

30. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję zreformowania przepisów dotyczących stosowania norm TIK w Europie, aby umożliwić wykorzystanie norm TIK opracowanych przez niektóre fora i konsorcja, oraz ma nadzieję, że Komisja przedstawi roboczą definicję tych norm, niezależnie od tego, czy określili się je mianem otwartych norm czy otwartych specyfikacji.

31. Zgadza się z tym, że państwa członkowskie powinny zrealizować zobowiązania dotyczące interoperacyjności i norm zawarte w deklaracjach z Malmö i Grenady, zwłaszcza te w zakresie otwartych norm i specyfikacji.

32. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne powinny być włączone w szeroko zakrojoną współpracę na rzecz poprawy interoperacyjności w administracji publicznej i efektywnego świadczenia usług publicznych oraz aktywnie w niej uczestniczyć⁽⁷⁾.

Zaufanie i bezpieczeństwo

33. Podkreśla, że nowe partycypacyjne platformy i interaktywne serwisy współtworzone (Web 2.0 i dalsze wersje), w których użytkownicy stają się aktywnymi graczami, producentami lub „prosumentami”, oferują bezprecedensową okazję do uwolnienia kreatywnego potencjału obywateli Europy. Konieczne jest stworzenie wspierającego taki rozwój środowiska i kultury otwartości i zaufania.

34. Zaznacza, że podczas budowy infrastruktury internetowej i rozwijania świadczonych za jej pośrednictwem usług zasadnicze znaczenie będzie miało zadbanie o to, by wymogi w zakresie bezpieczeństwa zostały spełnione na każdym szczeblu, aby zagwarantować optymalny poziom prywatności i ochrony danych osobowych. W tym kontekście ważne jest zapobieganie nieupoważnionemu śledzeniu wszelkiego rodzaju informacji osobowych i profilowaniu użytkowników⁽⁸⁾.

35. Wzywa do szeroko zakrojonego szkolenia wszystkich pracowników, ukierunkowanego w szczególności na specjalistów techników (np. sieci, systemy, bezpieczeństwo, prywatność itp.), personel pracujący bezpośrednio z procedurami bezpieczeństwa obejmującymi różne metodologie oraz personel ogólnie lub pośrednio zajmujący się procesami innowacyjnymi i unowocześniającymi (np. uczenie konsumentów wykorzystywania technologii cyfrowych), na temat kwestii dotyczących zaufania i bezpieczeństwa.

36. Zdecydowanie podkreśla odpowiedzialność autorów treści oraz fakt, że walka z nielegalnymi i szkodliwymi treściami musi być prowadzona bez nakładania ograniczeń na swobodny przepływ informacji (filtrowanie treści, które jest stosowane przez kilka państw członkowskich, blokuje także treści nieprzeznaczone do zablokowania i zazwyczaj jest pozbawione przejrzystego i możliwego do rozliczenia procesu). Należy zwłaszcza opracować metody ochrony użytkowników szczególnie narażonych. Trzeba także znaleźć sposoby, które pozwoliłyby monitorować szkodliwe treści i usuwać je z internetu już u źródła.

Szybki i bardzo szybki dostęp do internetu

37. Przypomina, że władze lokalne i regionalne mają do odegrania kluczową rolę w zakresie przyczyniania się do zapewnienia równego szerokopasmowego dostępu po rozsądnej cenie np. w regionach, w których same mechanizmy rynku zawiodą, w prowadzeniu projektów pilotażowych w zakresie niwelowania różnic pod względem dostępności elektronicznej oraz w opracowywaniu nowych sposobów podejścia w dziedzinie internetowych usług publicznych skoncentrowanych na potrzebach ludzi⁽⁹⁾.

38. Proponuje, by finansowanie i inne środki wsparcia sprzyjały wdrażaniu szerokopasmowych sieci otwartego dostępu opartych na poziomej architekturze sieci i modelu biznesowym oddzielającym fizyczny dostęp do sieci od świadczenia usług. Istniejące sieci światłowodowe powinny zostać otwarte na konkurencję.

39. Przypomina, że wydajną infrastrukturę społeczeństwa informacyjnego trzeba zagwarantować wszystkim jego członkom bez względu na to, gdzie mieszkają. Szybkie i funkcjonalnie niezawodne łącza komunikacyjne, uzupełniane wydajnymi bezprzewodowymi usługami mobilnymi, odgrywają kluczową rolę w promowaniu regionalnej konkurencyjności, dostępności i równości obywateli.

40. Podkreśla znaczenie zagwarantowania dostępności widma radiowego dla bezprzewodowych usług szerokopasmowych na obszarach oddalonych i słabo zaludnionych i z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Komisji dotyczące koordynacji warunków technicznych i prawnych w zakresie wykorzystania widma oraz harmonizacji zakresów widma, co pozwoli na osiągnięcie ekonomii skali na rynkach urządzeń i umożliwi konsumentom korzystanie z tych samych urządzeń i usług w całej UE.

⁽⁷⁾ CdR 10/2009 fin.

⁽⁸⁾ CdR 247/2009 fin.

⁽⁹⁾ CdR 5/2008 fin.

Zwiększenie umiejętności wykorzystywania technologii cyfrowych i włączenia społecznego

41. Dostrzega dokonującą się transformację systemu kształcenia, która wymaga zmian, czasem nawet radykalnych. Zadaniem edukacji nie jest już przekazywanie ogromnych ilości informacji. Jej istotą jest raczej przekazanie umiejętności uczenia się, tzn. ma ona pomóc ludziom w doskonaleniu umiejętności uczenia się, co pozwoli im samodzielnie zdobywać informacje i przetwarzać je. W tym kontekście zasadniczą rolę odgrywają umiejętności wykorzystywania technologii cyfrowych.

42. Podkreśla, że jednym z najważniejszych celów europejskiej agendy cyfrowej jest wspieranie dostępności i łatwości w korzystaniu z informacji publicznej oraz usług elektronicznych. Europejska agenda cyfrowa powinna napędzać pełne włączenie TIK w kształcenie i szkolenie. Umiejętność wykorzystywania technologii cyfrowych, e-umiejętności i e-kompetencje wymagają konkretnych działań i warunków sprzyjających skutecznemu uczeniu się dla wszystkich.

43. Uważa, że tworzenie mechanizmów wymiany e-umiejętności w Europie niesie ze sobą potencjał w zakresie zaangażowania i przekwalifikowania wielu dodatkowych grup odbiorców, którzy w niektórych przypadkach są obecnie w małym stopniu uwzględniani przez istniejące komercyjne lub akademickie ośrodki nauki e-umiejętności. Możliwości w zakresie elastycznej organizacji pracy i pracy zdalnej powstałe dzięki TIK niosą ze sobą znaczny potencjał w zakresie nowych sposobów zatrudnienia dla tych grup obywateli. Inicjatywy takie będą wymagały partnerstw publiczno-prywatnych, w szczególności w związku z faktem, że usługi komercyjne i oferty nauki muszą być dostosowane konkretnie do potrzeb poszczególnych grup.

44. Podkreśla, że potrzebni są europejscy regionalni i lokalni pionierzy w zakresie radzenia sobie ze starzeniem się społeczeństwa poprzez stosowanie nowych rozwiązań systemowych wspieranych przez TIK, oraz wzywa do opracowania innowacyjnych, wspieranych przez TIK koncepcji, aby Europa mogła stać się liderem pod względem aktywności osób starszych w cyfrowym świecie.

45. Podkreśla, że biblioteki zapewniają użyteczny i efektywny sposób dostarczania wszechstronnych usług informacyjnych dla ogółu społeczeństwa niezależnie od statusu społecznego. Najlepszy sprawdzony wzorzec europejski pojawia się tam, gdzie biblioteki zostały stworzone jako zdigitalizowane ośrodki usług kulturalnych i informacyjnych i mieszczą się w miejscach, w których ludzie codziennie bywają, np. w centrach handlowych. W związku z tym treść nowych usług i mediów cyfrowych nie powinna być planowana jedynie zgodnie z kryteriami ekonomicznymi, lecz powinna zależeć od potrzeb społecznych i kulturalnych.

46. Podkreśla, że skuteczne wdrażanie możliwe będzie tylko wówczas, gdy uwzględni się fakt, iż branże kultury i branże twórcze dostarczają treści dla TIK oraz przyczyniają się w ten sposób do ich dalszego rozwoju. Agenda cyfrowa ma kluczowe znaczenie dla wykorzystania potencjału tych branż oraz stworzenia jednolitego i bezpiecznego rynku dla treści i usług online o charakterze kulturalnym i twórczym. Aby kulturowe dziedzictwo Europy było lepiej wykorzystywane, trzeba aktywnie wspierać jego cyfryzację.

Korzyści z TIK dla społeczeństwa UE

47. Zaleca priorytetowe traktowanie rozwoju koncepcji i metod wspieranych przez TIK, aby rozpowszechniać i wdrażać wyniki badań i rozwoju w rzeczywistych procesach. Dobrym przykładem tego rodzaju działania jest program na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP), który stanowi doskonałą platformę propagowania rozwoju przyszłych aplikacji internetowych. Program ten należy wesprzeć, zapewniając mu znaczące dodatkowe fundusze na rozpowszechnianie i wdrażanie wyników udanych projektów na szczeblu lokalnym i regionalnym.

48. Uważa, że istotne znaczenie ma zastosowanie technologii cyfrowych jako metody promowania zaangażowania obywateli. Należy na przykład stworzyć cyfrowe środowiska dyskusyjno-robocze na szczeblu lokalnym i regionalnym, za pośrednictwem których obywatele mogliby uczestniczyć w rozwoju codziennych usług w swoim najbliższym otoczeniu.

49. Zwraca uwagę na fakt, że europejska agenda cyfrowa ma ogromny potencjał, by stać się zachętą dla regionów i gmin do zreformowania ich własnych procesów usługowych i produkcyjnych w ramach współpracy europejskiej. Regiony i gminy w całej Europie powinny przekształcić swoje własne struktury, metody pracy i procesy na podstawie analizy porównawczej i współpracy zarówno między sobą, jak też z uniwersytetami oraz przedsiębiorstwami. Współpraca i finansowanie na szczeblu UE pozwoliłyby także na znacznie odważniejsze podejmowanie ryzyka. UE musi przyjąć nowe ukierunkowane podejście oparte na założeniu, że niektóre władze lokalne i regionalne są pionierami, aktywnymi badaczami, eksperymentatorami i decydentami opracowującymi nowe rozwiązania na przyszłość z korzyścią dla wszystkich.

50. Wyraźnie podkreśla znaczenie reorganizacji procesów usługowych zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym, aby czerpać korzyści ze zmiany procesów z wykorzystaniem TIK. Do przyspieszenia e-fakturowania i elektronicznej identyfikacji potrzebni są pionierzy, współpraca i normalizacja.

Badania i innowacje

51. Podkreśla znaczenie Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) i uznaje, że jego priorytety tematyczne – przyszłe społeczeństwo informacyjno-komunikacyjne, zmiana klimatu i zrównoważona energia – mają zasadnicze znaczenie dla strategii „UE 2020”. EIT może mieć praktyczny wpływ na szczebel lokalny i regionalny w odniesieniu do opracowywania i wspierania nowych koncepcji i wzorców innowacyjności lokalnej i regionalnej. W tym celu niektóre władze lokalne i regionalne powinny być gotowe do wystarczających inwestycji w rozwój własnych regionów, tak by mogły stać się poligonami doświadczalnymi dla działalności EIT i żywych laboratoriów, w ramach których różne grupy obywateli i społeczności wnoszą czynny wkład ukierunkowany na użytkowników.

52. Zaznacza, że nawet małe instytucje na szczeblu lokalnym i regionalnym mogą tworzyć wiedzę o ogólnosięciowym znaczeniu w wąskich specjalizacjach, zwłaszcza gdy stanowią część światowych sieci i współpracują z przedsiębiorstwami opartymi na wiedzy ⁽¹⁰⁾.

53. Zachęca Komisję do dalszego rozwoju koncepcji trójkąta wiedzy i żywych laboratoriów, które zwiększają synergie między różnymi rodzajami działalności, mają duże znaczenie dla wyzwań w życiu codziennym i rozwiązywania problemów i których naturalną częścią jest wymiar regionalny.

54. Potwierdza gotowość władz lokalnych i regionalnych do odgrywania coraz aktywniejszej roli w propagowaniu realizacji polityki w zakresie nauki, technologii i innowacji, pod warunkiem że we wszystkich programach i projektach UE zostanie przyjęte podejście, w którym głównymi kryteriami finansowania będzie określenie istniejącej globalnej wiedzy na najwyższym szczeblu w dziedzinie projektu oraz jej efektywne wykorzystanie.

55. Sugeruje, że wnioski dotyczące innowacji płynące z nowych postępów uzyskiwanych przez świat akademicki i przemysł należy stosować efektywnie, aby wzmacniać niezbędne szerokie kompetencje specjalistów z dziedzin opartych na wiedzy w całej Europie.

Międzynarodowe aspekty agendy cyfrowej

56. Zgadza się, że konieczne jest promowanie międzynarodowego zarządzania internetem i współpracy globalnej w celu utrzymania stabilności internetu w oparciu o model uwzględniający wiele zainteresowanych stron. Podziela zdanie Komisji w kwestii wsparcia kontynuacji prac Forum Zarządzania Internetem po 2010 r.

Realizacja i zarządzanie

57. Uważa, że Komitet Regionów, jako przedstawiciel władz lokalnych i regionalnych pilnie śledzący najnowsze osiągnięcia oraz sprawdzone rozwiązania w zakresie cyfryzacji w całej Europie, powinien uzyskać możliwość odgrywania – wraz z władzami lokalnymi i regionalnymi oraz reprezentującymi je organizacjami – proaktywnej roli w cyklu zarządzania europejską agendą cyfrową (np. w ramach grup ekspertów i rocznego zgromadzenia cyfrowego). Władzom lokalnym i regionalnym oraz reprezentującym je organizacjom trzeba przydzielić dużą i znaczącą rolę.

58. Zauważa, że agenda cyfrowa ma również kluczowe znaczenie dla pomyślnej realizacji pozostałych projektów przewodnich. Z tego względu należy znacząco rozszerzyć przekrojową współpracę między różnymi dyrekcjami generalnymi i programami, a finansowanie realizacji agendy cyfrowej musi odbywać się w szczególności za pośrednictwem już istniejących programów.

Bruksela, 6 października 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

⁽¹⁰⁾ CdR 247/2009 fin.

Opinia Komitetu Regionów „Zwalczanie bezdomności”

(2011/C 15/08)

ZALECENIA KOMITETU REGIONÓW

- Bezdomność to skrajna forma ubóstwa i wykluczenia społecznego. Dlatego w strategii UE na rzecz zabezpieczenia społecznego i integracji społecznej należy poświęcić temu zjawisku większą uwagę. Zjawisko wysokiej bezdomności nie przynosi chwały Unii Europejskiej. Europejski Rok Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2010 jest odpowiednią chwilą, by zwrócić uwagę na ten uporczywy problem, który w kontekście kryzysu gospodarczego może się jeszcze nasilić. Wszelkie inicjatywy zmierzające do rozwiązania tego problemu powinny oczywiście być opracowane w perspektywie długoterminowej i wykraczać poza horyzont roku 2010 i obecnego kryzysu.
- Komitet podkreśla istotną rolę władz lokalnych i regionalnych w praktycznym i skutecznym działaniu na rzecz zwalczania bezdomności. To na nich spoczywa faktyczna odpowiedzialność za zajmowanie się tym problemem, ponadto dysponują one dużym doświadczeniem, a często także sprawnie działającymi metodami i programami ukierunkowanymi na wczesną, doraźną lub też długofalową pomoc. Zwiększa to potrzebę wyraźniejszego podziału kompetencji między poszczególnymi władzami i poszczególnymi szczeblami. Należy tu jednak także wspomnieć, że problem bezdomności może być szczególnie dotkliwy w pewnych regionach danego państwa lub w pewnych krajach. Dlatego muszą istnieć mechanizmy europejskie i krajowe umożliwiające pomoc gospodarczą dla regionów o wysokiej bezdomności, także w interesie spójności terytorialnej i społecznej.

Sprawozdawca: Tore HULT (SE/PSE), zastępca burmistrza Alingsås, Szwecja

I. ZALECENIA POLITYCZNE KOMITETU REGIONÓW

Kontekst i założenia

1. Komitet przypomina, że spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna – jeden z fundamentów Unii Europejskiej – nie jest możliwa, dopóki w UE są grupy ludności bezdomnej i przez to bez perspektyw na rozwój osobisty i zawodowy. Za szczególnie niepokojące Komitet uważa zjawisko bezdomności wśród dzieci i młodzieży.

2. Bezdomność to skrajna forma ubóstwa i wykluczenia społecznego. Dlatego w strategii UE na rzecz zabezpieczenia społecznego i integracji społecznej należy poświęcić temu zjawisku większą uwagę. Zjawisko wysokiej bezdomności nie przynosi chwały Unii Europejskiej. Europejski Rok Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2010 jest odpowiednią chwilą, by zwrócić uwagę na ten uporczywy problem, który w kontekście kryzysu gospodarczego może się jeszcze nasilić. Wszelkie inicjatywy zmierzające do rozwiązania tego problemu powinny oczywiście być opracowane w perspektywie długoterminowej i wykraczać poza horyzont roku 2010 i obecnego kryzysu.

3. Jako główne założenie należy przyjąć, że państwa członkowskie UE stoją w obliczu wspólnego problemu. Bezdomność dotyka osób o różnym poziomie wykształcenia, pochodzących z różnych kręgów kulturowych i które miały wcześniej różny status ekonomiczny. Zjawisko to występuje we wszystkich państwach Unii. W celu zapobiegania bezdomności oraz jej ograniczenia trzeba więc podjąć wspólne działania.

4. Bezdomność wiąże się z wielkimi tragediami osobistymi jednostek. Zjawisko to powoduje również ogromne koszty dla społeczeństwa. Gdyby udało się zmniejszyć liczbę bezdomnych, obciążenie społeczne byłoby mniejsze i więcej obywateli uczestniczyłoby w życiu społecznym, co z kolei przyczyniłoby się do rozwoju Europy.

5. Komitet podkreśla, że do bezdomności dochodzi w wyniku splotu powiązanych ze sobą okoliczności, dlatego nie należy upatrywać jej przyczyn wyłącznie w problemach osobistych.

6. Zdaniem Komitetu na przyczyny bezdomności składa się wiele powiązanych ze sobą czynników, takich jak brak mieszkań po przystępnych cenach, niskie płace, uzależnienia i niedostateczna opieka nad osobami uzależnionymi, zaburzenia psychiczne, choroby, przemoc domowa, bezrobocie, trudne relacje międzyludzkie, ubóstwo, powrót do społeczeństwa po pobycie w zakładzie karnym, zmiana zasad przyznawania pomocy społecznej i ograniczenie jej wymiaru. Szczególnie ważna jest postawa właścicieli mieszkań wobec bezdomnych

oraz kwestia, w jakim stopniu mogą oni przyczynić się do zapewnienia tym osobom własnego miejsca zamieszkania. Aby starania te były skuteczne, konieczna jest koordynacja oraz podjęcie wielu różnorodnych środków.

7. Zdaniem Komitetu potrzebna jest o wiele lepsza wiedza o tym, jak dochodzi do bezdomności i jakie mechanizmy ją utrwalają. Wiedza taka to podstawowy warunek, by można było podjąć skuteczne środki w różnych dziedzinach polityki.

8. Komitet odnosi się do bezdomności z zaniepokojeniem i jest zdania, że konieczne są wysiłki na wielu płaszczyznach, mające na celu z jednej strony zapobieganie temu zjawisku, z drugiej zaś uwrażliwienie na nie społeczeństwa. Ważne jest także tworzenie zachęt do budowania mieszkań.

9. Komitet podkreśla istotną rolę władz lokalnych i regionalnych w praktycznym i skutecznym działaniu na rzecz zwalczania bezdomności. To na nich spoczywa faktyczna odpowiedzialność za zajmowanie się tym problemem, ponadto dysponują one dużym doświadczeniem, a często także sprawnie działającymi metodami i programami ukierunkowanymi na wczesną, doraźną lub też długofalową pomoc. Zwiększa to potrzebę wyraźniejszego podziału kompetencji między poszczególnymi władzami i poszczególnymi szczeblami. Należy tu jednak także wspomnieć, że problem bezdomności może być szczególnie dotkliwy w pewnych regionach danego państwa lub w pewnych krajach. Dlatego muszą istnieć mechanizmy europejskie i krajowe umożliwiające pomoc gospodarczą dla regionów o wysokiej bezdomności, także w interesie spójności terytorialnej i społecznej.

10. Zdaniem Komitetu, aby udało się zrealizować przekrojową strategię zwalczania bezdomności, instytucje UE muszą bardziej zdecydowanie wspierać rozwój w tej dziedzinie i monitorować ustalone działania. Nie może to oczywiście stać w sprzeczności z poszanowaniem zasady pomocniczości ani z uznaniem decydującej roli władz lokalnych i regionalnych.

11. Komitet stwierdza, że w deklaracjach międzynarodowych oraz legislacjach krajowych widoczna jest coraz silniejsza wola podnoszenia świadomości o zjawisku bezdomności jako o istotnym problemie społecznym. W niektórych krajach prawo do mieszkania jest zapisane w konstytucji.

12. Wiele opisanych tu propozycji i środków opiera się na tych istotnych, wspólnych podstawach i istniejących już ramach, co oznacza, że najważniejsze kwestie dotyczące problemu bezdomności można rozwiązać bez tworzenia nowych instrumentów prawnych.

13. Nie istnieje wspólna europejska definicja bezdomności. Z tego względu Komitet apeluje do państw członkowskich o przyjęcie – w takim stopniu, jak to możliwe – typologii ETHOS (*European Typology of Homelessness and Housing Exclusion*, Europejska Typologia Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniego). Umożliwiłoby to porównanie sytuacji w państwach członkowskich oraz wyników poszczególnych inicjatyw. W typologii tej stosuje się następujące określenia:

- *bez dachu nad głową* (osoby, które są pozbawione jakiegokolwiek schronienia i śpią na ulicy),
- *bez mieszkania* (osoby zakwaterowane tymczasowo w placówkach dla bezdomnych, w schroniskach, w innych placówkach zbiorowego zakwaterowania przeznaczonych dla określonych grup, w mieszkaniach wspieranych itp.),
- *niezabezpieczone mieszkanie* (osoby, które mieszkają w mieszkaniach bez stałej umowy najmu albo z braku własnego mieszkania mieszkają u rodziny lub znajomych),
- *nieodpowiednie mieszkanie* (osoby, które mieszkają w barakach, w lokalach bez węzła sanitarnego, lokalach, które według przepisów prawa krajowego nie nadają się do zamieszkania, w przyczepach lub domkach kempingowych nieprzeznaczonych do zamieszkania całorocznego oraz w warunkach nadmiernego zagęszczenia).

14. Zdaniem Komitetu walka z bezdomnością musi być priorytetem w działaniach UE na rzecz integracji społecznej – między innymi z tego powodu, że Komitet Ochrony Socjalnej ustanowił kwestię bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego głównym zagadnieniem 2009 r. Zwłaszcza rok 2010 – jako europejski rok tematyczny poświęcony walce z ubóstwem – stanowi doskonałą okazję do intensywniejszych starań na rzecz zwalczania najbardziej skrajnej formy wykluczenia, jaką jest bezdomność.

15. Dobrej jakości mieszkanie po przystępnej cenie jest podstawowym dobrem osobistym oraz prawem. Dlatego państwa członkowskie muszą podjąć wszelkie możliwe wysiłki i działania, by wszystkim ludziom, którzy zgodnie z prawem krajowym są do tego uprawnieni, pomóc w znalezieniu lokum.

16. Ukazując oczywiste społeczne skutki bezdomności dla osób nią dotkniętych, należy także podkreślić korzyści społeczne i ekonomiczne wynikające z faktu posiadania przez człowieka pracy i mieszkania.

17. Komitet zwraca uwagę na bezpośrednie i pośrednie koszty, jakie powoduje zjawisko bezdomności dla władz lokalnych i regionalnych w państwach członkowskich. Najbardziej znaczące są oczywiście koszty bezpośrednie, które powstają, gdy problem bezdomności powoduje konieczność sięgnięcia do zasobów specjalnych lub ogólnych. Kolejny aspekt to utrata wpływów z podatków, które byłyby pobierane, gdyby osoba bezdomna miała płatne zajęcie. Podsumowując, można stwierdzić, że bezdomność hamuje rozwój gospodarczy wielu państw oraz budowę społeczeństwa na zasadach trwałego i zrównoważonego rozwoju, co jest naszym celem, a także jednym z celów strategii „Europa 2020”.

18. W świetle dostępnych danych o skutkach gospodarczych rozsądnym rozwiązaniem wydają się programy profilaktyczne, których koszty są bardzo niewielkie w porównaniu z łącznymi kosztami powodowanymi przez bezdomność.

Zalecenia Komitetu Regionów

19. Komitet uważa, że państwa członkowskie powinny uznać znaczenie tego problemu społecznego, a także konieczność dalszego działania i wzmocnienia podejmowanych wysiłków. Podstawowym warunkiem postępów w zwalczaniu bezdomności jest skoordynowane zaangażowanie wszystkich szczebli, które mają z tym zjawiskiem do czynienia (lokalnego, regionalnego, krajowego i międzynarodowego).

20. Głównym czynnikiem utrudniającym zwalczanie bezdomności jest różnorodność strategii politycznych, które trzeba uruchomić, oraz podział kompetencji między różne organy publiczne. Aby zwalczanie bezdomności było skuteczne, powinno w istocie obejmować między innymi politykę planowania urbanistycznego, budownictwo mieszkaniowe, politykę społeczną, politykę zatrudnienia oraz ochronę zdrowia – w tym i zdrowia psychicznego. Należy zatem wspierać umowne i terytorialne formy współpracy organów odpowiedzialnych za finansowanie mieszkalnictwa, wydających pozwolenia na budowę oraz zapewniających pomoc socjalną.

21. Komitet podkreśla, że chcąc osiągnąć poprawę sytuacji, należy uwzględnić zarówno działania prewencyjne, jak i działania doraźne i długoterminowe.

22. Zdaniem Komitetu dostępna wiedza o przyczynach bezdomności nie stanowi wystarczającej podstawy do opracowania strategii politycznych, które w pełni uwzględniałyby ogromną różnorodność osób bezdomnych oraz całą gamę dróg życiowych mogących prowadzić do bezdomności. Ponadto zasady udzielania pomocy powodują często, że bezdomnych dzieli się na sztuczne kategorie, zależnie od tego, do której struktury pomocy trafiają. Ten brak wiedzy ogranicza także możliwości aktywnego udziału bezdomnych w życiu społecznym.

23. Komitet Regionów uważa, że należy teraz wyjść poza tę wizję i przyjąć ludzkie, indywidualne podejście, oparte na indywidualnych doświadczeniach każdej jednostki, aby zaproponować odpowiednie rozwiązania. Podejście to zakłada, że działania w zakresie zwalczania bezdomności powinny być prowadzone jak najbliżej ludzi nią dotkniętych. Zasadniczą rolę do odegrania mają zatem samorządy lokalne i regionalne.

24. Komitet Regionów sądzi, że konieczne jest w związku z tym udoskonalenie i rozwinięcie narzędzi statystycznych. Należy wspierać harmonizację danych na poziomie europejskim, kontynuując prace podjęte w związku z typologią ETHOS i, ogólniej, wspierając stosowanie podejścia porównawczego między różnymi państwami członkowskimi. Należy także dążyć do przekształcenia obecnych narzędzi w sposób umożliwiający przyjęcie podejścia indywidualnego, aby uwzględnić przyczyny, które prowadzą do bezdomności, leżą u podstaw naprzemiennych zjawisk wychodzenia z bezdomności i powrotu do niej oraz przyczyniają się do ostatecznego wyjścia ze stanu bezdomności.

25. Komitet wzywa władze lokalne i regionalne do szeroko zakrojonej współpracy i międzyinstytucjonalnej koordynacji poszczególnych dziedzin, tak by ulepszyć przekrojowe działania i monitorowanie bezdomności. Potrzebne są długofalowa współpraca między władzami lokalnymi i regionalnymi oraz strategię długoterminowe. Dopiero w ten sposób można będzie wykorzystać problem i jego przyczyny, gdyż środki krótkoterminowe lub doraźne nie wystarczą.

26. W wielu państwach członkowskich brakuje rzetelnych oficjalnych danych o rozmiarze bezdomności, a także danych o skutecznych środkach jej zwalczania. Komitet Regionów apeluje do państw członkowskich, by w drodze współpracy europejskiej przyczyniały się do tworzenia kompleksowej, jednolitej strategii zwalczania bezdomności, a następnie czuwały nad wdrożeniem tej strategii na szczeblu krajowym, co jest niezbędne do jej powodzenia.

27. Własne mieszkanie to podstawowe dobro osobiste i podstawowy warunek, by człowiek mógł funkcjonować w społeczeństwie i na rynku pracy. Komitet Regionów wzywa zatem Komisję, by dokładniej przeanalizowała zasadę prawa do odpowiedniego mieszkania oraz zbadała, jaki mogłoby ono przyjąć kształt.

28. Zdaniem Komitetu do zwalczania bezdomności potrzeba energicznego działania. Trzeba koniecznie zająć wspólne stanowisko w sprawie tego zjawiska i w ten sposób stworzyć podstawę do przyszłej pracy. Inaczej ryzykuje się, że działania będą prowadzone w sposób rozczłonkowany i bez koniecznej koordynacji. Działania, które już prowadzi wiele władz lokalnych i regionalnych, trzeba rozwijać i rozpowszechniać. Aby zapobiegać bezdomności, potrzebne są krajowe i międzynarodowe modele i metody. Duże znaczenie mają także ogólne wysiłki mające na celu obudzenie w opinii publicznej świadomości problemu i uwrażliwienie społeczeństwa. Przyczyniają się one do zwiększenia i skoncentrowania zaangażowania.

29. Komitet podkreśla, jak ważne jest zwalczanie w społeczeństwie przekonania, że bezdomność jest wyłącznie sprawą danej osoby. Trzeba zadbać o to, by przyczyny bezdomności były postrzegane w sposób bardziej wielostronny, a także by badano jej skutki dla społeczeństwa. Dlatego Komisja powinna podjąć środki służące kształtowaniu takiego wielostronnego obrazu.

30. Komitet wzywa władze lokalne i regionalne do uznania prawa do mieszkania za jedno z podstawowych dóbr osobistych oraz do udziału w badaniu przyczyn, skutków i kosztów bezdomności. Pogłębienie wiedzy o tym zjawisku powinno stanowić podstawę działań i środków na rzecz jego zwalczania i zapobiegania mu, a następnie także oceny ich skuteczności.

31. Zdaniem Komitetu zgromadzona dotychczas wiedza nie jest wystarczająco rozpowszechniona, a władze nie wykorzystują jej dostatecznie. Trzeba opracować plan, który określałby w ujęciu bardziej strategicznym, w jaki sposób informacje mogą docierać na właściwy szczebel.

32. Należy jeszcze wyraźniej określić argumenty ekonomiczne przemawiające za zwalczaniem bezdomności. Trzeba umożliwić opracowanie w najbliższych latach szeregu nowych

sprawozdań na ten temat. Ta zwiększona wiedza może następnie posłużyć jako podstawa dalszej pracy.

33. Komitet proponuje utworzenie na szczeblu UE trwałego systemu znajdowania i określania sprawdzonych rozwiązań. Z naciskiem podkreśla, jak ważne jest, by władze lokalne i regionalne wymieniały między sobą sprawdzone rozwiązania dotyczące działań na rzecz podnoszenia świadomości, środków zapobiegawczych, kształcenia personelu oraz zróżnicowanych form wspierania różnych grup bezdomnych.

34. Komitet nadzwyczaj pozytywnie ocenia inicjatywy i projekty realizowane przez władze lokalne i regionalne na rzecz zwalczania bezdomności, stwierdza jednak, że konieczne jest zwiększenie wymiany sprawdzonych rozwiązań. Może temu posłużyć jakościowy program wymiany personelu zajmującego się w danym państwie członkowskim bezpośrednio problemem bezdomności. Program taki musi być wyposażony w dostateczne środki finansowe. Mógłby on także rozwinąć się w nowego rodzaju centralę wymiany w ramach UE.

35. Komitet podkreśla, że konieczne jest lepsze zrozumienie rozmiarów zjawiska bezdomności i jego struktury w UE. Cenne byłyby np. dane o rozkładzie bezdomności według wieku, płci, obywatelstwa, warunków społecznych oraz innych ważnych wskaźników. Bez takich informacji trudno będzie wypracować strategię gospodarczą i społeczną konieczną do zapanowania nad tym problemem. Komitet opowiada się za tym, by statystyki te opierały się na definicji bezdomności opracowanej przez FEANTSA. Ma także nadzieję, że Komisja jak najszybciej otrzyma takie zadanie.

36. Komitet jest zdania, że bezdomność – wpływając na podstawowe dobro osobiste – narusza prawa podstawowe oraz godność ludzką, a także prawo każdego człowieka do decydowania o własnym życiu. Bezdomność najbardziej dotyka dzieci, które często nie mają możliwości wpływania na swoją sytuację. Dlatego Komisja powinna zbadać, na ile możliwe jest wprowadzenie przez państwa członkowskie na szczeblu krajowym jakiejś formy gwarancji, że bezdomność wśród dzieci poniżej 18 roku życia zostanie wyeliminowana. Należałoby rozważyć, czy rozwiązania te nie powinny dotyczyć także osób niepełnosprawnych.

37. Nigdy dosyć podkreślenia, że brak mieszkania to problem sam w sobie. Należy poświęcić większą uwagę pozytywnym rezultatom próbnego wdrażania podejścia „Housing First” („najpierw mieszkanie”), przy założeniu, że wraz z oferowanym mieszkaniem bezdomny otrzymuje wsparcie konieczne dla rozwiązania innych problemów związanych z bezdomnością.

38. Specjalne wysiłki i działania informujące powinno się kierować do właścicieli mieszkań. Walcząc z bezdomnością, trzeba przede wszystkim mieć na uwadze uniwersalną zasadę równej godności wszystkich ludzi i przyjmować założenie, że każdy człowiek chce poprawić swą sytuację życiową i wnieść wkład w rozwój społeczeństwa. W staraniach mających na celu zapobieganie deficytowi mieszkań szczególnie ważne znaczenie ma postawa właścicieli. Należy stworzyć szczególne zachęty do udostępnienia mieszkań osobom bezdomnym.

39. Komitet zwraca uwagę, że należy położyć większy nacisk na kształcenie i szkolenie osób, którzy mają zawodowo do czynienia z problemem bezdomności. W krajach, w których pracownicy szkół, wymiaru sprawiedliwości, służby zdrowia, opieki psychologicznej, służb socjalnych oraz policji przeszli specjalne przeszkolenie, notuje się duże postępy w działaniach na rzecz zwalczania bezdomności na wczesnym etapie. Przy planowaniu następnego okresu finansowania z funduszy strukturalnych trzeba przeznaczyć większe zasoby na ten cel.

40. Komitet podkreśla znaczenie działań profilaktycznych prowadzonych przez władze lokalne i regionalne, trzeba jednak także dbać o pomoc doraźną. Musi istnieć możliwość udostępnienia tymczasowego mieszkania. Nie do przyjęcia jest jednak, by bezdomni trwale pozostawali zdani na schroniska. Niektóre kraje stosują strategię polegającą na zamykaniu publicznych schronisk dla bezdomnych i proponowaniu im zamiast tego rozwiązań dostosowanych do ich sytuacji i potrzeb. Zapobieganie eksmisjom ma tu zasadnicze znaczenie.

41. Władze lokalne i regionalne muszą nauczyć się lepiej wspierać potencjał wolontariatu, jaki tkwi w społeczeństwie. Bezdomność to problem strukturalny i polityczny, który wymaga zaangażowania wszystkich władz publicznych – ważną rolę odgrywa jednak również zaangażowanie wolontariackie. Należałoby rozważyć, jak Unia może przyczynić się do tego, by rola wolontariatu zyskała na znaczeniu. Rok 2011 ogłoszony Europejskim Rokiem Wolontariatu należy wykorzystać jako sposobność do podnoszenia świadomości oraz do analizy nowych form współpracy z organizacjami wolontariackimi w tej tak ważnej kwestii.

42. Komitet proponuje utworzenie na szczeblu UE specjalnego programu finansowego, który miałby na celu wspieranie krajowych, lokalnych i regionalnych wysiłków na rzecz zwalczania bezdomności oraz opracowania kryteriów jakości. Trzeba promować wymianę doświadczeń, tak by optymalizować rezultaty i wykorzystanie zasobów. Komitet zaleca zatem, by w przyszłości fundusze europejskie w większym stopniu uwzględniały tę kwestię.

43. Komitet proponuje, by tworzyć władzom lokalnym i regionalnym możliwości opracowywania programów służących powrotowi bezdomnych do życia społecznego i zawodowego poprzez wprowadzanie zachęt skłaniających pracodawców do ich zatrudniania. W ten sam sposób szczebel lokalny i regionalny może wspierać integrację poprzez działania edukacyjne zmierzające do upodmiotowienia bezdomnych w społeczeństwie. Trzeba bardziej propagować pozytywne doświadczenia już zdobyte w tym zakresie.

44. Należy podejść w sposób bardziej usystematyzowany do działań służących gromadzeniu i rozpowszechnianiu informacji o bezdomności.

45. Komitet proponuje utworzenie europejskiego centrum ds. bezdomności; stałoby się ono organem koordynującym, którego obecnie brakuje. Najważniejszym jego zadaniem byłaby koordynacja, jednak przyczyniałoby się ono także do intensyfikacji wymiany wiedzy i wspólnych strategii. Komitet zwraca się do Komisji Europejskiej, by zbadała możliwości utworzenia takiego centrum, które powinno zajmować się również analizą sytuacji bezdomnych w państwach członkowskich. Do jego zadań należałyby także koordynacja i wspieranie reform w państwach członkowskich, między innymi przez wymianę sprawdzonych rozwiązań. Ponadto wysiłki podejmowane na szczeblu wspólnotowym zyskałyby znaczącą wartość dodaną, gdyby w dziedzinie zabezpieczenia społecznego i integracji społecznej zdecydowano się stosować metodę otwartej koordynacji.

46. Uważa, że bezdomność kobiet jest coraz powszechniejszym zjawiskiem i że należy uwzględnić szczególnie trudne położenie bezdomnych kobiet pod względem społeczno-ekonomicznym i związanym z zatrudnieniem, a także w związku z trudnościami, które wciąż istnieją w dostępie do usług. Państwa członkowskie muszą zająć się tą kwestią w sposób szczególny.

Bruksela, 6 października 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

Opinia Komitetu Regionów „Wdrażanie europejskiej polityki sąsiedztwa, a w szczególności inicjatywy partnerstwa wschodniego: modernizacja, reformy i potencjał administracyjny samorządu terytorialnego w Republice Mołdowy”

(2011/C 15/09)

KOMITET REGIONÓW

- Z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie programu ambitnych reform w celu umocnienia demokracji, gospodarki rynkowej i zasad państwa prawa, rozpoczęcie negocjacji w sprawie nowej umowy o stowarzyszeniu i rozpoczęcie rozmów na temat liberalizacji systemu wizowego.
- Odnotowuje, że stosowne byłoby rozszerzenie udziału KR-u na dwie pozostałe platformy, gdyż obejmują one działania wymagające bezpośredniego udziału samorządów lokalnych i regionalnych (zwłaszcza platforma 2 – integracja gospodarcza i konwergencja z polityką sektorową UE).
- Zaleca, by konsultować się z samorządami lokalnymi i regionalnymi i by włączyć je do negocjacji w sprawie nowej umowy o stowarzyszeniu, w opracowanie regionalnych pilotażowych programów rozwoju oraz w proces monitorowania i oceny wdrażania polityki rozwoju regionalnego. Dlatego też KR pragnie odegrać konstruktywną rolę w negocjowaniu i podpisaniu protokołu ustaleń między Dyрекcją Generalną ds. Polityki Regionalnej a Ministerstwem Budownictwa i Rozwoju Regionalnego.
- Zauważa, że wzmocnienie niezależności finansowej samorządów lokalnych i regionalnych ma kluczowe znaczenie dla zarządzania funduszami UE w przyszłości i dla zacieśniania współpracy regionalnej i transgranicznej.
- Podkreśla znaczenie stałej wymiany doświadczeń poprzez umowy partnerskie między instytucjami i społecznościami, edukację, wizyty studyjne i udział mołdawskich samorządów lokalnych i regionalnych w zgromadzeniach przedstawicielskich samorządu terytorialnego UE (w charakterze członków lub obserwatorów). Powinno to stać się standardową praktyką.

Sprawozdawca: Alin Adrian NICA (RO/ALDE), burmistrz gminy Dudeștii Noi

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Zauważa, że w następstwie przyspieszonych wyborów parlamentarnych w lipcu 2009 r. i zmiany rządu Republika Mołdawy (Mołdawia) zainicjowała program ambitnych reform w celu umocnienia demokracji, gospodarki rynkowej i zasad państwa prawa, a pośrednio także w celu zapoczątkowania stopniowego zbliżenia z UE. Nowa sytuacja polityczna i rządowa oraz wizja procesu reform mających zaowocować dostosowaniem do standardów europejskich, otwierają nowe perspektywy współpracy między samorządami lokalnymi i regionalnymi UE i Mołdawii.

2. Z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie w styczniu 2010 r. negocjacji w sprawie nowej umowy o stowarzyszeniu, która podniesie rangę współpracy między UE a Mołdawią i zbliży obie strony. Nowa umowa będzie bardziej ambitna i wykroczy poza granice tradycyjnej współpracy UE – Mołdawia. Przyczyni się do postępów dialogu politycznego, do rozwoju gospodarczego oraz do wzrostu dobrobytu obywateli Mołdawii. Umowa stowarzyszeniowa obejmować będzie utworzenie pełnej i pogłębionej strefy wolnego handlu, co doprowadzi do gospodarczej integracji Mołdawii z rynkiem UE dzięki intensywniejszym kontaktom handlowym i inwestycjom; tym samym dojdzie do rozwoju współpracy między podmiotami gospodarczymi na szczeblu lokalnym i regionalnym.

3. Z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie rozmów na temat liberalizacji systemu wizowego, co w perspektywie długoterminowej oznacza dla obywateli mołdawskich możliwość podróżowania bez wiz w obszarze Schengen. Uważa również za szczególnie pozytywne podpisanie umowy o małym ruchu granicznym między Rumunią a Mołdawią, która weszła w życie w marcu 2010 r.; pozwala ona obywatelom mołdawskim zamieszkałym w strefie do 50 km od granicy mołdawsko-rumuńskiej na podróże w strefie o tym samym zasięgu na obszarze Rumunii. Komitet jest zdania, że przyczyni się to do intensywniejszych kontaktów międzyludzkich i stosunków między organami administracji lokalnej wzdłuż zewnętrznej granicy UE z Mołdawią. Jest to istotny postęp na drodze do przezwyciężenia przeszkód administracyjnych w rozwoju partnerstw transgranicznych.

4. Z aprobatą przyjmuje program „Rethink Moldova” ogłoszony 24 marca br. w Brukseli i zawierający strategiczną wizję reform w kluczowych dziedzinach w Mołdawii, a także określający priorytety rozwoju w perspektywie średnioterminowej (2011–2013) w oparciu o trzy filary: odpowiedzialne sprawowanie rządów, naprawa i rozwój gospodarki, inwestycje w kapitał ludzki.

5. Odnotowuje, że Komisja Europejska zaprosiła go do udziału w działaniach w ramach Platformy 1 (demokracja, dobre rządy, stabilność) i 4 (kontakty międzyludzkie). Jednakże

stosowne byłoby rozszerzenie konsultacji na dwie pozostałe platformy, gdyż obejmują one działania wymagające bezpośredniego udziału samorządów lokalnych i regionalnych. Znaczącym przykładem jest tu współpraca z Mołdawią w dziedzinie polityki regionalnej, oparta na wzorcowych rozwiązaniach w zakresie polityki spójności UE (Platforma 2 – integracja gospodarcza i konwergencja z polityką sektorową UE).

6. Pragnie, by niniejsza opinia z inicjatywy własnej przyczyniła się do wsparcia demokracji lokalnej i regionalnej w Mołdawii i nadała nowy impuls konkretnym wysiłkom podejmowanym w ramach inicjatyw europejskiej polityki sąsiedztwa, a szczególnie w ramach Partnerstwa Wschodniego. Niniejsza opinia zasadniczo dotyczy możliwości znalezienia rozwiązań wspólnych problemów poprzez zacieśnienie współpracy regionalnej i transgranicznej między jednostkami samorządu terytorialnego UE i Mołdawii.

7. Zauważa, że w porównaniu z odpowiednimi strukturami w innych krajach Partnerstwa Wschodniego mołdawskie jednostki samorządu terytorialnego posiadają przewagę konkurencyjną, jeśli chodzi o stosunki z UE, dzięki temu, że Mołdawia graniczy bezpośrednio z Unią oraz dzięki rozmiarom terytorium tego kraju i otwartości jego rządu centralnego na europejską współpracę terytorialną. Zgodnie z praktyką ustaloną w trakcie wdrażania poszczególnych instrumentów europejskiej polityki sąsiedztwa (np. programu współpracy transgranicznej Mołdawia-Rumunia-Ukraina 2007–2013), a także ze względu na niewielki obszar kraju, cała Mołdawia oraz wszystkie jej samorządy lokalne i regionalne kwalifikują się do realizacji projektów finansowanych w ramach partnerstw transgranicznych. Dotychczasowa praktyka powinna być kontynuowana, również w stosunku do inicjatyw dotyczących spójności terytorialnej wzdłuż granic zewnętrznych UE, w ramach Partnerstwa Wschodniego.

8. Stwierdza z zadowoleniem, że w programie prac rządu Mołdawii na lata 2009–2013 pt. „Integracja europejska: wolność, demokracja, dobrobyt” decentralizacja władzy oraz samorząd lokalny stanowią jeden z pięciu strategicznych priorytetów. Wyraża nadzieję, że decentralizacja to proces polityczny, którego już nie da się pominąć w programie reform wewnętrznych Mołdawii.

9. Uważa, że jest sprawą zasadniczą, by powszechne wybory samorządowe przewidziane latem 2011 r. zostały zorganizowane zgodnie z europejskimi zasadami demokracji lokalnej, aby stopniowo i wymiennie poprawić wyniki rządu i organów wyborczych w stosunku do wyborów lokalnych z 2007 r., które zostały uznane przez wspólnotę międzynarodową za wolne, ale w trakcie których doszło do uchybień.

Proces decyzyjny i kluczowe priorytety na szczeblu lokalnym i regionalnym

10. Przyjmuje do wiadomości, że rząd Mołdawii zainicjował szeroko zakrojoną refleksję nad potrzebami w zakresie modernizacji i reformy samorządu lokalnego i regionalnego. Celem jest dokonanie rzeczywistej decentralizacji administracyjnej i podatkowej, doskonalenie działań w dziedzinie równowagi finansowej i przydzielania środków na szczeblu lokalnym i regionalnym, poszerzenie podstawy dochodów podatkowych administracji lokalnej, zachęcanie do zawiązywania partnerstw publiczno-prywatnych na rzecz rozwoju usług publicznych oraz wzmacnianie potencjału administracyjnego władz publicznych poniżej szczebla krajowego.

11. Biorąc pod uwagę ostatnie zmiany w stosunkach z UE, zaleca, by samorządy lokalne i regionalne zostały włączone do negocjacji w sprawie nowej umowy o stowarzyszeniu między Mołdawią a UE, przynajmniej na zasadzie konsultacji lub nawet w formie udziału o charakterze instytucjonalnym. Konsultacje te mogłyby się odbyć w formie niehierarchicznego, zorganizowanego i stałego dialogu ze stowarzyszeniami samorządów lokalnych i regionalnych w trakcie negocjacji dotyczących każdego rozdziału przyszłej umowy o stowarzyszeniu, który wiąże się z bezpośrednim zaangażowaniem szczebla lokalnego administracji publicznej (rozdziały: „Reforma wewnętrzna”, „Turystyka”, „Rolnictwo i rozwój wsi”, „Szkolnictwo, kształcenie i młodzież”, „Współpraca transgraniczna i regionalna”, „Konsolidacja potencjału instytucjonalnego” itd.). Obecnie na liście instytucji uczestniczących w negocjacjach, zgodnie ze schematem organizacyjnym uzgodnionym przez obie strony, nie figurują ani samorządy lokalne i regionalne, ani ich stowarzyszenia.

12. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że 20 maja 2010 r. utworzono specjalną komisję parlamentarną odpowiedzialną za zmianę i uzupełnienie ram prawnych dotyczących procesu decentralizacji i umocnienia samorządu lokalnego; jej konkretnym zadaniem jest zapewnienie ciągłości środków mających zagwarantować rzeczywiste stosowanie konstytucyjnych zasad samorządu lokalnego i decentralizacji usług publicznych, ze ścisłym poszanowaniem Europejskiej karty samorządu lokalnego. Popiera wyrażony przez tę komisję zamiar przeprowadzenia pełnej oceny ram prawnych, obejmującej wszystkie aspekty działań samorządów lokalnych i regionalnych. Przedsięwzięcie to umożliwi zintegrowane wdrożenie decentralizacji – także na poziomie sektorowym – w dziedzinie kształcenia, zdrowia, ochrony socjalnej, środowiska, porządku publicznego itd. Wyraża nadzieję, że środki reformy zmierzające do wzmacnienia samorządu lokalnego zostaną w porę wprowadzone w życie, tak aby wszystkie mechanizmy wdrażania były gotowe na powszechne wybory samorządowe latem 2011 r.

13. Uważa, że jest niezbędne, by wkrótce zainicjowany został otwarty i regularny dialog z krajowymi stowarzyszeniami samorządów lokalnych i regionalnych, aby osiągnąć konsens co do właściwego sposobu postępowania między wszystkimi zaangażowanymi podmiotami. Z uznaniem odnosi się do podjętych niedawno wysiłków, by zgromadzić samorządy lokalne i regionalne w jednym stowarzyszeniu krajowym bez sztyldu politycznego w celu reprezentowania społeczności lokalnych wobec władz centralnych. Komitet wnosi, by władze Mołdawii

rozważyły możliwość przyznania jednostkom samorządu terytorialnego prawa inicjatywy ustawodawczej. Zaleca, by centralne organa administracji publicznej i samorządy lokalne i regionalne koordynowały wysiłki w zakresie reform, co stworzyłoby okazję do określenia, jakie kompetencje pozostają w gestii rządu centralnego, a jakie mogą być – z uwzględnieniem przekazania odpowiednich środków – delegowane lub, jeśli istnieje odpowiedni potencjał administracyjny, przekazane jednostkom samorządu terytorialnego.

14. Zauważa, że fakt, iż jednostki samorządu terytorialnego nie mają systematycznej i solidnej praktyki w zakresie niezależnego zarządzania własnymi finansami lokalnymi, pociąga za sobą nieuniknione zmniejszenie ich zdolności do pełnego podjęcia swoich obowiązków w zakresie zarządzania funduszami europejskimi, które wymagają odpowiedniego potencjału administracyjnego i umiejętności planowania strategicznego oraz wystarczających środków na pokrycie kwoty lokalnego wkładu finansowego. Komitet stwierdza, że biorąc pod uwagę coraz większą rolę programów adresowanych do samorządów lokalnych i regionalnych sąsiadujących z UE, wzmocnienie niezależności finansowej lokalnych władz publicznych stanowi zasadniczy element procesu poszukiwania możliwych rozwiązań wspólnych problemów w drodze współpracy regionalnej i transgranicznej jednostek samorządu terytorialnego Unii Europejskiej i Mołdawii.

15. Z niecierpliwością oczekuje utworzenia przejrzystego, sprawiedliwego i wiarygodnego systemu zarządzania lokalnymi finansami publicznymi, który charakteryzowałyby następujące elementy: zniknięcie sztywnych praktyk i klientelizmu, które leżą u podstaw niezrównoważonego systemu uznaniowego rozdziału zasobów budżetowych między społecznością lokalną; zniesienie możliwości wpływania na strukturę dochodów gromadzonych przez inne poziomy administracji; wzmocnienie niezależności lokalnego procesu budżetowego poprzez zapewnienie szczeblowi lokalnemu odpowiednich źródeł dochodów i wprowadzenie poboru własnych podatków – środki te umożliwią niezależne zarządzanie zasobami własnymi, a pośrednio także wdrożenie strategii lokalnego rozwoju gospodarczego; gwarancja wykonywania kompetencji przekazanych samorządom lokalnym przez państwo dzięki wyposażeniu tych samorządów w odpowiednie środki finansowe; przekształcenie procedur równowagi finansowej w rzeczywiste narzędzia wspierania samorządów znajdujących się w trudnej sytuacji; przejrzyste przydzielanie zasobów, które umożliwi wszystkim samorządom lokalnym przewidywalne zarządzanie finansami; ochrona lokalnej niezależności finansowej przed ingerencjami władz publicznych innych szczebli.

16. Zauważa, że brak jasnego rozgraniczenia odpowiednich kompetencji organów władz lokalnych i centralnych utrudnia postępy procesu decentralizacji, zaś nakładanie się uprawnień różnych poziomów administracji publicznej negatywnie wpływa na jakość usług publicznych. Komitet wyraża nadzieję, że reformy idące w tym kierunku zagwarantują, iż zasoby będą proporcjonalne do przyznanych kompetencji. Podkreśla, że warunkiem delegowania kompetencji lokalnym władzom publicznym powinno być istnienie ram przewidujących równość stron, całkowite pokrycie kosztów oraz prawną ochronę samorządu lokalnego. KR uważa, że administracyjna kontrola wykonywania kompetencji delegowanych przez państwo władzom lokalnym nie może mieć formy nadzoru samorządów lokalnych przez rząd centralny.

Współpraca transgraniczna i regionalna

17. Podziela pogląd, że Mołdawia powinna uważnie śledzić obecne debaty dotyczące europejskiej polityki w zakresie rozwoju przestrzennego w związku z wejściem w życie traktatu lizbońskiego, w którym zawarto wyraźne odniesienia do nowej koncepcji spójności terytorialnej. Jest prawdopodobne, że polityka ta, będąca kombinacją polityki terytorialnej i polityki spójności UE, będzie miała po 2013 r. konkretne skutki dla krajów partnerskich i przyczyni się do zacieśnienia ponadregionalnej współpracy między samorządami lokalnymi i regionalnymi w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa.

18. Stwierdza z satysfakcją, że Mołdawia ukończyła niedawno proces tworzenia ram prawnych i instytucjonalnych rozwoju regionalnego, podobnych do tych, które istnieją w państwach członkowskich UE. Pozytywnie ocenia fakt utworzenia regionów rozwoju, tj. funkcjonalnych jednostek terytorialnych stanowiących ramy planowania, oceny i wdrażania polityki rozwoju regionalnego, zgodnie z unijną klasyfikacją jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NUTS). Wyraża zadowolenie, że ustanowiono Krajową Radę Koordynacji Rozwoju Regionalnego i Krajowy Fundusz Rozwoju Regionalnego, na które przeznaczane są rocznie 1% dochodów budżetu państwa (w 2010 r. jest to ok. 8 mln euro). Podkreśla również wagę dystrybucji środków Funduszu, która odbywa się zgodnie z przejrzystym i zrównoważonym mechanizmem finansowania rozwoju regionalnego.

19. Chętnie zobaczy, jaką rolę odgrywać będą utworzone ostatnio w regionach rozwoju agencje rozwoju regionalnego, które mają za zadanie koordynację wysiłków na rzecz rozwoju w regionach i wdrażanie projektów w zakresie rozwoju regionalnego w celu osiągnięcia trwałego wzrostu gospodarczego na szczeblu regionalnym. KR zaleca wzmocnienie zdolności operacyjnej regionalnych rad rozwoju, utworzonych na zasadzie paritetu między przedstawicielami samorządów lokalnych i regionalnych z jednej strony i przedstawicielami sektora prywatnego i społeczeństwa obywatelskiego z drugiej, i podkreśla, jak ważne jest pełne włączenie jednostek samorządu terytorialnego w proces monitorowania i oceny wdrażania polityki rozwoju regionalnego.

20. Jako że Mołdawia posiada już niezbędne dla rozwoju regionalnego mechanizmy i ramy instytucjonalne zgodne ze standardami europejskimi, zaleca opracowanie programów pilotażowych rozwoju regionalnego dotyczących głównie wzajemnych połączeń między siecią energetyczną i transportową, w tym kolejową, z sieciami UE, a także dotyczących lokalnych potrzeb w zakresie infrastruktury, kapitału ludzkiego i MŚP, określonych zgodnie z polityką spójności UE. KR podkreśla, że byłoby korzystne, gdyby projekty te adresowano w pierwszej kolejności do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania i regionów o największym niedostatku rozwoju i wzrostu gospodarczego.

21. Zaleca, by ze względu na to, że funkcjonują już w pełni instytucje rozwoju regionalnego, uzależnić pomoc budżetową

na rozwój wsi udzielaną Mołdawii przez UE w 2010 r. od przeznaczenia części ogólnych środków na Krajowy Fundusz Rozwoju Regionalnego.

22. Uważa, że ważnym źródłem finansowania projektów rozwoju regionalnego są inicjatywy współpracy transgranicznej, zarówno w ramach instrumentów europejskiej polityki sąsiedztwa (program współpracy transgranicznej Mołdawia-Rumunia-Ukraina 2007–2013, wspólny program operacyjny w basenie Morza Czarnego 2007–2013), jak i współpracy w ramach euroregionów, w której uczestniczy Mołdawia („Dolny Dunaj” (Rumunia-Mołdawia-Ukraina), „Siret-Prut-Dniestr” (Rumunia-Mołdawia), „Górny Prut” (Rumunia-Mołdawia-Ukraina)). Nową inicjatywą, opracowaną w celu budowania wzajemnego zaufania, jest utworzenie euroregionu „Dniestr” (Mołdawia-Ukraina), który obejmowałby samorzady lokalne na lewym brzegu Dniestru, czyli na obszarach niekontrolowanych przez władze w Kiszyniowie. Granice regionów rozwoju Centrum, Północ i Południe zasadniczo odpowiadają granicom mołdawskich jednostek administracyjnych wchodzących w skład trzech euroregionów. Problemami wymagającymi szczególnej uwagi z punktu widzenia partnerów transgranicznych są przeszkody administracyjne (podatki, system wizowy) oraz ograniczone zdolności szczebla lokalnego i regionalnego do wybierania i opracowywania projektów dobrej jakości.

23. Jest zdania, że krótkoterminowy harmonogram reform administracji szczebla lokalnego i regionalnego powinna stale uzupełniać wymiana doświadczeń w celu przejścia wzorcowych rozwiązań od samorządu terytorialnego państw członkowskich UE. Należy wspierać ściślejsze kontakty, aby sprzyjać przekazywaniu wiedzy poprzez konkretne formy współpracy między samorządami lokalnymi i regionalnymi: partnerska wymiana między instytucjami i społecznościami, edukacja, wizyty studyjne, udział krajowych stowarzyszeń mołdawskich samorządów lokalnych i regionalnych w zgromadzeniach przedstawicielskich samorządu terytorialnego UE w charakterze członka lub obserwatora. Choć od niedawna działania takie są podejmowane na doraźnych podstawach, konieczne jest nadanie im systematycznego charakteru za pomocą szerokiego programu umocnienia potencjału instytucjonalnego i przyswajania wzorcowych rozwiązań przez samorzady lokalne i regionalne. Jednocześnie poprzec należy inicjatywę stworzenia ramowej umowy o współpracy między samorządami lokalnymi i regionalnymi Mołdawii i państw członkowskich UE w oparciu o nową umowę stowarzyszeniową.

24. Zachęca do negocjowania i podpisania protokołu ustaleń między Dyrekcją Generalną ds. Polityki Regionalnej (Komisja Europejska) a organem odpowiedzialnym za politykę rozwoju regionalnego w Mołdawii (Ministerstwo Budownictwa i Rozwoju Regionalnego), zmierzającego do wspierania dialogu na temat polityki regionalnej i współpracy regionalnej (w ramach Partnerstwa Wschodniego) oraz do wzmocnienia potencjału administracyjnego w dziedzinie rozwoju regionalnego na poziomie krajowym i regionalnym.

25. Zachęca do umacniania zdolności instytucjonalnych i do opracowania programu bliźniaczej współpracy instytucjonalnej między utworzonymi ostatnio w Mołdawii agencjami rozwoju regionalnego a podobnymi agencjami w UE, a także w ramach struktur pozarządowych (Europejskie Stowarzyszenie Agencji Rozwoju Regionalnego – EURADA) oraz stowarzyszeń samo-

rządów terytorialnych, takich jak utworzony niedawno Kongres Władz Lokalnych Mołdawii (CALM). Sugeruje, by rozważyć możliwość przyznania jednostkom samorządu terytorialnego Mołdawii status obserwatora na forum różnych instytucji europejskich związanych z polityką regionalną (Komitet Regionów, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny).

Bruksela, 6 października 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

Opinia Komitetu Regionów „Samorząd lokalny i regionalny w Gruzji a rozwój współpracy między UE a Gruzją”

(2011/C 15/10)

KOMITET REGIONÓW

- Uważa, że stabilność polityczna, rozwój gospodarczy i wysoki standard życia mieszkańców Gruzji ma ogromne znaczenie dla UE, jednak wzmocnienie wzajemnych relacji staje się jeszcze ważniejsze z uwagi na program synergii czarnomorskiej.
- Z zadowoleniem przyjmuje podpisanie z Gruzją umowy o ułatwieniach wizowych. Jest to sygnał otwarcia skierowany przez UE do obywateli tego kraju.
- Zachęca rząd Gruzji do zmian w legislacji zgodnie z Europejską Kartą Samorządu Lokalnego oraz do przebudowy systemu władzy na poziomie regionalnym, tak by stał się on bazą dla rozwoju. Niezbędne wydaje się zwłaszcza prawne określenie funkcjonowania regionu jako jednostki terytorialnej kraju oraz sformułowanie kompetencji władz regionalnych.
- Nalega, by od jak najwcześniejszego etapu umożliwiono udział przedstawicieli gruzińskich władz samorządowych, obok przedstawicieli centralnych władz rządowych, w pracach nad porozumieniami, raportami i planami działań opracowywanymi na bazie stosunków bilateralnych pomiędzy UE a Gruzją.
- Proponuje wypracowanie prawdziwie „terytorialnego” wymiaru Partnerstwa Wschodniego i w związku z tym zachęca państwa członkowskie UE oraz kraje partnerskie, w tym Gruzję, do podpisania multilateralnego porozumienia umożliwiającego działanie EUWT – europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (European Grouping of Territorial Cooperation) w obszarze Partnerstwa Wschodniego, w tym Gruzji. EUWT może pomóc we wzmocnieniu współpracy i rozwoju relacji transgranicznych, wymiany doświadczeń i kontaktów międzyludzkich pomiędzy władzami lokalnymi i regionalnymi w Gruzji i państwach członkowskich.

Sprawozdawca: Jacek PROTAS (PL/PPE), marszałek województwa warmińsko-mazurskiego

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Strategiczne wyzwania w stosunkach UE – Gruzja

1. Potwierdza, że głównym celem UE w Gruzji jest zachęcanie do pokojowego, bezpiecznego i stabilnego rządzenia, zdolnego wносить wkład w dobrosąsiedzkie stosunki i stabilność w regionie, gotowego podzielać europejskie wartości oraz kształtować interoperacyjność instytucjonalną i prawną w regionie południowego Kaukazu i w stosunkach z UE.

2. Potwierdza, że priorytetem w stosunkach UE z Gruzją jest wsparcie dla reform demokratycznych, rządów prawa i „dobrego rządzenia” (*good governance*), zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

3. Uważa, że stabilność polityczna, rozwój gospodarczy i wysoki standard życia mieszkańców Gruzji ma ogromne znaczenie dla UE, jednak wzmocnienie wzajemnych relacji staje się jeszcze ważniejsze po ostatnim rozszerzeniu UE o Rumunię i Bułgarię – dzielącymi wspólnie morze z Gruzją – zwłaszcza z uwagą na rozpoczęty wtedy program synergii czarnomorskiej.

4. Z zadowoleniem przyjmuje podpisanie z Gruzją umowy o ułatwieniach wizowych. Jest to sygnał otwarcia skierowany przez UE do obywateli tego kraju.

5. Z zadowoleniem przyjmuje objęcie Gruzji europejską polityką sąsiedztwa (*European Neighborhood Policy – ENP*) i europejskim instrumentem sąsiedztwa i partnerstwa (*European Neighborhood and Partnership Instrument – ENPI*) oraz włączenie jej do Partnerstwa Wschodniego (*Eastern Partnership – EaP*) i odnotowuje, iż inicjatywa ta daje możliwość pogłębienia relacji UE z Gruzją.

6. Podkreśla znaczenie inicjatywy Partnerstwa Wschodniego w ramach ENP. Popiera cele, jakimi są: wierność zasadom rządów prawa i dobrego rządzenia, poszanowanie i ochrona mniejszości, akceptacja zasad gospodarki rynkowej oraz zrównoważonego rozwoju.

7. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja Europejska zaprosiła Komitet Regionów do udziału w Partnerstwie Wschodnim, a w szczególności w pracach w ramach platform tematycznych dotyczących demokracji, dobrego zarządzania i stabilności oraz kontaktów międzyludzkich.

8. Podkreśla, że ENP została stworzona po to, by przekraczać linie podziału w Europie poprzez stopniowe rozszerzanie obszaru demokracji, dobrobytu i bezpieczeństwa.

9. Wzywa UE i Gruzję do korzystania – za pomocą programów bliźniaczych, oddelegowywania i innych dostępnych programów pomocowych – z rozległej wiedzy i doświadczenia zdobytych przez nowe państwa członkowskie podczas reform społecznych i gospodarczych.

10. Podkreśla potrzebę koordynacji różnych inicjatyw i programów oraz połączenia funkcjonujących projektów i instrumentów w celu uniknięcia dublowania się form działalności UE.

11. W kontekście wyborów lokalnych, które odbyły się w maju 2010 r., przyjmuje z zadowoleniem postępy na drodze do spełnienia standardów międzynarodowych. Nadal jednak występują pewne niedociągnięcia, którym należy zaradzić. Ogólnie mówiąc, wybory zostały zorganizowane w przejrzysty, powszechny i profesjonalny sposób, co dowiodło, że władze starają się zaradzić wcześniejszym niedociągnięciom. Jednakże powodem do niepokoju jest wciąż mobilizacja do udziału w głosowaniu, brak równych szans dla niektórych kandydatów, a czasami również niejasna granica między finansowaną przez państwo działalnością rządową a działalnością polityczną partii.

Priorytety dla rozwoju władz lokalnych

12. Zwraca uwagę na bardzo istotną rolę władz samorządowych w realizacji celów ENP w Gruzji. Rola ta polega głównie na ich wkładzie w lokalny rozwój, poprawę lokalnych stosunków ekonomicznych, poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności, ułatwienia w mobilności oraz ustanawianie wzajemnych kontaktów.

13. Zaleca zawieranie porozumień, bezpośrednią współpracę, wymianę doświadczeń i mobilność pomiędzy władzami samorządowymi państw członkowskich a samorządami gruzińskimi w celu wymiany doświadczeń i udzielania pomocy w rozwoju na szczeblu lokalnym i regionalnym.

14. Podkreśla, że wzmocnienie lokalnych władz samorządowych w Gruzji jest priorytetem. Uważa, że więcej środków należy przeznaczyć na poprawę zdolności administracyjnych na poziomie lokalnym. W ramach EaP można to osiągnąć dzięki kompleksowym programom rozwoju instytucjonalnego (*Comprehensive Institution-Building Programmes – CIB*), na co składałyby się: twinning, porady wysokiego szczebla, treningi i wymiana kadr, staże, stypendia na szkolenia zawodowe. Niezbędne wydaje się również wsparcie dla Gruzji w procesie budowania akademickiej bazy w dziedzinie badań nad samorządem terytorialnym i rozwojem regionalnym.

15. Zaleca, aby Gruzja, z praktyczną pomocą UE, zmodernizowała standardy administracyjne swoich władz lokalnych i zwiększyła ich zdolności instytucjonalne. Można to osiągnąć poprzez wzmocnienie i pogłębienie dialogu politycznego, kontaktów międzyludzkich i instrumentów twinningowych oraz wymianę najlepszych praktyk między partnerami unijnymi a gruzińskimi, zaangażowanymi w realizację reform politycznych i społecznych.

16. Zachęca rząd Gruzji do zmian w legislacji zgodnie z Europejską Kartą Samorządu Lokalnego oraz do przebudowy systemu władzy na poziomie regionalnym, tak by stał się on bazą dla rozwoju. Niezbędne wydaje się zwłaszcza prawne określenie funkcjonowania regionu jako jednostki terytorialnej kraju oraz sformułowanie kompetencji władz regionalnych.

17. Z zadowoleniem dostrzega, że w ciągu 4 lat funkcjonowania samorządu lokalnego w nowej formie władze Gruzji osiągnęły duży sukces. Udało im się wypracować bardziej efektywną i przejrzystą formułę finansowania jednostek samorządowych, kontynuować rozbudowę infrastruktury lokalnej i zachęcić społeczności lokalne do większej aktywności. Mimo tych sukcesów nadal pozostaje jednak wiele do zrobienia.

18. Zachęca władze gruzińskie, aby w przyszłości, w miarę umacniania się samorządności w Gruzji, zastanowić się nad możliwością stworzenia niższego poziomu samorządu lub też zwiększenia liczby obecnie funkcjonujących gmin. Zdaniem Komitetu działanie samorządu na najniższym szczeblu pozwala skuteczniej i szybciej rozwiązywać lokalne problemy, uzyskać większe zaangażowanie mieszkańców i wytworzyć poczucie większej odpowiedzialności za wspólne projekty. Komitet zachęca również do przemyślenia idei stworzenia samorządu na poziomie regionalnym.

19. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, iż w nowych rozwiązaniach legislacyjnych, wchodzących w życie po wyborach lokalnych w 2010 r., zwiększono znaczenie rad, jako ciał przedstawicielskich wybieranych w wyborach lokalnych, kosztem instytucji burmistrzów.

20. Zachęca władze gruzińskie do ulepszenia mechanizmu transferu środków finansowych do samorządu i na potrzeby realizacji rozwoju regionalnego kraju. Zachęca do większego udziału ministerstwa rozwoju regionalnego w tym mechanizmie, zamiast wyłączności ministerstwa finansów, które nie jest w stanie odnieść się do potrzeb regionów tak dobrze, jak resort specjalnie do tego powołany.

21. Dostrzega potrzebę decentralizacji finansowej w Gruzji. Większość jednostek samorządu lokalnego w ponad 90 % swoich przychodów zależy od dotacji budżetowych.

22. Zachęca władze gruzińskie do dokonania zmian w kodeksie wyborczym, by umożliwić udział niezależnych kandydatów w wyborach lokalnych w kraju. Zmniejszy to

upolitycznienie samorządu w Gruzji i dopuści do niego lokalnych liderów.

23. Zaleca władzom Gruzji wypracowanie mechanizmów, które umożliwią większe zaangażowanie przedstawicieli samorządów lokalnych w opracowywanie i implementację strategii rozwoju regionalnego oraz innych dokumentów państwowych, które dotyczą rozwoju poszczególnych gmin.

24. Nalega, by od jak najwcześniejszego etapu umożliwiono udział przedstawicieli gruzińskich władz samorządowych, obok przedstawicieli centralnych władz rządowych, w pracach nad porozumieniami, raportami i planami działań opracowywanymi na bazie stosunków bilateralnych pomiędzy UE a Gruzją, w szczególności w ramach ENP, oraz w przygotowywaniu i implementacji krajowego programu indykatywnego (*National Indicative Programme – NIP*).

25. Wzywa rząd gruziński do wypracowania mechanizmów dialogu i konsultacji z władzami na szczeblu lokalnym, z partnerami społecznymi i ze społeczeństwem obywatelskim poprzez angażowanie ich w procesy współpracy z UE.

26. Zaleca włączanie samorządów w realizację projektów w czterech kluczowych dziedzinach wymienionych w strategii współpracy transgranicznej 2007–2013 (*Cross-border Cooperation Strategy Paper 2007–2013*):

— rozwój ekonomiczny i społeczny;

— ochrona środowiska, ochrona zdrowia i walka z przestępczością zorganizowaną;

— zagadnienia ruchu granicznego;

— kontakty międzyludzkie.

Zachęca do działania w ramach mniejszych projektów, spośród których priorytetowe będą te, które będą miały na celu poprawę standardu życia ludności.

27. Podkreśla rolę lokalnych organizacji pozarządowych oraz lokalnych mediów jako strażników i kontrolerów prawidłowego funkcjonowania władz lokalnych, przejrzystości ich działania oraz realnych wyników ich pracy. Media i NGO mają również duże znaczenie, jeśli chodzi o analizę konkretnych problemów społeczności i władz lokalnych oraz dyskusję nad możliwymi rozwiązaniami i ich egzekwowanie.

28. Zaleca instytucjom europejskim udzielanie większego wsparcia lokalnym organizacjom pozarządowym i lokalnym mediom w Gruzji.

Priorytety dla rozwoju regionalnego

29. Z radością odnotowuje fakt, iż Komisja Europejska uznała rozwój regionalny oraz wsparcie dla sektora rolniczego za obszar ważny na tyle, by kontynuować lub nawet zwiększyć pomoc dla Gruzji w ramach NIP na lata 2011–2013.

30. Z zadowoleniem przyjął powołanie w Gruzji w 2009 r. ministerstwa rozwoju regionalnego i infrastruktury, które stało się istotnym partnerem UE.

31. Z zadowoleniem dostrzega, że władze gruzińskie uczyniły rozwój regionalny jednym z priorytetów politycznych, mającym wzmocnić gospodarkę Gruzji. Komitet docenia wysiłki i sukcesy Gruzji na tym polu. Jednocześnie zwraca uwagę na fakt, iż bardzo wiele jest jeszcze do zrobienia, zwłaszcza w odniesieniu do stosowania podejścia oddolnego.

32. Zachęca władze gruzińskie do kontynuowania rozpoczętego jeszcze przed wojną w 2008 r. programu „Gruzja bez biedy” oraz do rozwijania systemu ubezpieczeń zdrowotnych dla najbardziej potrzebujących. Ubóstwo w Gruzji pozostaje poważnym problemem, który powinien być rozwiązany przy pomocy UE.

33. Zaleca władzom gruzińskim, aby z pomocą UE rozpoczęły aktywną i zdecydowaną walkę z bezrobociem, które pozostaje bardzo poważnym problemem, w szczególności w rejonach wiejskich. Zaleca również utworzenie instytucji, których zadaniem byłoby badanie zjawiska bezrobocia oraz przeciwdziałanie mu. Niezbędne wydaje się także rozwiązanie problemu polegającego na rozdźwięku między umiejętnościami i wykształceniem społeczeństwa a realnymi potrzebami rynku pracy.

34. Zwraca uwagę na potrzebę kontynuowania reform i dalszego rozwoju gruzińskiego rolnictwa. Zachęca władze gruzińskie do uzgodnienia ostatecznego kształtu i zatwierdzenia strategii rozwoju rolnictwa w Gruzji, a także do zwiększenia rządowych inwestycji, jak również pobudzania inwestycji prywatnych w sektor rolniczy. Wydaje się to niezbędne, jako że największa grupa obywateli gruzińskich żyjących poniżej poziomu ubóstwa zamieszkuje właśnie obszary wiejskie.

35. Docenia wysiłki Gruzji na rzecz podniesienia jakości jej badań statystycznych, a mianowicie uchwalenie nowej ustawy o statystykach, która przewiduje utworzenie agencji statystycznej. Zaleca instytucjom europejskim oraz państwom członkowskim udzielanie pomocy we wdrożeniu tej ustawy.

36. Wzywa instytucje europejskie oraz państwa członkowskie UE do udzielania Gruzji pomocy w przygotowywaniu i przeprowadzaniu badań statystycznych oraz w opracowywaniu ich wyników. Bez dokładnych i merytorycznych danych na poziomie poszczególnych regionów niemożliwa jest skuteczna polityka regionalna ani rozwój regionalny.

37. Zaleca wsparcie UE dla opracowania planu zagospodarowania przestrzennego w Gruzji.

38. Dostrzega ogromną wagę problemu ochrony środowiska w Gruzji. Zasoby naturalne: woda, lasy, wybrzeże morskie, góry, powietrze i inne, mają ogromne znaczenie dla gospodarki kraju. Zaleca Gruzji dalszą pracę nad strategią w kwestii środowiska naturalnego i nad kodeksem ochrony środowiska. Zachęca do wypracowania, przy aktywnej pomocy UE, polityki ochrony środowiska naturalnego i zrównoważonego rozwoju w Gruzji.

39. Zauważa potrzebę wspierania innowacyjności gruzińskiej nauki i gospodarki. Zachęca instytucje europejskie do zwrócenia uwagi na to zagadnienie.

40. Zachęca władze gruzińskie do prowadzenia konsekwentnej polityki rozwoju lokalnej gospodarki i rozwijania małej i średniej przedsiębiorczości na poziomie regionów. Pomoc mogą inwestycje w lokalną infrastrukturę oraz nisko oprocentowane kredyty.

Współpraca regionalna

41. Odnotowuje, iż współpraca regionalna i transgraniczna jest niezbędnym elementem rozwiązywania wspólnych problemów, np. w zakresie gospodarki wodnej, walki z przestępczością zorganizowaną, transportu, inwestycji zagranicznych, energii, ochrony środowiska i zmian klimatu.

42. Zachęca władze lokalne Gruzji do starań na rzecz pobudzania współpracy międzyregionalnej gruzińskich regionów oraz na rzecz ich uczestnictwa w międzynarodowych sieciach współpracy. W związku z tym zaleca władzom centralnym uregulowanie kwestii dotyczących podziału terytorialnego kraju, definicji regionu oraz kompetencji jego władz.

43. Z zadowoleniem wita rozpoczęcie implementacji południowokaukaskiego zintegrowanego zarządu granic oraz nowy zarząd regionalnego centrum ds. środowiska Kaukazu. Zachęca do kontynuowania południowokaukaskiego programu antynarkotykowego. Wszystkie te inicjatywy są bardzo ważnym narzędziem promocji regionalnej współpracy i stabilności na Południowym Kaukazie.

44. Proponuje wypracowanie prawdziwie „terytorialnego” wymiaru Partnerstwa Wschodniego i w związku z tym zachęca państwa członkowskie UE oraz kraje partnerskie, w tym Gruzję, do podpisania multilateralnego porozumienia umożliwiającego działanie EUWT – europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (*European Grouping of Territorial Cooperation*) w obszarze Partnerstwa Wschodniego, w tym Gruzji. EUWT może pomóc we wzmocnieniu współpracy i rozwoju relacji transgranicznych, wymiany doświadczeń i kontaktów międzyludzkich pomiędzy władzami lokalnymi i regionalnymi w Gruzji i państwach członkowskich.

45. Zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej podejmie zdecydowane działania w celu wypracowania formuły umożliwiającej regularny dialog i bliższą współpracę między władzami lokalnymi i regionalnymi państw członkowskich oraz państw Partnerstwa Wschodniego, zwłaszcza poprzez organizację ich corocznej konferencji.

46. Popiera wezwanie Komisji Europejskiej do zacieśniania współpracy wielostronnej uzupełniającej Wymiar Północny i synergię czarnomorską. Zachęca do połączenia inicjatyw multilateralnych w ramach ENP, takich jak synergia czarnomorska i Partnerstwo Wschodnie w celu rozwoju bilateralnych stosunków UE – Gruzja.

Szczególna sytuacja regionów zamieszkałych przez mniejszości narodowe

47. Z zadowoleniem odnotowuje przyjęcie przez władze gruzińskie narodowej strategii integracji, której zadaniem ma być między innymi poprawa infrastruktury w regionach zamieszkałych przez mniejszości narodowe. Komitet odnotowuje, że mimo tych starań integracja oraz prawa mniejszości narodowych w Gruzji pozostają przedmiotem niepokoju.

48. Z zadowoleniem przyjmuje dotychczasowe wysiłki władz gruzińskich mające na celu poprawę znajomości języka państwowego wśród mniejszości oraz tłumaczenie podręczników szkolnych znajdujących się w oficjalnym programie nauczania w Gruzji na języki mniejszości. Jest to poważny krok w kierunku standaryzacji edukacji na terenie całego kraju. Działania w tym kierunku powinny być zdecydowanie kontynuowane i pogłębiane, jako że brak znajomości języka gruzińskiego wśród przedstawicieli mniejszości pozostaje nadal dużym wyzwaniem.

49. Zaleca zwrócenie przez instytucje UE szczególnej uwagi na przypadki dyskryminacji ze względu na przynależność etniczną bądź religijną na terenie Gruzji oraz udzielenie wszelkiej pomocy (w tym technicznej, merytorycznej i finansowej) w stworzeniu w Gruzji prawnych i instytucjonalnych rozwiązań sprzyjających poszanowaniu praw mniejszości oraz pogłębianiu ich integracji społecznej i obywatelskiej.

50. Zaleca instytucjom UE oraz innym zaangażowanym w sprawy gruzińskie instytucjom międzynarodowym promowanie edukacji informacyjnej podnoszącej poziom świadomości prawnej, politycznej i obywatelskiej przedstawicieli mniejszości narodowych i religijnych w Gruzji.

51. Wzywa władze centralne Gruzji do wypracowania odpowiednich mechanizmów zapobiegających wykluczeniu przedstawicieli mniejszości z życia społecznego, politycznego i obywatelskiego kraju.

52. Zachęca władze gruzińskie do wypracowania polityki, która pozwalałaby na właściwe rozpoznawanie rzeczywistych problemów mniejszości oraz ich szybkie i skuteczne rozwiązywanie z aktywnym udziałem wszystkich zainteresowanych podmiotów, przede wszystkim przedstawicieli władz centralnych, władz samorządowych oraz mniejszości, a także organizacji społeczeństwa obywatelskiego, sektora prywatnego, wspólnot lokalnych i organizacji międzynarodowych.

53. Podkreśla, że wspólna odpowiedzialność oraz koordynacja działań władz, samorządów i organizacji pozarządowych skierowanych w stronę mniejszości narodowych i religijnych w Gruzji ma kluczowe znaczenie.

Szczególna sytuacja regionów dotkniętych konfliktem

54. Z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie UE w zakończenie i usuwanie skutków wojny rosyjsko-gruzińskiej z sierpnia 2008 r., jak również ustanowienie Misji Monitorującej UE w Gruzji (EUMM) oraz powojenną pomoc dla Gruzji.

55. Docenia i podkreśla znaczenie aktywnego udziału UE, obok UN i OBWE, w „rozmowach genewskich” (*Geneva talks*), ustanowionych w 2008 r. jako forum dialogu i platforma dla procesu uregulowania konfliktu.

56. Z zadowoleniem przyjmuje kontynuację współpracy między NATO a Gruzją w zakresie reform struktur demokratycznych, instytucji i obronności, w celu przygotowania Gruzji do ewentualnego członkostwa w sojuszu oraz dalszego wzmacniania stabilizacji w regionie.

57. Podkreśla, iż UE nieprzerwanie uznaje integralność terytorialną Gruzji i nienaruszalność jej granic oraz zdecydowanie popiera pokojowe uregulowanie konfliktów.

58. Zaleca, aby zarówno EUMM, jak i specjalny przedstawiciel UE na Południowym Kaukazie kontynuowali dokładną obserwację rozwoju wydarzeń w regionach konfliktu.

59. Wzywa Rosję do respektowania podpisanych przez nią porozumień kończących konflikt w sierpniu 2008 r. i wycofania sił wojskowych na pozycje zajmowane przez nie przed rozpoczęciem konfliktu oraz do zaprzestania blokowania EUMM dostępu do terytorium Abchazji i Południowej Osetii.

60. Z zadowoleniem odnotowuje przyjęcie i implementację przez władze gruzińskie państwowej strategii dotyczącej uchodźców wewnętrznych na lata 2009–2012, która obejmuje wszystkich uchodźców wewnętrznych (*internally displaced people – IDP*).

61. Docenia pozytywny krok, jakim było przyjęcie przez rząd Gruzji w styczniu 2010 r. państwowej strategii w sprawie terytoriów okupowanych „Zaangażowanie poprzez współpracę”, a także zamiar dokonania zmian w prawie na terytoriach okupowanych, co do którego poważne zastrzeżenia zgłaszała Rada Europy.

62. Zdecydowanie opowiada się za dalszym udzielaniem pomocy regionom dotkniętym ostatnim konfliktem. Uważa, że dodatkowe środki należy przeznaczyć w szczególności na pomoc dla uchodźców, uchodźców wewnętrznych, rekonstrukcję domów i infrastruktury, wspomaganie dialogu pomiędzy lokalną społecznością oraz środków budowy zaufania.

Uwagi końcowe

63. Podkreśla, iż od „rewolucji róż”, która zapoczątkowała w Gruzji okres zmian i reform, minęło zaledwie 6 lat, w trakcie których Gruzję dotknęła wojna oraz skutki światowego kryzysu ekonomicznego. Mimo tak krótkiego czasu i napotykanych trudności, Gruzji udało się poczynić duże postępy na drodze do demokracji, gospodarki rynkowej i rozwoju.

64. Zwraca uwagę na ogromne znaczenie wsparcia UE dla samorządu lokalnego i rozwoju regionalnego w Gruzji, która leży w regionie niestabilnym politycznie i podatnym na częste zmiany władzy, gdzie po upadku Związku Sowieckiego miało miejsce kilkanaście konfliktów zbrojnych lub tłuczonych konfliktów. Gruzja leży na obszarze niezwykle zróżnicowanym pod względem narodowościowym, językowym, religijnym i historycznym, bez – jak dotąd – wykształconych tradycji demokratycznych typu europejskiego. Dlatego inwestycje w rozwój i wzmocnienie władz lokalnych i samorządności oraz w rozwój regionalny w Gruzji mają fundamentalne znaczenie zarówno dla poprawy jakości życia jej mieszkańców, jak i dla demokracji Gruzji. Przyczyniają się również do promocji wartości europejskich i budowania zaufania obywateli Gruzji do UE.

65. Przypomina, iż rozwój polityczny i ekonomiczny Gruzji, leżącej w bliskim sąsiedztwie UE, w regionie strategicznym ze względu na trasy dostaw energii oraz bliskość regionów niestabilnych politycznie, ma kluczowe znaczenie dla UE. Wspieranie Gruzji w jej dążeniach do zbliżenia się do UE powinno być jednym z priorytetów UE.

Bruksela, 6 października 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

CENY PRENUMERATY w 2011 r. (bez VAT, włącznie z normalną opłatą za dostawę przesyłki)

Dziennik Urzędowy UE, serie L i C, wyłącznie wersja papierowa	w 22 językach urzędowych UE	1 100 EUR/rok
Dziennik Urzędowy UE, serie L i C, wersja papierowa + roczne wydanie na płycie DVD	w 22 językach urzędowych UE	1 200 EUR/rok
Dziennik Urzędowy UE, seria L, wyłącznie wersja papierowa	w 22 językach urzędowych UE	770 EUR/rok
Dziennik Urzędowy UE, serie L i C, miesięczne wydanie na płycie DVD (komplet)	w 22 językach urzędowych UE	400 EUR/rok
Suplement do Dziennika Urzędowego (seria S) – Ogłoszenia o przetargach, płyta DVD raz w tygodniu	wielojęzyczny: w 23 językach urzędowych UE	300 EUR/rok
Dziennik Urzędowy UE, seria C – Konkursy	w językach, których dotyczy konkurs	50 EUR/rok

Prenumerata *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*, który jest wydawany w językach urzędowych Unii, dostępna jest w 22 wersjach językowych. Dziennik Urzędowy składa się z dwóch serii – L (Legislacja) oraz C (Informacje i zawiadomienia).

Dla każdej wersji językowej jest otwierana osobna prenumerata.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 920/2005, opublikowanym w Dzienniku Urzędowym L 156 z dnia 18 czerwca 2005 r., instytucje Unii Europejskiej nie mają obowiązku sporządzania wszystkich aktów prawnych w języku irlandzkim ani publikowania ich w tym języku. W związku z tym irlandzkie wydania Dziennika Urzędowego sprzedawane są osobno.

Prenumerata Suplementu do Dziennika Urzędowego (seria S – Ogłoszenia o przetargach) obejmuje wszystkie 23 wersje językowe na pojedynczej płycie DVD.

Na żądanie prenumeratorzy *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej* mogą otrzymać różne załączniki do Dziennika Urzędowego. Prenumeratory informowani są o publikacji załączników poprzez zawiadomienia dołączane do *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*.

Sprzedaż i prenumerata

Prenumeratę różnych odpłatnych publikacji wydawanych okresowo, na przykład prenumeratę *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*, można zamówić u naszych dystrybutorów handlowych. Wykaz dystrybutorów handlowych znajduje się na stronie internetowej:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_pl.htm

Portal EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) zapewnia bezpośredni i bezpłatny dostęp do prawodawstwa Unii Europejskiej. EUR-Lex umożliwia dostęp do *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej* oraz traktatów, aktów prawnych, orzecznictwa i aktów przygotowawczych.

Dodatkowe informacje o Unii Europejskiej znajdują się na stronie: <http://europa.eu>

